

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

Vydání a spotřeba domácností

Bc. Luboš Kašpar

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Průvozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Luboš Kašpar

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vydání a spotřeba domácností

Název anglicky

Expenses and consumption of the households

Cíle práce

Cílem diplomové práce je charakterizovat vydání a spotřebu českých domácností, vymezit hlavní rozdíly ve vydáních a spotřebě domácností ve městech a na venkově a zmapovat vydání a výdaje českých domácností v různých časových meznících naší společnosti. Dílčím cílem této práce je porovnání výdajů a spotřeby domácností České republiky s dalšími státy Evropské unie. Dále bude vypracován závěr, kde budou veškeré poznatky přehledně shrnuty a nastíněn možný vývoj v budoucnosti.

Metodika

Dle dostupné literatury a údajů na internetových stránkách Českého statistického úřadu bude nejprve vypracována rešeršní část diplomové práce. Poté bude zpracovávána praktická část, kde budou vstupní data získávána vlastním výzkumem a dále pak z velké části ze statistik Českého statistického úřadu a z databáze Eurostatu. Získané údaje budou analyzovány standardními statistickými metodami. Nakonec bude vypracován závěr práce, kde budou shrnuty veškeré poznatky teoretické i praktické části, zhodnocen přínos vlastního výzkumu a nastíněn možný vývoj v budoucnosti.

Doporučený rozsah práce

cca 80 stran

Klíčová slova

spotřeba, domácnost, vydání

Doporučené zdroje informací

Databáze Eurostatu. [online]. 2015. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h>
DURNING, Alan T. How Much is Enough? The Consumer Society and the Future of the Earth. 1. vyd., 1992, New York: W. W. Norton, ISBN 0-393-30891-X.
EHRlich, Paul R. ; HOLDREN, John P. Population Increase Causes Increased Environmental Damage. 1994, in POJMAN, L.P. (ed.) Environmental Ethics : Reading in Theory and Application. Boston, Lon-don: Jones and Barlett Publishers, ISBN 0-867-20951-8.
HELÍSEK, Mojmír. Makroekonomie. 2. vyd., 2002, Slaný: Melandrium. ISBN 80-86175-25-1
HINDLS, Richard a kol. Statistika pro ekonomy. 8. vyd., 2007, Praha: Professional Publishing, ISBN 978-80-86946-43-6
KUŠKOVÁ, Petra. Češi ve spotřebitelském ráji. Vývoj spotřeby českých domácností v posledních dvaceti letech. 2009, Praha: Cenia, ISBN 978-80-85087-70-3
MALÁ, Ivana. Statistické úsudky. 1. vyd., 2013, Praha: Professional Publishing, ISBN 978-80-7431-127-7
PAVELKA, Tomáš. Makroekonomie. Základní kurz. 3. vyd., 2007, Melandrium, ISBN 80-86175-58-4
SAMUELSON, Paul A., NORDHAUS, William D. Ekonomie. 2. vyd., 1995, Praha: Nakladatelství Svoboda, ISBN 80-205-0494-X
Statistiky ČSÚ. [online]. 2015. Dostupné z: <http://www.czso.cz>

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

RNDr. Jan Grosz

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 21. 10. 2015

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 02. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vydání a spotřeba domácností" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze, dne 21. března 2016

Poděkování

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování RNDr. Janu Groszovi za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce.

Vydání a spotřeba domácností

Souhrn

Cílem diplomové práce je zhodnotit vydání a spotřebu domácností z několika hledisek, a to: realizovat analýzu vývoje a struktury vydání a spotřeby domácností v České republice v letech 2006 až 2014, zjistit rozdíly ve vydáních a spotřebě domácností České republiky ve městech a na venkově, porovnat vydání a spotřebu domácností České republiky s vybranými státy Evropské unie v letech 2006 až 2014 a predikovat vývoj vydání do roku 2019. Analytické části diplomové práce předchází teoreticko-metodologická část, která je zaměřena zejména na problematiku zjišťování vydání a spotřeby domácností ze strany Českého statistického úřadu, na problematiku zpravodajských jednotek domácností, na klasifikaci položek vydání domácností podle účelu a na vysvětlení statistické metody analýzy časových řad s využitím regresní a korelační analýzy. V analytické části diplomové práce jsou pro bližší pochopení chování domácností v oblasti vydání a spotřeby uvedena specifika pro jednotlivá časová období a je realizována predikce výdajů domácností České republiky a vybraných států Evropské unie do roku 2019.

Klíčová slova: zpravodajská domácnost, CZ-COICOP, vydání a spotřeba domácností, statistika rodinných účtů, regresní a korelační analýza

Issue and Household Consumption

Summary

The aim of this thesis is to evaluate the issue and household consumption from several aspects, namely: realize an analysis of the development and structure of expenditure and consumption of households in the Czech Republic between 2006 and 2014 to determine the differences in expenditures and household consumption Czech Republic in urban and rural areas and compare issue and household consumption Czech Republic with selected European Union member states from 2006 to 2014. The analytical part of the thesis is preceded by theoretical-methodological part, which is focused on identifying expenditure and consumption of households by the Czech statistical Office on the issue of reporting households on classification of items expenditures of households by purpose and explanation of the statistical methods of time series analysis using regression and correlation analysis. In the analytical part of the thesis is to further understanding of the behavior of households in the area of expenditure and consumption specifics for each time period and is implemented prediction household expenditures Czech Republic and selected EU countries in 2019.

Keywords: reporting household CZ-COICOP, release and household consumption, the family account statistics, regression and correlation analysis

Obsah

Úvod	10
Cíl práce a metodika.....	11
Cíl práce	11
Metodika	11
Teoretická východiska.....	13
1 Vydání a spotřeba domácností	13
1.1 Vydání a spotřeba domácností z hlediska Českého statistického úřadu.....	13
1.2 Spotřeba a vydání domácností z hlediska ekonomie a národohospodářství.....	21
1.3 Vydání domácností z hlediska sociologie	22
1.4 Analýza statistických ukazatelů	24
Analytická část.....	31
2 Specifika jednotlivých časových období z hlediska vztahu domácností k výdajům	31
3 Vývoj vydání a spotřeby domácností v České republice v letech 2006 až 2014	37
3.1 Vývoj charakteristik domácností a struktury peněžních vydání v letech 2006 až 2013 / 2014	37
3.2 Srovnání vydání českých domácností v letech 2006 až 2014 podle osoby v čele domácností a podle COICOP	44
4 Srovnání rozdílů ve vydáních a spotřebě domácností ve městech a na venkově.....	73
5 Srovnání vydání a spotřeby domácností v ČR s vydáními a spotřebou domácností ve vybraných zemích Evropské unie	77
6 Predikce vývoje výdajů domácností ČR a vybraných zemí EU na léta 2015 až 2019	94
Výsledky a diskuse.....	106
Závěr	108
Seznam použitých zdrojů	112
Přílohy.....	114
Příloha č. 1 COICOP 1 – skutečnost a predikce	114
Příloha č. 2 COICOP 2 – skutečnost a predikce	115
Příloha č. 3 COICOP 3 – skutečnost a predikce	116
Příloha č. 4 COICOP 4 – skutečnost a predikce	117
Příloha č. 5 COICOP 5 – skutečnost a predikce	118
Příloha č. 6 COICOP 6 – skutečnost a predikce	119
Příloha č. 7 COICOP 7 – skutečnost a predikce	120
Příloha č. 8 COICOP8 – skutečnost a predikce	121
Příloha č. 9 COICOP9 – skutečnost a predikce	122

Příloha č. 10 COICOP10 – skutečnost a predikce	123
Příloha č. 11 COICOP11 – skutečnost a predikce	124
Příloha č. 12 COICOP12 – skutečnost a predikce	125
Seznam tabulek	126
Seznam grafů.....	128
Seznam zkratk	130

Seznam obrázků

Odkazovaný seznam obrázků

Seznam tabulek

Odkazovaný seznam tabulek

Úvod

Spotřeba domácností představuje komplexní ukazatel, který zachycuje celkovou spotřebu zboží a služeb, která je hrazena z disponibilních důchodů domácností. Jedná se o ukazatel, který poskytuje informace o tom, kolik finančních prostředků domácnosti v celém národním hospodářství vydaly na nákup spotřebního zboží. Výše a struktura vydání a spotřeby domácností je odvislá od mnoha faktorů, zejména pak od životní úrovně země, ve které domácnosti žijí, od počtu ekonomicky aktivních členů domácností, od výše vzdělání členů domácností a výše příjmů, v neposlední řadě je závislá na sociologickém statusu domácnosti, na „životní“ fázi, ve které se domácnost nachází a na řadě psychologických faktorů, které domácnosti motivují k preferenci spotřeby či úspor.

Pro zachycení výše a struktury vydání a spotřeby domácností je nezbytná realizace šetření ze strany Českého statistického úřadu. Pro zajištění mezinárodní srovnatelnosti sledovaných statistických ukazatelů jsou vydání domácností členěna do 12 skupin podle mezinárodního standardu COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose).

Rozdíly ve výši a struktuře výdajů domácností lze sledovat z mnoha různých úhlů pohledů. Z hlediska geografického je Česká republika od roku 2004 členem Evropské unie. S rozšiřováním počtu členů Evropské unie dochází k situaci, kdy rozdíly mezi životní úrovní obyvatel a domácností jednotlivých zemí jsou velmi vysoké. Lze tak pozorovat významné rozdíly ve výši a struktuře vydání domácností mezi jednotlivými členskými zeměmi Evropské unie, ale taktéž ve srovnání s USA či jinými zeměmi. Geografické hledisko, ale v užším pojetí, je uplatněno taktéž ve skutečnosti, že existují rozdíly mezi strukturou vydání a spotřeby domácností ve městech a na venkově.

Taktéž z časového hlediska dochází ve výši a struktuře vydání a spotřeby domácností k významným změnám, které jsou zapříčiněny mnoha faktory. Mezi nejdůležitější faktory se řadí typ ekonomického cyklu, ve kterém se v daném okamžiku země nachází (konjunktura, recese ad.), výše úrokových sazeb z vkladů, dostupnost úvěrů ve vztahu k úvěrové politice bank a nebankovních společností, štedrost sociálního systému státu, míra inflace atd.

Ukazatele vydání a spotřeby domácností představují indikátory podávající řadu cenných informací, podle kterých lze určit míru životní úrovně domácností, sledovat rozdíly mezi domácnostmi jak z hlediska geografického, tak z hlediska časového a na

základě zjištěných dat realizovat potřebná opatření (na úrovni státu) či jen pochopit chování jednotek národního hospodářství a vyvodit závěry.

Cíl práce a metodika

Cíl práce

Diplomová práce si klade tři dílčí cíle. Prvním dílčím cílem je zhodnotit strukturu výdajů a spotřeby domácností České republiky a jejich vývoj od roku 2006 do roku 2014. Druhým dílčím cílem je zjištění rozdílů ve vydáních a spotřebě domácností České republiky ve městech a na venkově. Třetím dílčím cílem je srovnání výdajů a spotřeby domácností České republiky s vybranými zeměmi Evropské unie a predikce do budoucna.

Metodika

Diplomová práce je členěna do dvou základních částí, a to na „Teoretická východiska“ a na „Analytickou část“. V kapitole Teoretická východiska budou představeny teoretické poznatky týkající se vydání a spotřeby domácností a faktorů, které míru vydání a spotřeby domácností ovlivňují; bude obsahovat seznámení s metodikou statistiky rodinných účtů a popis způsobu výběru zpravodajských domácností a způsob zpracování údajů, v neposlední řadě pak analýzu statistických ukazatelů, včetně analýzy časových řad.

Analytická část diplomové práce bude zaměřena na zmapování vydání a spotřeby českých domácností v letech 2006 až 2014 podle typu domácností a podle jednotlivých COICOP; na zjištění rozdílů ve vydáních a spotřebě domácností ve městech a na venkově a na srovnání výdajů a spotřeby domácností v České republice s vybranými zeměmi Evropské unie, včetně predikce vývoje vydání a spotřeby domácností do roku 2019. V závěru práce jsou získané poznatky shrnuty a je nastíněn možný vývoj ve spotřebě a vydáních domácností v České republice v budoucnosti.

V diplomové práci jsou využity následující metody: literární rešerše, prostorové a časové srovnávání, popis, statistické metody, zejména pak komparativní analýza a zhodnocení vývoje sledovaných ukazatelů především na základě vybraných metod analýzy časových řad. V závěru diplomové práce je provedena diskuze a v kapitole Závěr je provedeno shrnutí problematiky vydání a spotřeby domácností.

Data použitá pro zpracování diplomové práce byla čerpána z Českého statistického úřadu, Evropského statistického úřadu, České národní banky, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva financí.

Teoretická východiska

Vydání a spotřeba domácností

1.1 Vydání a spotřeba domácností z hlediska Českého statistického úřadu

Definice a charakteristika domácností

Domácnost představuje ze statistického hlediska soubor osob, které společně bydlí a společně se podílejí na úhradě základních výdajů (na výživu, na provoz domácnosti, údržbu bytu apod.). Jádrem domácnosti bývá obvykle rodina, ale může jím být i jednotlivec.

Domácnosti představují významný ekonomický subjekt na trhu tvořící sektor národního hospodářství, hlavní ekonomickou funkcí domácností je spotřeba. Tyto ekonomické subjekty přicházejí na trh za účelem uspokojení svých potřeb, kdy vystupují v roli kupujících i prodávajících.

Statistika rodinných účtů (SRÚ)

Český statistický úřad poskytuje informace o spotřebě domácností z hlediska statistiky rodinných účtů a z hlediska systému národních účtů. Statistika rodinných účtů sleduje hospodaření soukromých domácností. Složení zpravodajského souboru statistiky rodinných účtů se operativně mění tak, aby aktuálně postihovalo posun základních atributů domácností (jejich složení, ekonomickou aktivitu, úroveň příjmů apod.). SRÚ představuje tudíž jediný zdroj informací o vydáních domácností ve vazbě na jejich příjmy. Informace o odlišnostech spotřeby v domácnostech, které jsou tříděny podle různých hledisek, nebo ovlivněné různými faktory, není možno získat z jiných zdrojů. Všechna data, která vychází ze statistiky rodinných účtů, jsou prezentována jako průměr na jednoho člena domácnosti (není-li uvedeno jinak).

Statistické zjišťování je realizováno s využitím **zpravodajských domácností**, které jsou vybírány záměrným kvótním výběrem. Zpravodajskou jednotku šetření a jednotku výběru představuje hospodařící domácnost. Zpravodajský soubor sestává ze tří tisíc

domácností a jeho výběr byl proveden tak, aby složení zpravodajského souboru odpovídalo, podle zvolených výběrových znaků, strukturu domácností České republiky.

Vzorek zahrnuje od roku 2006 všechny typy domácností, tzn. i domácnosti, které nebyly do roku 2006 sledované. Jedná se o domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů domácnosti a o domácnosti nezaměstnaných. Dále došlo k doplnění výběrových znaků o velikostní skupinu obce, případně druh domu, čímž došlo k navýšení zastoupení domácností bydlících v malých obcích a v rodinných domcích ve zpravodajském souboru podle jejich skutečného podílu v populaci České republiky.

Úkolem každé domácnosti je po dobu dvou měsíců v roce zapisovat podrobně vydání za potraviny a za nealkoholické nápoje, v ostatních měsících domácnosti sdělují pouze celkovou sumu výše uvedených vydání.

Statistika rodinných účtů slouží, na rozdíl od národních účtů, zejména ke zjištění údajů o vydáních a spotřebě domácností, přičemž sledování příjmů je ve statistice rodinných účtů pouze doplňkové (slouží zejména pro klasifikaci za účelem třídění domácností podle výše příjmu). Vzhledem k absenci jiných aktuálních zdrojů jsou jediným zdrojem dat pro základní hodnocení v konkrétním období. Z důvodu omezeného rozsahu výběrového souboru respondentů existuje vysoká citlivost čtvrtletních výsledků zjišťování na výskyt mimořádných příjmů, resp. vydání domácností. Za účelem zachycení skutečných vývojových tendencí s cílem nedocházení ke zkreslené interpretaci informací, dochází k očištění podkladových dat o případné mimořádné položky (tímto může docházet k diferencím ve srovnání s výsledky publikovaných Českým statistickým úřadem). Významnost výsledků statistiky rodinných účtů (a taktéž statistiky spotřebitelských cen) spočívá v jejich důležitosti pro realizaci kvalifikovaných odhadů dopadů různých opatření vlády na sociální politiku státu.

Způsob výběru a zjišťování

Výběr zpravodajských domácností je realizován záměrným kvótním výběrem. Jednotku výběru (zpravodajskou jednotkou šetření) představuje hospodařící domácnost, což je soubor osob, které společně bydlí a které se také podílejí společně na úhradě svých základních výdajů.

Domácnosti jsou Českým statistickým úřadem centrálně rozdělovány podle jednotlivých výběrových znaků tak, že z hlediska geografického se jedná o domácnosti

z celé České republiky a ČSÚ také rozvrhuje měsíce, ve kterých domácnosti musí vést podrobné zápisy o vydáních za potraviny a nealkoholické nápoje takovým způsobem, aby byly podrobné zápisy rovnoměrně rozloženy do celého roku (v rozdělení podle skupin domácností, příjmových pásem, počtu dětí).

Výběr zpravodajského souboru tří tisíc domácností je realizován takovým způsobem, aby složení souboru podle zvolených výběrových znaků odpovídalo struktuře domácností v České republice (stanovení kvót bylo provedeno na základě výsledků šetření Životní podmínky, které bylo realizováno jako národní modul šetření EU-SILC).

Některé sledované skupiny domácností v průběhu let přestaly být v rámci statistiky rodinných účtů sledovány. Domácnosti zemědělců byly sledovány pouze v letech 1993 až 2005, domácnosti s dětmi s minimálními příjmy byly sledovány od roku 1993 do roku 2010.

Základním výběrovým znakem je od roku 2006 skupina domácností, která vznikla odvozením od postavení v zaměstnání a ekonomické aktivity osoby, která je v čele domácnosti. V úplných rodinách je touto osobou vždy muž, je-li rodina neúplná, je za osobu v čele domácnosti považován většinou rodič, je-li ekonomicky aktivní; pokud však rodič ekonomicky aktivní není, je za osobu v čele domácnosti považováno ekonomicky aktivní dítě. V domácnostech nerodinného charakteru je za osobu v čele domácnosti považována osoba s nejvyšším příjmem.

Domácnosti, které mají v čele ekonomicky aktivní osobu, se dále třídí podle postavení osoby v čele domácnosti v zaměstnání; jedná-li se o domácnosti zaměstnanců, pak podle vzdělání osoby v čele domácnosti. Domácnosti, které mají v čele ekonomicky neaktivní osobu, se dále třídí podle toho, zda je některý z dalších členů domácnosti ekonomicky aktivní, případně podle toho, zda v čele domácnosti stojí důchodce.

Nejvýznamnější skupiny domácností se dále člení podle dalších výběrových kritérií následovně:

- domácnosti zaměstnanců a domácnosti osob samostatně výdělečně činných - podle výše čistého peněžního příjmu na jednoho člena domácnosti a podle počtu vyživovaných dětí;
- pro domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů podle výše důchodu na jednoho člena domácnosti a podle počtu členů (u jednočlenných domácností také podle pohlaví osoby).

Všech skupin domácností se týká výběrový znak velikost obce a druh domu. Pro výše uvedené nejvýznamnější skupiny domácností jsou předepsány samostatné kvóty podle velikosti obce a druhu domu; zbývající skupiny domácností jsou pro výběrový znak velikost obce a druh domu slučovány do jedné kategorie.

Vzhledem ke skutečnosti, že od roku 2011 již součástí výběru není tzv. doplňkový soubor, již nejsou samostatně publikovány výsledky za skupinu domácností: rodiny s dětmi s minimálními příjmy.

Klasifikace položek

Ve statistice rodinných účtů jsou čisté peněžní příjmy definovány jako hrubé peněžní příjmy snížené o daň z příjmu a povinné příspěvky na sociální a zdravotní pojištění, nezahrnují přijaté půjčky a úvěry ani vybrané úspory. Struktura čistých peněžních příjmů se dělí do tří základních skupin – příjmy pracovní, sociální a ostatní.

Český statistický úřad sleduje hrubá peněžní vydání a čistá peněžní vydání. Součástí hrubých peněžních vydání nejsou vklady, splacené úvěry a půjčky, splacené bezhotovostní půjčky. Čistá peněžní vydání představují hrubá peněžní vydání snížená o odvody na zdravotní a sociální pojištění, o daň z příjmu. Čistá peněžní vydání se dělí na spotřební vydání a vydání neklasifikované jako spotřební.

Spotřební vydání jsou tříděna od roku 1999 podle klasifikace CZ-COICOP, což představuje zkratku pro slovní spojení „Klasifikace individuální spotřeby podle účelu“. Klasifikace má tři stupně, kdy obsahuje 14 oddílů, 58 skupin a 157 tříd. Jedná se o českou verzi mezinárodního standardu COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose), který je využíván pro zajištění mezinárodní srovnatelnosti statistických ukazatelů. Klasifikace CZ-COICOP je závazná pro všechna statistická zjišťování, která jsou realizována na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Pro sledování výdajů domácností je využíváno dvanáct oddílů klasifikace CZ-COICOP. V CZ-COICOP nejsou zařazeny následující výdaje: investiční výdaje na výstavbu resp. rekonstrukci domu či bytu, výdaje spojené s péčí o užitkovou zahradu a užitková zvířata, které byly vyčleněny do zvláštního oddílu „Vydání neklasifikovaná jako spotřební. Ve Statistice rodinných účtů nejsou dosud zavedeny skupiny 02.3 Narkotika, 04.2 Imputované nájemné a 12.2 Prostituce.

Níže uvedená tabulka uvádí uspořádání vydání podle CZ-COICOP do dvanácti oddílů.

Tab. č. 1 Uspořádání vydání podle CZ-COICOP

01	Potraviny a nealkoholické nápoje
02	Alkoholické nápoje, tabák
03	Odívání a obuv
04	Bydlení, voda, energie, paliva
05	Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy
06	Zdraví
07	Doprava
08	Pošty a telekomunikace
09	Rekreace a kultura
10	Vzdělávání
11	Stravování a ubytování
12	Ostatní zboží a služby

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Ve statistických zjišťováních jsou rozlišovány domácnosti podle toho, zda osoba v čele domácnosti je osobou zaměstnanou, nebo se jedná o osobu samostatně výdělečně činnou, nezaměstnanou či zda se jedná o domácnost, kde osoba v čele je důchodce a v domácnosti nejsou ekonomicky aktivní členové.

Od roku 2006 Statistika rodinných účtů pracuje s následujícími typy domácností:

- domácnosti celkem,
- domácnosti zaměstnanců v čele s osobou v pracovním nebo služebním poměru nebo služebním poměru nebo pracujícím na základě dohody mimo pracovní poměr,
- domácnosti samostatně činných osob s osobou v čele vykonávající samostatně výdělečnou činnost,
- domácnosti nezaměstnaných s osobou v čele, která nemá žádnou placenou práci, ale práci aktivně hledá nebo má v plánu podnikat,
- domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, kdy osoba v čele pobírá jakýkoliv druh důchodu kromě sirotčího,

- rodiny s dětmi s minimálními příjmy, jejichž průměrné čisté peněžní příjmy jsou nižší nebo rovny dvojnásobku životního minima.

Domácnosti zaměstnanců představují domácnosti, ve kterých s osobou v čele je osoba v pracovním nebo služebním poměru, pracující na základě pracovní smlouvy či na základě dohody (dohoda o pracovní činnosti, dohoda o provedení práce). Za zaměstnance jsou považováni také pracující členové produkčních družstev (včetně družstev zemědělských), společníci s.r.o. a komanditisté komanditních společností, kteří vykonávají práci pro společnost na základě pracovní smlouvy a pobírají za tuto činnost odměnu, která je příjmem ze závislé činnosti. Domácnosti zaměstnanců jsou dále tříděny dle vzdělání osoby v čele, a to na: zaměstnance s nižším vzděláním (základní vzdělání, vyučení, či jakýkoliv druh vzdělání bez maturity) a zaměstnance s vyšším vzděláním (ukončené střední vzdělání s maturitou, vyšší či vysokoškolské vzdělání). Domácnosti zaměstnanců jsou dále sledovány v rozdělení, a to na: domácnosti zaměstnanců bez dětí, domácnosti zaměstnanců s dětmi.

Domácnosti samostatně činných osob představují domácnosti, které mají v čele osobu vykonávající samostatnou výdělečnou činnost – jedná se o osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění či na základě zvláštních předpisů, o účastníky společného podnikání na základě smlouvy (obchodní společnosti, s.r.o.), v případech, že nevykonávají pro společnost práci na základě pracovní smlouvy, dále se jedná o osoby, které vykonávají nezávislé povolání a osoby pracující za honoráře.

Domácnosti nezaměstnaných představují domácnosti, které mají v čele domácnosti osobu, která nemá žádnou placenou práci, přičemž má zájem pracovat – tato osoba si tedy buď aktivně hledá zaměstnání, nebo má v plánu podnikat, případně chce hledat zaměstnání; u této osoby není rozhodující, zda pobírá či nepobírá hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání.

Domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů představují domácnosti, které mají v čele osobu, která pobírá jakýkoliv druh důchodu, kromě důchodu sirotčího, přičemž současně musí platit, že tato osoba buď vůbec nepracuje, nebo její pracovní činnost má pouze omezený rozsah (příjmy této osoby z pracovní činnosti nepřesáhnou za rok 48 000 Kč); také pro ostatní členy domácnosti platí podmínka omezené ekonomické aktivity.

V oblasti rodinných účtů jsou realizovány:

- čtvrtletní revize, kdy zjišťování jsou realizována měsíčně, údaje jsou publikovány čtvrtletně; přibližně dva měsíce po ukončení příslušného referenčního období se zveřejňují předběžné údaje za poslední skončené čtvrtletí a kumulace od počátku roku, se 4. čtvrtletím jsou zveřejňovány předběžné roční údaje;
- roční revize, kdy v červnu roku R + 1 jsou zveřejněny definitivní roční a čtvrtletí data za rok R vycházející z ročních účtů; tyto údaje slouží jako základní pro průběžné meziroční srovnání.

Systém národních účtů

Systém národních účtů poskytuje nejvíce souhrnné informace o národním hospodářství, kdy poskytovaná data jsou mezinárodně srovnatelná. Národní účty poskytují klíčové datové zdroje pro Ministerstvo financí pro nastavení základních parametrů státního rozpočtu, neboť poskytují komplexní makroekonomický pohled národního hospodářství.

Provedenými revizemi standardů OSN i EU získaly členské země možnost využívat pružný a široký systém, došlo k vymezení tzv. základního rámce ročních národních účtů, jehož cílem je popis tvorby a rozdělování důchodu na účtech ekonomických subjektů. Dále došlo k zavedení čtvrtletních a regionálních účtů. Začlenění doplňkových prvků do systému národních účtů bylo vyvoláno následujícími potřebami:

- doplnit a rozšířit údaje poskytované národními účty o další specifické informace,
- získat údaje za kratší než roční období,
- získat přehled o ekonomické situaci jednotlivých regionů.¹

Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností (EU – SILC)

V důsledku vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 vznikla Českému statistickému úřadu povinnost realizovat každoroční výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností, tzv. národní modul celoevropského šetření EU-SILC (European Union – Statistics on Income and Living Conditions). Šetření SILC zabezpečují v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady Evropské unie všechny členské státy Evropské

¹ HRONOVÁ, S., HINDLS, R. *Národní účetnictví: koncept a analýzy*. C.H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-235-7, s. 154-156.

unie. Výběrové šetření SILC je realizováno v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně individuálních dat. Šetření SILC nahradilo dřívější způsob zjišťování příjmů, tzv. mikrocensy.

Cílem šetření je získání srovnatelných údajů o sociální situaci obyvatel všech zemí Evropské unie (míru ohrožení chudobou různých skupin osob, údaje o způsobu, kvalitě a finanční náročnosti bydlení, vybavení domácností předměty dlouhodobého užívání a o pracovních, hmotných a zdravotních podmínkách dospělých osob žijících v domácnosti, údaje o příjmovém rozdělení jednotlivých typů domácností ad.); tato data jsou rovněž důležitá pro úpravu sociální politiky státu v oblastech daňového systému, sociální péče ad. pro hodnocení dopadů přijatých opatření.²

Statistickou jednotkou není domácnost, jako u Statistiky rodinných účtů, ale byt. Byty jsou vybírány ve dvou fázích náhodným výběrem. V první fázi se z tzv. Registru sčítacích obvodů vybírají náhodně sčítací obvody, tj. nejmenší existující územní jednotky. Ve druhé fázi je z každého vybraného sčítacího obvodu náhodně vybráno deset bytů. Do první fáze výběru jsou zařazeny všechny kraje České republiky tak, aby bylo pokryto území celého státu. Rozsah výběru za kraj je odvislý od jeho velikosti. Osloveny jsou osoby bydlící na adrese vybraného bytu, přičemž se může jednat o více domácností. Cílem dotazníku, který je domácnostem předkládán je zjistit údaje o pracovní aktivitě, příjmech jednotlivých členů domácností, informace o sociálních dávkách a dávkách státní sociální podpory, informace o způsobu bydlení, vybavenosti domácností, v neposlední řadě se jedná o údaje o zdraví a vzdělání atd.

Šetření je realizováno formou rotačního panelu, kdy domácnosti jsou v šetření čtyři roky, protože dlouhodobé sledování stejných domácností umožní zjistit reálné informace o sociální situaci těchto domácností. Tazatel domácnosti navštěvuje jednou za rok. Po skončení čtyřletého cyklu sledování jsou domácnosti nahrazeny domácnostmi z nově vybraných bytů.

Vzhledem ke skutečnosti, že šetření SILC je výběrovým šetřením, výsledky šetření jsou zatíženy určitou chybou. V oblasti výběrového šetření příjmů a životních podmínek

² Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností – EU-SILC. ČSÚ [online]. 8. ledna 2016 [cit. 2016-01-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/vyberove_setreni_prijmu_a_zivotnich_podminek_domacnosti_eu_silc

domácností EU-SILC je jediná revize zveřejňována do měsíce po zveřejnění dat Eurostatem.³

1.2 Spotřeba a vydání domácností z hlediska ekonomie a národohospodářství

Se spotřebou a vydáními domácností úzce souvisí pojem životní úroveň domácností. Životní úroveň je možno měřit dvěma odlišnými způsoby. První způsob je založen na objektivním přímém vyčíslení spotřebovaného zboží a služeb, případně finančních příjmů a majetku, na množství volného času, prostředků vydávaných z rozpočtu na veřejné služby, ale taktéž je možné životní úroveň odvodit od množství škodlivých látek, které jsou vypouštěny do ovzduší či do vody, od průměrné délky života ad.

Druhý způsob vyjádření životní úroveň vychází z myšlenky, že životní úroveň představuje synonymum k relaci mezi reálným uspokojováním materiálních či nemateriálních potřeb domácnosti či jednotlivce a mezi tím, co je pociťováno jako stav žádoucí či alespoň vyhovující. Na této relaci jsou založena sociologická šetření či průzkumy veřejného mínění, kdy zjišťování realizována u respondentů jsou založena na subjektivních hodnoceních životní úrovně.⁴

Při analýze chování sektorů domácností je nezbytné vycházet z disponibilního důchodu. Prvotní důchody domácností představují důchody z práce, z vlastnictví a z podnikání. Druhotné důchody představují zejména sociální dávky, sociální příspěvky, důchody z pojištění a důchodové a majetkové daně. První krok analýzy na účtech sektoru domácností představuje rozvoj vývoje struktury tvorby disponibilního důchodu ve smyslu prvotních a druhotných důchodů.

Konečná spotřeba domácností je v národních účtech uvedena jako agregát. K podrobné analýze konečné spotřeby domácností je nezbytné mít k dispozici její komoditní strukturu. Tabulky, které popisují rozdělení konečné spotřeby podle skupin

³ Revize – Životní úroveň, spotřeba domácností. ČSÚ [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/revize_zivotni_uroven_spotreba_domacnosti

⁴ ČERVENKA, J. Jak změřit životní úroveň. *SOCIOweb* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=114&lst=105>

produktů a produktů jsou v ekonomicky vyspělých zemích publikovány souběžně s ostatními dokumenty národního účetnictví jako doplňkové tabulky.

Analýza chování domácností jako spotřebitelů (tj. analýza vycházející z údajů na účtu použití důchodu) zpravidla vychází z určitého počtu relativních ukazatelů, které vyjadřují přímo či nepřímo vztah konečné spotřeby a disponibilního důchodu, dále vychází ze vztahu mezd a sociálních důchodů a z dalších ukazatelů. Analýza chování domácností zkoumá zejména průměrný sklon ke spotřebě, průměrný sklon k úsporám, mezní sklon ke spotřebě, důchodovou pružnost spotřeby a v neposlední řadě vývoj mezd (nominálních a reálných) a sociálních dávek.

Průměrný sklon ke spotřebě představuje podíl konečné spotřeby na disponibilním důchodu; v procentech vyjadřuje, jaká část hrubého disponibilního důchodu byla použita na spotřebu.

Průměrný sklon k úsporám je doplňkem k ukazateli průměrný sklon ke spotřebě a vyjadřuje, jakou část disponibilního důchodu (v procentech) domácnosti uspoří.⁵

1.3 Vydání domácností z hlediska sociologie

Podíl vydání domácností na jednotlivé oddíly COICOP je odvislý od životní úrovně domácností. Rodina je nejdůležitější nákupní organizační jednotkou spotřebního zboží ve společnosti a členové rodiny tvoří nejvlivnější primární referenční skupinu⁶.

Velký sociologický slovník⁷ definuje rodinu jako malou primární společenskou skupinu a instituci, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou a jejímiž hlavními funkcemi jsou reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova potomstva, ale i přenos kulturních vzorů a zachování kontinuity kulturního vývoje. Rodina je založena na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí či vztahu jej nahrazujícím (osvojení), na společné domácnosti, jejíž členové plní společensky určené a uznané role vyplývající ze soužití a na souhrnu funkcí, jež podmiňují existenci

⁵ HRONOVÁ, S., HINDLS, R. *Národní účetnictví: koncept a analýzy*. Praha: C.H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-235-7, s. 95-96.

⁶ FREDERICK, 2002, in KOTLER, P. *Marketing management*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1359-5, s. 215.

⁷ *Velký sociologický slovník*: II. svazek P-Z, 1996. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-718-4310-5, s. 940-942.

tohoto společenství a dávají mu vlastní význam ve vztahu k jedincům i k celé společnosti. Rodinná skupina složená z rodičů a dětí se nazývá rodinou nukleární (také jadernou, manželskou, elementární, základní, apod.). Kromě nukleární rodiny existuje i takzvaná širší rodina, která zahrnuje širší okruh příbuzných.⁸

Příjmy domácností

Do příjmů se dle Ministerstva práce a sociálních věcí zahrnují příjmy z pracovní činnosti po zdanění, příjmy z podnikání po zdanění, příjmy z kapitálového majetku po zdanění, příjmy z pronájmu po zdanění, důchody, dávky nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory a ostatní sociální dávky, podpory v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci, výživné apod.⁹

Životní úroveň domácností

Předpokládá se, že vzhledem k různorodosti příjmů moderní společnosti mají jednotlivci a rodiny různou životní úroveň. Životní úroveň jednotlivců je do určité míry ovlivňována životní úrovní společnosti, ve které jednotlivec žije.¹⁰

Podle Duffkové se životní úroveň strukturuje do těchto podskupin:¹¹

- spotřeba hmotných statků obyvatelstvem (spotřeba potravin a předmětů krátkodobé spotřeby, veřejné stravování atd.), ·
- spotřeba obyvatelstvem placených služeb (úroveň osobní dopravy, komunálních služeb, kulturních služeb, rozsah a struktura obchodní sítě, úroveň spojů atd.), ·
- úroveň bydlení (obytná plocha na obyvatele, struktura a stáří bytového fondu, vybavenost bytů a obytných komplexů atd.), ·
- zaměstnanost a pracovní podmínky (délka pracovní doby a dovolené, úroveň pracovního prostředí atd.), · úroveň školství (rozsah a struktura systému škol, náhrady na školství a vědu, stipendia, koleje, školní stravování atd.), ·

⁸ BÁRTOVÁ, H., BÁRTA, V. *Chování spotřebitele a výzkum trhu*. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0778-1, s. 34.

⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online], 2015. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/5906>.

¹⁰ KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 272 s. ISBN 978-80-247-2456-0, s. 21.

¹¹ DUFFKOVÁ, J., URBAN, L., DUBSKÝ, J. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 237 s. ISBN 978-80-7380-123-6, s. 80-81.

- úroveň zdravotní péče (počet obyvatel na jednoho lékaře a jedno nemocniční lůžko, vybavenost nemocnic a jejich obsazení odborným personálem, úroveň veřejné hygieny atd.),
- komplex sociálních služeb (podmínky nemocenského, invalidního a starobního pojištění, péče o rodiny s dětmi atd.),
- rozsah volného času a podmínky jeho využití (počet a struktura veřejných služeb, počet kin, divadel, koncertních sálů, muzeí, divadelních souborů, financování rezortu kultury atd.),
- úroveň životního prostředí (čistota vody, ovzduší, půdy, kvalita a stáří letních porostů, rozsah obdělávané půdy atd.).

1.4 Analýza statistických ukazatelů

Analýza časových řad

Časová řada představuje řadu věcně a prostorově srovnatelných pozorování jednoznačně uspořádanou v čase od minulosti do přítomnosti.¹² Časová řada představuje posloupnost hodnot ukazatelů, které jsou měřeny v určitých časových intervalech. Intervaly jsou zpravidla rovnoměrné a bývají zapisovány následovně:

y_1, y_2, \dots, y_n neboli y_t , kde $t = 1, \dots, n$,

kde:

y představuje ukazatel, který je předmětem analýzy,

t představuje časovou proměnnou s celkovým počtem pozorování n .

Analýza časových řad ukazatelů zobrazujících zkoumané jevy a procesy představuje jeden z důležitých nástrojů zkoumání dynamiky ekonomických jevů a procesů. Pro zobrazení a prvotní analýzu časových řad slouží spojnicové grafy. Vodorovná osa představuje časovou proměnnou, svislá osa zobrazuje hodnoty ukazatele časové řady y_t .

¹² HINDLS, R. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, c2004. ISBN 80-86419-59-2.

Druhy časových řad

Časové řady lze členit jednak podle charakteru ukazatele, jednak podle druhu ukazatele.

Podle charakteru ukazatele členíme časové řady následovně:

- *okamžikové časové řady*, pro které je typické, že vyjadřují hodnotu ukazatele k určitému okamžiku t ; součet hodnot okamžikových řad nedává smysl, proto se okamžikové řady shrnují pomocí průměrů¹³,
- *intervalové časové řady*, kdy velikost sledovaného ukazatele je odvislá od délky intervalu, za který je sledován (např. měsíční důchody domácností). Je nutné, aby se ukazatele vztahovaly ke stejně dlouhým intervalům, neboť v opačném případě by docházelo ke zkreslením. Pro intervaly je možno tvořit součty. Pro zajištění srovnatelnosti jsou všechna sledovaná období přepočítána na jednotkový časový interval, jedná se o očišťování časových řad o důsledky kalendářních variací.

Podle druhu ukazatelů členíme časové řady následovně:

- *odvozené ukazatele* (součtové, poměrové),
- *absolutní ukazatele* (očištěné).

Podle časového rozpětí mezi rozhodnými okamžiky jsou u okamžikové časové řady rozlišovány:

- časové řady krátkodobé (s periodicitou kratší než jeden rok),
- časové řady dlouhodobé (roční).¹⁴

V souvislosti s časovými řadami jsou využívány popisné charakteristiky polohy (průměry),

Charakteristiky polohy

- prostý aritmetický průměr,
- vážený aritmetický průměr,
- vážený chronologický průměr.

¹³ HINDLS, R. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, c2004. ISBN 80-86419-59-2.

¹⁴ HINDLS, R. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, c2004. ISBN 80-86419-59-2.

Charakteristiky variability

- absolutní přírůstek (první diference),
- koeficient (tempo) růstu,
- meziroční koeficient růstu.

Srovnatelnost údajů v časové řadě

Před realizací samotné analýzy údajů v časové řadě je důležité přesvědčit se o tom, zda jsou údaje skutečně srovnatelné z věcného, časového a prostorového hlediska.

- pro zajištění věcné srovnatelnosti je předpokladem stejné obsahové vymezení,
- pro zajištění prostorové srovnatelnosti je nezbytné použít údajů vztahujících se ke stejným ekonomickým podmínkám,
- pro zajištění časové srovnatelnosti je nezbytné očišťovat od kalendářních variací, kdy souvisí s použitím běžných či stálých cen.

Základní charakteristiky časových řad

Mezi elementární charakteristiky se řadí:¹⁵

- diference,
- koeficient růstu,
- koeficient přírůstku,
- tempo růstu,
- tempo přírůstku,
- průměrný absolutní přírůstek,
- průměrný koeficient růstu.

Metody analýzy časových řad

Výběr metody analýzy časových řad je odvislý od řady faktorů, kdy mezi nejvýznamnější faktory se řadí:

- účel analýzy,

¹⁵ MINAŘÍK, B. *Statistika I. Popisná statistika – druhá část*. 3. Vyd. Brno: MZLU v Brně, 2008. ISBN 978-80-7375-152-4 in SEDLÁČKOVÁ, R. *Dynamika příjmů a výdajů českých domácností*. BP. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010.

- typ časové řady,
- zkušenosti statistika,
- dostupná databáze,
- softwarové a hardwarové vybavení.

Mezi základní metody a postupy analýzy časových řad se řadí:

- dekompozice časové řady,
- Boxova-Jenkinsova metodologie,
- lineární dynamické modely,
- spektrální analýza časových řad.

Dekompozice časové řady (klasická analýza časových řad) vychází z předpokladu, že časová řada může obsahovat čtyři složky:

- trend (Tr_t),
- sezónní složka (Sz_t),
- cyklická složka (C_t),
- náhodná složka (E_t).

Cílem dekompozice (rozkladu) časové řady je identifikovat pravidelné chování časové řady.

Trend představuje výsledek dlouhodobých a stálých procesů a vyjadřuje obecnou tendenci vývoje zkoumaného jevu za dlouhé období. Trend může být rostoucí, klesající nebo se jedná o časovou řadu bez trendu.

Sezónní složka představuje odchylku od trendové složky, která se opakuje v pravidelném intervalu. Perioda složka je menší než celková velikost sledovaného období. Může docházet ke změně charakteru sezónní složky.

Cyklická složka vyjadřuje kolísání okolo trendu, které je důsledkem dlouhodobého cyklického vývoje, kdy dochází ke střídání fází růstu a poklesu. Cykly se vytvářejí zpravidla za období delší než jeden rok a jejich charakter může být nepravidelný. Cykly mohou být důsledkem ekonomických i neekonomických faktorů (např. technologické, inovační či demografické cykly).

Náhodná složka představuje výkyvy nahodilého či nesystematického charakteru (např. chyby měření).

Odhad budoucích hodnot

Statistická předpověď se vytváří na základě vývoje dat z minulého období. Pro zajištění přesnosti předpovědi budoucího stavu je nezbytné vycházet při předpovědi z dostatečně velkého počtu dat (minimálně ze šesti hodnot), v případě, že by bylo vycházeno z méně hodnot, výsledek by byl zatížen velkou mírou nepřesnosti.

Indexní analýza

Statistický ukazatel představuje veličinu, která charakterizuje určitou hromadnou skutečnost ve vymezeném čase či prostoru. Srovnávání a analýza hromadných jevů představují jeden z nejdůležitějších činností statistiky.

Dvě hodnoty určitého statistického ukazatele (statistické veličiny) je možno srovnávat či analyzovat absolutně pomocí rozdílu či relativně pomocí indexu. Index představuje bezrozměrné číslo pro relativní srovnání a analýzu dvou hodnot určitého statistického ukazatele. Zatímco rozdíl může nabýt libovolné hodnoty, index může nabýt pouze hodnoty nezáporné, čímž je relativní srovnání pomocí indexů ohraničeno.

Časové srovnání vzniká, srovnáme-li jednu věc (soubor) v jednom místě v různých časových obdobích či časových okamžicích. Index časového srovnání (časový index / index) představuje srovnání dvou stejnorodých věcí (veličin, statistických znaků, ukazatelů) a na stejném místě v různém čase.

U časového srovnání je srovnávanou hodnotou (v čitateli) hodnota veličin v běžném (následném) období (označováno symbolem 1), základem (ve jmenovateli) je hodnota veličin v základním (předchozím) období (označována symbolem 0).

Indexní analýza je využívána pro hodnocení údajů se stejným obsahem, avšak pocházejících z různých časových období, určuje, o kolik procent se změnila hodnota sledovaného ukazatele.

Indexní analýza rozděluje z hlediska indexů veličiny:

- extenzitní (ukazatelé množství, objemu, rozsahu), dají se sčítat, označují se symbolem q ;
- intenzitní (ukazatelé úrovně), nedají se sčítat, označují se symbolem p .

Jsou rozlišovány tři druhy indexů:

- individuální jednoduchý indexy, které sledují vývoj stejnorodé veličiny extenzitní (q) nebo intenzitní (p) na jednom místě,
- individuální složený index,
- souhrnný index.

Individuální jednoduchý index množství – vyjadřuje změny extenzitní veličiny.

$$I_q = q_1 / q_0$$

Individuální jednoduchý index úrovně – sleduje změny intenzitní veličiny.

$$I_p = p_1 / p_0$$

Individuální jednoduchý index celkový

$$I_{qp} = q_1 p_1 / q_0 p_0$$

Indexy řetězové neboli indexy s proměnlivým základem vyjadřují, na kolik procent se změnila veličina v běžném období oproti veličině v základním (předchozím) období.

Regresní a korelační analýza

Regresní a korelační analýza umožňuje vyjádřit vzájemnou souvislost, tzn. korelaci ekonomických jevů a stanovit formu závislosti těchto ekonomických jevů tzn. regresi. Jedná se o pozorování vztahu dvou nebo více veličin, kdy veličina, která představuje důsledek působení jiných činitelů je považována za závisle proměnnou, veličina / veličiny, která / které způsobují změnu závisle proměnné, je (jsou) označována/y jako nezávisle proměnná x .¹⁶

Model závislosti (regrese) je stanovován prostřednictvím matematických funkcí. Rozlišujeme:

- jednoduchou regresní závislost, tj. model s jednou nezávisle proměnnou,
- vícenásobnou regresi, tj. model s více nezávislými proměnnými.

Parametry regresní funkce jsou odhadovány obvykle metodou nejmenších čtverců (či s pomocí bodového diagramu, jež ale neumožňuje vyšší míru přesnosti).

¹⁶ SYNEK, M. *Manažerské výpočty a ekonomická analýza*. Praha: C.H. Beck, 2009, ISNB 978-80-7400-154-3, s. 38-40.

Kvalita stanovené regresní funkce je posuzována prostřednictvím výpočtu charakteristik těsnosti, kterými jsou koeficienty, indexy korelace a determinace.

Regresní a korelační analýza je prováděna, je-li n hodnot proměnné x a n hodnot proměnné y , o které je předpokládáno, že je na x závislá. Jsou využívány následující vzorce:

$$\text{Regresní koeficient } b = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{n \sum x^2 - (\sum x)^2}$$

Regresní koeficient b představuje směrnici regresní přímky, vyjadřuje přírůstek proměnné y , jež připadá na jednotkový přírůstek proměnné x , jedná se tedy o marginální veličinu.

$$\text{Regresní koeficient } a = (\sum x^2 \sum y - \sum x \sum xy) / (n \sum x^2 - (\sum x)^2)$$

Regresní koeficient a vyjadřuje průsečík regresní přímky s osou y ; vyjadřuje konstantu, která je ve vztahu k proměnné x neměnná.

Spolehlivost lineární závislosti dvou proměnných je měřena koeficientem korelace r a koeficientem determinace D .

Analytická část

Pro zpracování analytické části diplomové práce byla využita primární data Českého statistického úřadu, Ministerstva práce a sociálních věcí a EUROSTATU. Vzhledem ke skutečnosti, že ČSÚ do roku 2005 využíval odlišnou metodiku v oblasti Statistiky rodinných účtů, jsou časová srovnání realizována za období od roku 2006 do roku 2013 / 2014, neboť v těchto letech byly využívány shodné metodické postupy ze strany Českého statistického úřadu.

Analytická část diplomové práce je zaměřena na tři dílčí cíle:

- porovnat vývoj struktury vydání a spotřeby domácností v letech 1995 / 2006 až 2013 / 2014,
- porovnat vydání a spotřeby domácností ve městech a na venkově,
- porovnat vydání a spotřeby domácností v České republice s domácnostmi vybraných zemí Evropské unie.

2 Specifika jednotlivých časových období z hlediska vztahu domácností k výdajům

Vývoj vydání a spotřeby domácností v letech 1995 až do začátku roku 1997

Období let 1995 až do začátku roku 1997 bylo charakteristické **vyšší spotřebou domácností**. Meziroční růst spotřeby domácností byl vyšší o 8,4 % v reálných a o 17,1 % v nominálních cenách oproti roku 1996. Příčinou vyššího sklonu domácností k výdajům byla zejména zvýšená potřeba předmětů dlouhodobé spotřeby; dále taktéž rostoucí nabídka na domácím trhu v důsledku liberalizace zahraničního obchodu, rozvoj soukromého podnikání a růst disponibilních peněžních prostředků. Zvýšené spotřební chování domácností bylo způsobeno nejen faktorem růstu reálných mezd a tímto potažmo disponibilních důchodů, dalším zdrojem doplňkového charakteru byly restituce majetku, bezúplatné převody akcií a kupónová privatizace. Finanční prostředky, jež domácnosti inkasovaly, přispěly ke zlepšení jejich ekonomické situace.

Vzhledem ke skutečnosti, že trh finančních nástrojů se teprve rozvíjel, nedisponoval dostatečnou nabídkou pro tvorbu finančních rezerv. Domácnosti preferovaly

spotřebu, neboť rozhodující část rezerv domácností ve formě bankovních vkladů nezaručovala jejich dlouhodobé zhodnocení, z tohoto důvodu domácnosti průběžně využívaly i přechodné příjmy ke zvyšování své spotřeby.¹⁷

Vývoj vydání a spotřeby domácností od druhé poloviny roku 1997 do roku 1998

Pro toto období je charakteristický výrazný pokles spotřebních výdajů domácností, jehož příčina byla dána ekonomickými a psychologickými důvody. Z ekonomického hlediska nastala v roce 1997 stagnace a následná hospodářská recese, která znamenala obrat ve vývoji hospodářství. Projevy ve formě poklesu průměrné mzdy na sebe nenechaly dlouho čekat. I přesto byl ve spotřebě domácností v roce 1997 zaznamenán meziroční růst o 2,2 %, kdy pokles se uskutečnil s časovým zpožděním v roce 1998, kdy růst dosáhl 0,8 %. Plošné kapitálové transfery ze strany státu byly zastaveny a inkasované zdroje domácností byly vyčerpané.

V této časové etapě došlo ke změně struktury výdajů finančních prostředků. Z důvodu deregulace cen velké řady služeb došlo v domácnostech k přehodnocení rozpočtů, kdy došlo ke zvýšení podílu výdajů souvisejících s bydlením a energiemi. Vzhledem k neexistenci substitutů u těchto komodit, byly domácnosti nuceny vyčlenit na kategorii související s bydlením větší podíl finančních prostředků, čímž došlo ke snížení disponibilních prostředků domácností, jež mohly rozdělit do dalších kategorií spotřeby.

V ekonomice existovala řada nejistých faktorů, které vedly ke změně peněžního chování domácností, které snížily svou spotřebu a navýšily tvorbu finančních rezerv, zejména pak ve formě bankovních vkladů. Mezi nejdůležitější faktory se řadily následující skutečnosti: nejistota ohledně reálné výše budoucích příspěvků v systému důchodového zabezpečení, stagnace na příjmové stránce domácností z důvodu stagnace a následné recese ekonomiky.¹⁸

¹⁷ ARTL, J., ČUTKOVÁ, J., RADKOVSKÝ, Š.: *Analýza spotřební funkce v podmínkách ČR*. Praha: ČNB, 2001, s. 32.

¹⁸ ARTL, J., ČUTKOVÁ, J., RADKOVSKÝ, Š.: *Analýza spotřební funkce v podmínkách ČR*. Praha: ČNB, 2001, s. 33.

Vývoj vydání a spotřeby domácností v letech 1999 až 2000

Pro rok 1999 bylo charakteristické mírné oživení spotřeby domácností v důsledku rostoucích průměrných reálných mezd o 6,2 %. Dalším impulsem pro růst spotřeby domácností v roce 1999 bylo rozšíření splátkového prodeje a expanze bankovních spotřebitelských úvěrů. Oživení spotřeby domácností bylo proto výsledkem několika faktorů, a to příznivého vývoje cen v důsledku vývoje míry inflace, expanzí splátkového prodeje, dále pak novými prostředky prodeje, jako slevy, výprodeje a zvláštní nabídky. Došlo k nárůstu počtu společností specializujících se na splátkový prodej, které si navzájem konkurovaly, pro spotřebitele z toho plynula větší a výhodnější nabídka produktů dlouhodobého financování, což vedlo ke skutečnosti, že domácnosti začaly těchto produktů využívat v daleko větší míře než v předchozích obdobích.

Taktéž rok 2000 byl charakteristický růstem výdajů domácností, kdy reálný nárůst činil 1,3 % a to i přes ne zrovna příznivý vývoj důchodů domácností. Nárůst spotřeby domácností byl tedy na úkor klesající míry úspor a rostoucího podílu spotřebitelských úvěrů. Podporu pro růst spotřeby domácností představovaly taktéž národohospodářské faktory, kterými byly růst produktivity práce, zastavení růstu inflace a pokles nezaměstnanosti.

Vývoj vydání a spotřeby domácností v letech 2001 až 2003

Pro období let 2001 až 2003 byl charakteristický příznivý růst spotřebitelské poptávky domácností. Meziroční přírůstek v roce 2001 činil 2,3 % v reálných hodnotách a v roce 2002 pak 2,2 % v reálných hodnotách. Spotřebitelská poptávka byla v letech 2001 a 2002 z velké části tažena spotřebitelskými úvěry.

Pro rok 2003 je charakteristický obrovský nárůst spotřeby domácností, který činil téměř 6 %, kdy se jednalo o nejvyšší spotřebu domácností od roku 1996, kdy meziroční nárůst činil 8,4 %. Tento nárůst se podařilo dosáhnout díky nízké inflaci, nízkým úrokovým sazbám a rychlému růstu běžných příjmů, s čímž souvisel růst disponibilních důchodů domácností. Domácnosti v neposlední řadě očekávaly nárůst cen spotřebního zboží a služeb v důsledku blížícího se vstupu do Evropské unie. Nízké úrokové sazby úvěrových produktů podpořily spotřebu jak běžné spotřeby, tak taktéž výdajů na bydlení a investic.

Vývoj vydání a spotřeby domácností v letech 2004 až 2005

V letech 2004 až 2005 došlo k mírnému snížení růstu spotřeby domácností, kdy v roce 2004 činilo zpomalení růstu téměř 5,0 %, přičemž meziroční růst klesl na 2,9 %, v roce 2005 pak na 2,5 %. Vstup České republiky do Evropské unie přispěl ke zvýšení cen některých potravin v důsledku společné zemědělské politiky a k nárůstu daně z přidané hodnoty např. u služeb v oblasti telekomunikací. V oblasti příjmů domácností došlo k poklesu reálných příjmů, k růstu nezaměstnanosti a celkově k obavám z vývoje v následujících letech.

Vývoj vydání a spotřeby domácností v letech 2006 až 2008

Období 2006 až 2008 bylo charakteristické oživením ekonomiky a oživením růstu výdajů na spotřebu domácností, kdy v každém roce z let 2006 a 2007 činil reálný růst 5,0 %. K oživení růstu vedlo zlepšení na trhu práce spočívající v poklesu nezaměstnanosti a využívání spotřebitelských úvěrů. V posledním čtvrtletí roku 2008 však již došlo ke zlomu v rostoucím trendu spotřeby domácností, který byl důsledkem globálních změn souvisejících s finanční krizí.

Vývoj vydání a spotřeby domácností v letech 2009 až 2012

Po ekonomickém propadu v roce 2009 došlo k výraznému poklesu kupní síly domácností. V letech 2010 a 2011 následovalo zlepšení, po kterém došlo opět k zápornému vývoji HDP, což vedlo ke zhoršení ekonomických ukazatelů.

V roce 2009 se již ve výdajích domácností projevil důsledek celosvětové recese, kdy došlo k poklesu vydání o 0,2 %. Z recese ekonomika vystoupila ve 3. čtvrtletí roku 2009 a v roce 2010 došlo k oživení ekonomiky, které vedlo k meziročnímu růstu reálných výdajů domácností za rok 2010 o 0,5 %. V roce 2010 pokračovala stagnace objemu mezd a platů, míra nezaměstnanosti dosáhla v tomto roce vrcholu, po kterém následovalo její pomalé snižování. V oblasti vládních výdajů došlo k poklesu objemu. Míra inflace činila v roce 2010 1,5 %, což byla po roce 2009 a 2003 nejnižší hodnota od roku 1989.

V roce 2011 došlo k poklesu spotřeby domácností oproti roku 2010 o 0,5 %, v roce 2012 pak spotřeba domácností zůstala na stejné úrovni jako v roce 2011.¹⁹

Vývoj spotřeby domácností v letech 2013 až 2015²⁰

Rok 2014 byl charakteristický kladným ekonomickým vývojem a zlepšením situace na trhu práce, což vedlo v prvním pololetí roku 2015 k rostoucím výdajům domácností na individuální spotřebu na úkor tvorby hrubých úspor.

Silný hospodářský růst pokračoval taktéž ve druhém čtvrtletí roku 2015, hrubý domácí produkt vzrostl v prvním čtvrtletí meziročně o 4,1 % a ve druhém čtvrtletí meziročně o 4,6 %. ČR dosahovala vysokých temp růstu i ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie. Výdaje na konečnou spotřebu domácností se za první pololetí 2015 meziročně zvýšily o 3,0 %, a to především díky posilujícím příjmům domácností.

Ekonomickou situaci domácností v hodnoceném období charakterizovaly zejména následující skutečnosti: došlo k navýšení hrubého disponibilního důchodu v sektoru domácností o 2,1 % na osobu měsíčně, k nárůstu kupní síly díky nízké cenové inflaci o 1,7 %, došlo k meziročnímu nárůstu reálné úrovně průměrných mezd, jako největších zdrojů peněžních příjmů domácností o 2,5 %, došlo k nárůstu příjmů sociálního charakteru, které představují druhou nejvýznamnější složku příjmů domácností o 2,4 %, k nárůstu průměrné výše reálné hodnoty starobního důchodu o 2,3 %, snížil se počet evidovaných nezaměstnaných, přičemž došlo ke meziročnímu zvýšení podpory v nezaměstnanosti o 3,2 %, meziroční průměrný růst spotřebitelských cen byl na nízké úrovni 0,4 %, přičemž vývoj cen v rozhodujících skupinách spotřeby (bydlení, výživa, doprava, zdraví) byl příznivý.²¹

Z výše uvedených informací vyplývá, že vydání a spotřeba domácností v jednotlivých časových obdobích byly ovlivňovány řadou faktorů, kdy kromě

¹⁹ Ministerstvo finanční ČR © 2005-2013. *Průzkum makroekonomických prognóz* [online]. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2011/32-kolokvium-7080>

²⁰ Vydání a spotřeba domácností. SRÚ – 4. čtvrtletí 2014. *ČSÚ* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vydani-a-spotreba-domacnosti-statistiky-rodinnych-uctu-4-ctvrtleti-2014-xgp270jvsj>

²¹ Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v 1. pololetí 2015 a predikce na další období. *ČSÚ* [online]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/23055/Analyza_1-pol_2015.pdf

zaměstnanosti se jednalo také o výši sociálních příjmů, očekávání domácností do budoucna, ve vybraných obdobích také o politické a další faktory.

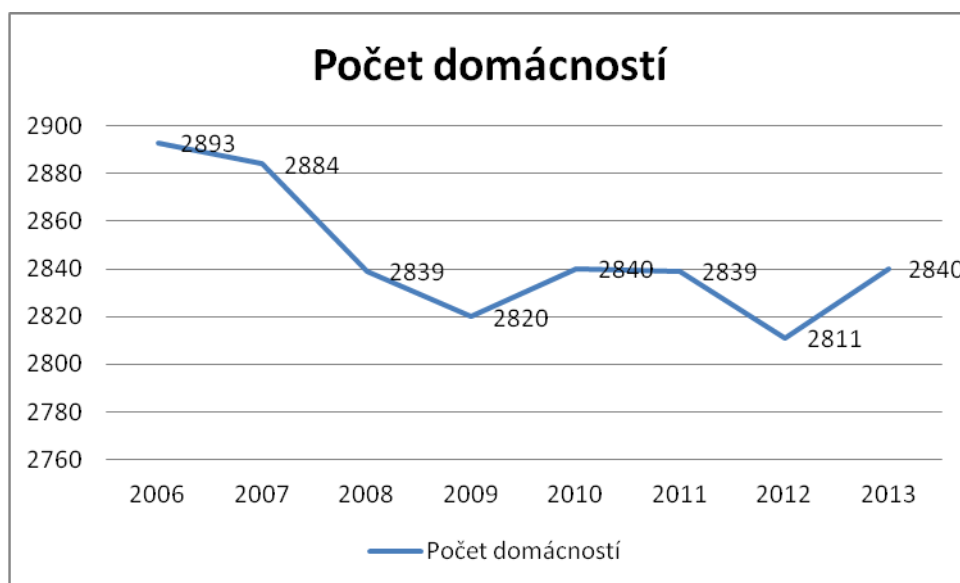
3 Vývoj vydání a spotřeby domácností v České republice v letech 2006 až 2013 / 2014

3.1 Vývoj charakteristik domácností a struktury peněžních vydání v letech 2006 až 2013 / 2014

Cílem této části diplomové práce je zjistit, jak se vyvíjely jednotlivé skupiny peněžních vydání a jejich struktura v letech 2006 až 2013. Níže uvedené tabulky a grafy vyjadřují informace ze Statistik rodinných účtů domácností v České republice v letech 2006 až 2013.

Vývoj počtu domácností v letech 2006 až 2013

Graf č. 1 Vývoj počtu domácností v letech 2006-2013

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V letech 2006 až 2013 došlo k mírnému snížení počtu domácností v České republice z 2893 domácností v roce 2006 na 2 840 domácností v roce 2013. Největší počet domácností byl přitom v roce 2006 a nejmenší počet domácností v roce 2012. Ve sledovaných letech došlo také k mírnému poklesu průměrného počtu členů na domácnost z 2,3 členů v roce 2006 na 2,26 členů v roce 2013; k poklesu průměrného počtu pracujících

na domácnost z 1,04 pracujících na domácnost v roce 2006 na 1,01 pracujících na domácnost v roce 2013. Ve sledovaných letech došlo k velmi mírnému poklesu průměrného počtu vyživovaných dětí na domácnost, a to z 0,59 v roce 2006 na 0,57 v roce 2013; dále pak k mírnému nárůstu průměrného počtu nepracujících důchodců z 0,51 v roce 2006 na 0,54 v roce 2013. Průměrný počet ostatních členů na domácnost se snížil z 0,16 v roce 2006 na 0,14 v roce 2013.

Tab. č. 2 Vývoj charakteristik domácností v letech 2006-2013

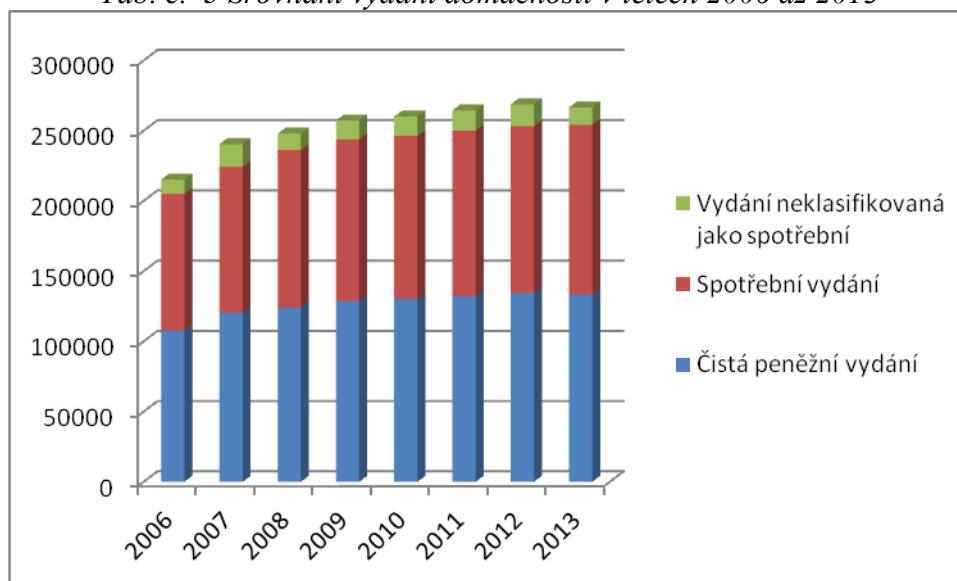
charakteristika / rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
průměrný počet členů na domácnost	2,3	2,3	2,29	2,27	2,26	2,26	2,26	2,26
průměrný počet pracujících na domácnost	1,04	1,04	1,03	1,02	1,01	0,99	1,01	1,01
průměrný počet vyživovaných dětí na domácnost	0,59	0,58	0,58	0,57	0,57	0,58	0,57	0,57
průměrný počet nepracujících důchodců	0,51	0,52	0,52	0,52	0,52	0,53	0,53	0,54
průměrný počet ostatních členů na domácnost	0,16	0,16	0,16	0,16	0,16	0,16	0,15	0,14

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Struktura peněžních vydání v letech 2006 až 2013

Tabulka č. 3 vyjadřuje vývoj čistých peněžních vydání, v rozlišení na spotřební vydání a vydání neklasifikovaná jako spotřební v letech 2006 až 2013.

Tab. č. 3 Srovnání vydání domácností v letech 2006 až 2013

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

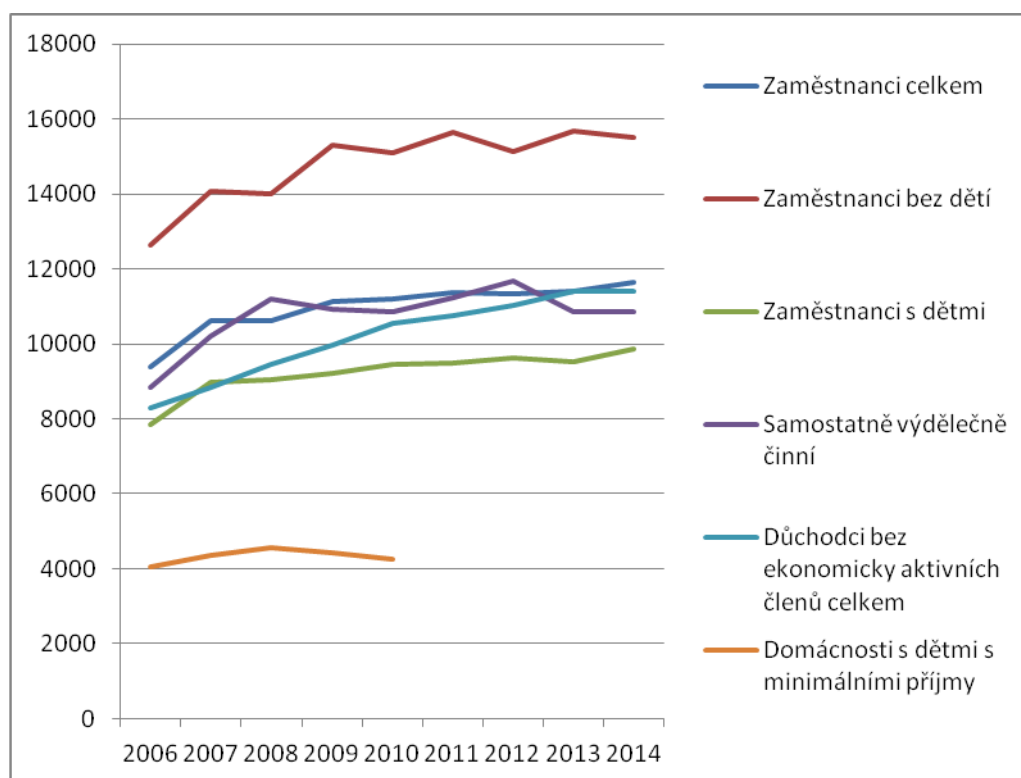
Z výše uvedené tabulky vyplývá, že čistá peněžní vydání rostly v letech 2006 až 2012, v roce 2013 došlo k jejich mírnému poklesu. Spotřební vydání měly ve sledovaných letech rostoucí tendenci.

Tab. č. 4 Nominální čistá peněžní výdaje jednotlivých typů domácností

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zaměstnanci celkem	9391	10619	10628	11144	11185	11373	11328	11398	11642
Zaměstnanci bez dětí	12649	14087	13994	15316	15110	15648	15122	15690	15504
Zaměstnanci s dětmi	7850	8976	9039	9200	9458	9485	9624	9534	9879
Samostatně výdělečně činní	8824	10205	11186	10911	10850	11243	11679	10849	10849
Důchodci bez ekonomicky aktivních členů celkem	8305	8841	9448	9962	10542	10767	11038	11399	11399
Domácnosti s dětmi s minimálními příjmy	4044	4372	4577	4429	4264				

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Graf č. 2 Vývoj nominálních čistých peněžních výdajů jednotlivých typů domácností

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že největší čisté peněžní výdaje mají zaměstnanci bez dětí, na druhém místě se umístily domácnosti zaměstnanců celkem. Třetí nejvyšší peněžní vydání měly domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, jejichž výdaje ve sledovaném období rostly s relativně vysokou intenzitou. Nejnížší výdaje v letech 2006 až 2010 měly domácnosti s dětmi s minimálními příjmy, kdy tato skupina domácností nebyla po roce 2010 již odděleně evidována a sledována. Nejnížší výdaje v letech 2011 až 2013 měly domácnosti zaměstnanců s dětmi.

Tab. č. 5 Vývoj skupin peněžních vydání domácností v letech 2006-2013 (podíl v % na celkových vydáních domácností)

	<i>Spotřební vydání (CZ-COICOP)</i>	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1	Potraviny a nealkoholické nápoje	20,1	20,1	20,1	19,3	19,3	19,1	20,0	20,2
2	Alkoholické nápoje, tabák	2,9	2,9	2,7	2,8	2,8	2,9	2,8	2,8
3	Odívání a obuv	5,4	5,4	5,2	5,0	5,0	4,8	4,7	4,7
4	Bydlení, voda, energie, paliva	20,7	19,9	19,9	21,4	21,7	22,3	22,1	22,2
5	Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	6,9	7,1	6,8	6,7	6,2	6,2	5,8	5,5
6	Zdraví	2,0	2,3	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8	2,6
7	Doprava	10,9	10,8	11,1	10,5	10,7	10,9	10,7	11
8	Pošty a telekomunikace	4,8	4,7	4,7	4,6	4,6	4,5	4,4	4,3
9	Rekreace a kultura	10,2	10,5	10,5	10,3	10,2	9,8	9,5	9,3
10	Vzdělávání	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6
11	Stravování a ubytování	5,0	5,2	5,2	5,2	5	5,1	5,3	5,2
12	Ostatní zboží a služby	10,4	10,8	10,6	10,9	11,1	11	11,2	11,6

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 2006 tvořily největší část spotřebních výdajů výdaje na potraviny a nealkoholické nápoje s 20,1 %, druhý největší podíl zaujímaly výdaje na dopravu s 10,9 %, přibližně stejná část výdajů byla tvořena výdaji na ostatní zboží a služby (10,4 %) a na rekreaci a kulturu (10,2 %), v podílu výdajů v rozdělení na jednotlivé skupiny nenastaly v následujících letech dramatické změny (rozdíl činil maximálně 1,5 procentního bodu).

V letech 2006 až 2013 došlo k poklesu spotřebních vydání u následujících třech skupin:

- odívání a obuv z 5,4 % v roce 2006 na 4,7 % v roce 2013,
- bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy z 6,9 % v roce 2006 na 5,5 % v roce 2013,
- rekreace a kultura z 10,2 % v roce 2006 na 9,3 % v roce 2013.

K navýšení spotřebních vydání došlo nejvíce v následujících 3 kategoriích:

- bydlení, voda, energie, paliva z 20,7 % v roce 2006 na 22,2 % v roce 2013,
- ostatní zboží a služby z 10,4 % v roce 2006 na 11,6 % v roce 2013,
- zdraví z 2 % v roce 2006 na 2,6 % v roce 2013.

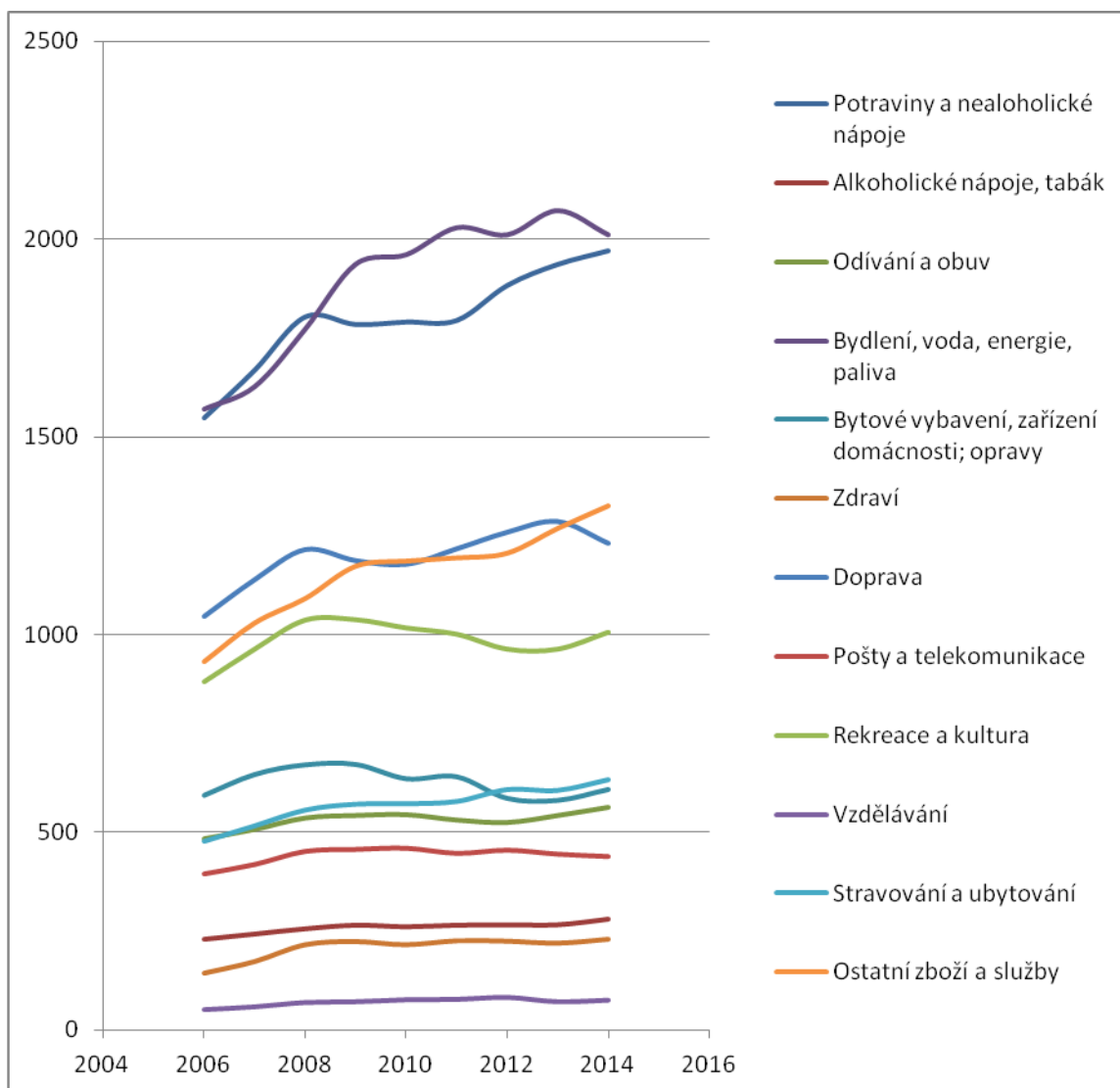
Spotřební vydání na potraviny a nealkoholické nápoje se snížily v letech 2009 až 2011, poté se jejich výše ustálila na cca 20 % z důchodů domácností, spotřební vydání na alkoholické nápoje a tabák se ve sledovaných letech udržovaly na konstantní úrovni ve výši 2,7 až 2,9 %.

Tab. č. 6 Vývoj peněžních vydání podle COICOP v letech 2006-2014 (v Kč na člena domácnosti za měsíc)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Čistá peněžní vydání celkem	9391	10619	10628	11144	11185	11373	11328	11398	11642
A. Spotřební vydání	8349	8991	9675	9920	9894	9998	10065	10069	10369
Potraviny a nealkoholické nápoje	1549	1669	1803	1784	1790	1794	1882	1935	1969
Alkoholické nápoje, tabák	230	243	256	265	261	265	266	266	280
Odivání a obuv	485	508	536	542	544	531	525	542	562
Bydlení, voda, energie, paliva	1570	1627	1772	1936	1960	2028	2010	2071	2010
Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	593	647	672	673	636	641	585	580	608
Zdraví	143	173	216	224	216	226	225	220	230
Doprava	1045	1138	1214	1186	1177	1216	1258	1285	1230
Pošty a telekomunikace	395	419	452	457	460	447	455	45	439
Rekreace a kultura	881	964	1038	1039	1018	1002	964	964	1007
Vzdělávání	51	58	69	71	76	77	82	71	75
Stravování a ubytování	477	516	556	571	572	578	608	606	633
Ostatní zboží a služby	931	1029	1091	1173	1186	1194	1206	1269	1326
B. Vydání neklasifikovaná jako spotřební	1042	1629	953	1224	1291	1375	1263	1145	1273

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Graf č. 3 Vývoj peněžních vydání podle COICOP v letech 2006-2014 (v Kč na člena domácnosti za měsíc)

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Ve sledovaných letech byly v nominálních hodnotách na člena domácnosti nejvyšší peněžní vydání domácností na bydlení, vodu, energie a paliva. Druhou největší položku vydání tvořily výdaje na potraviny a nealkoholické nápoje. Třetí největší položku vydání domácností tvořily výdaje na ostatní zboží a služby. Nejnižší výdaje byly ve sledovaných letech vynakládány na vzdělávání, druhé nejnižší výdaje byly vynakládány na zdraví a třetí nejnižší výdaje na alkoholické nápoje a tabák.

3.2 Srovnání vydání českých domácností v letech 2006 až 2014 podle osoby v čele domácností a podle COICOP

Cílem této kapitoly je porovnat výdaje domácností v České republice podle osoby v čele domácnosti v rámci jednotlivých skupin peněžních vydání COICOP. Všechny tabulky v kapitole 4.4 uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na danou skupinu peněžních vydání.

COICOP1 Potraviny a nealkoholické nápoje

Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na potraviny a nealkoholické nápoje.

Tab. č. 7 Peněžní vydání na COICOP1 podle postavení osoby v čele české domácnosti v letech 2006 až 2014

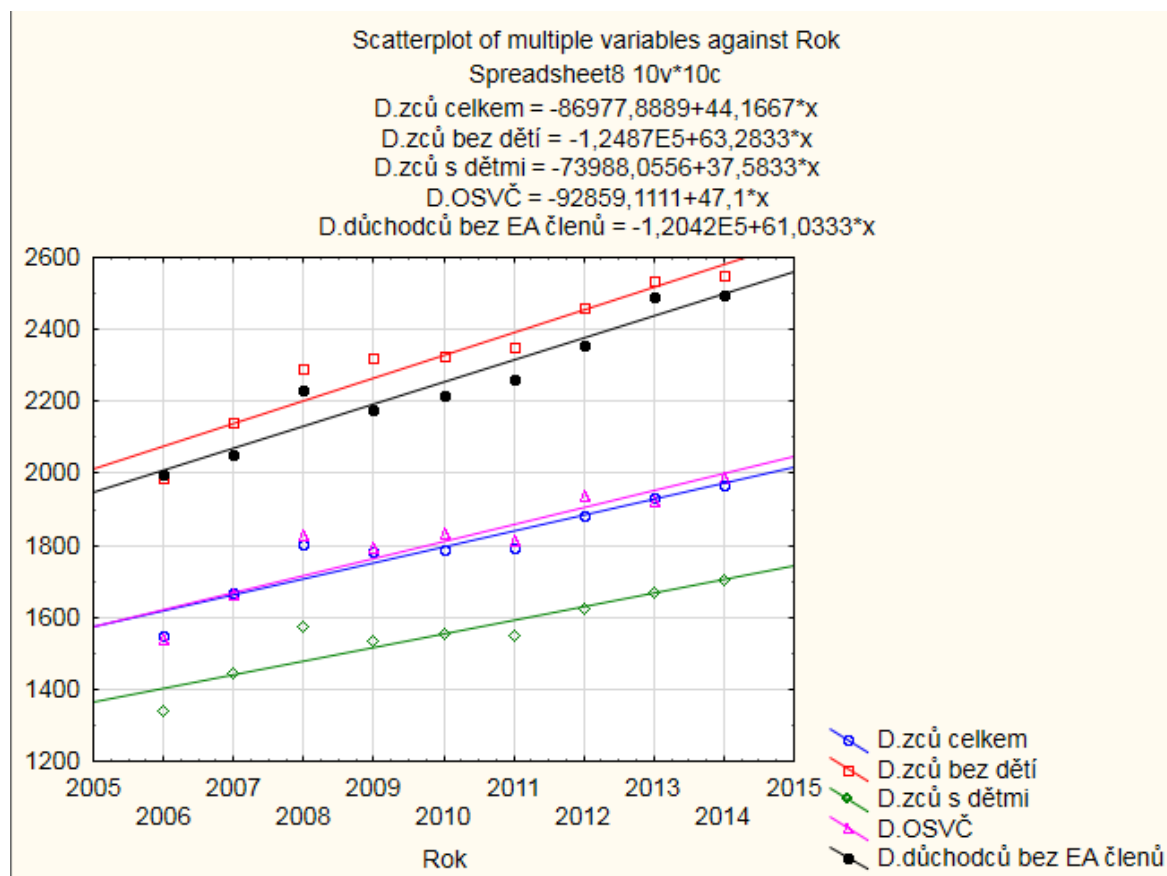
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	1548	1669	1803	1784	1790	1794	1882	1935	1969
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	1986	2144	2293	2321	2325	2350	2462	2534	2551
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	1340	1443	1573	1533	1554	1550	1622	1671	1704
Domácnosti OSVČ	1537	1663	1826	1791	1831	1811	1936	1925	1987
Domácnosti důchodců bez EA členů	1996	2050	2231	2175	2217	2263	2357	2488	2498

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky a grafu vyplývá, že největší vydání na potraviny a nealkoholické nápoje měli ve sledovaných letech 2006 až 2014 domácnosti zaměstnanců bez dětí, na

druhém místě ve výši peněžních vydání na potraviny a nealkoholické nápoje se překvapivě umístily domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, na třetím místě domácnosti OSVČ, na čtvrtém místě domácnosti zaměstnanců celkem a na posledním místě domácnosti zaměstnanců s dětmi.

Graf č. 4Bodový diagram o více proměnných pro COICOP1

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování autorem

Výše uvedený graf uvádí regresi, tzn. závislost mezi časem a výši peněžních vydání domácností podle osoby v čele. Regresní koeficienty (b) udávají přírůstek závisle proměnné při jednotkové změně nezávisle proměnné. Z výše uvedeného grafu vyplývá, že největší regresní koeficienty vykazují domácnosti zaměstnanců bez dětí a domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů.

Tab. č. 8 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP1 dle typů domácností

Correlations (Spreadsheet8)					
Marked correlations are significant at $p < ,05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodců bez EA členů
Rok	0,932841	0,956415	0,921770	0,919021	0,962444

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování autorem

Korelační koeficienty u všech sledovaných domácností vykazují hodnoty blízké hodně „1“, což značí téměř přímou závislost mezi veličinami čas a velikost výdajů, z čehož vyplývá, že z velké většiny výdaje ve sledovaném čase rostly.

COICOP2 Alkoholické nápoje a tabák

Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na alkoholické nápoje a tabák.

Tab. č. 9 Peněžní vydání na COICOP2 podle postavení osoby v čele české domácnosti v letech 2006 až 2014

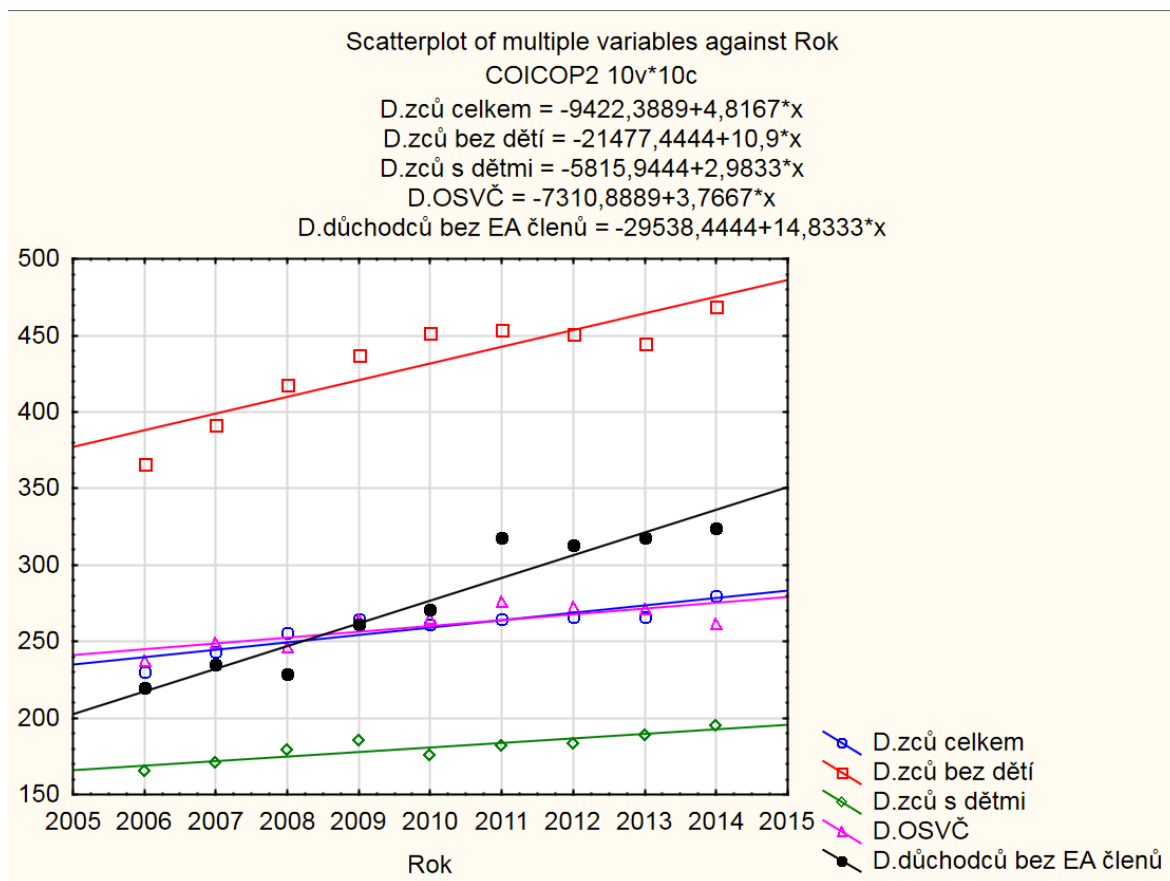
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	230	243	256	265	261	265	266	266	280
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	366	392	418	437	452	454	451	445	469
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	165	171	179	185	176	182	183	189	195
Domácnosti OSVČ	237	249	246	264	265	276	272	271	261
Domácnosti důchodců bez EA členů	220	235	229	261	271	318	313	318	324

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky a níže uvedeného grafu vyplývá, že největší výdaje na alkoholické nápoje na osobu měly domácnosti zaměstnanců bez dětí, na druhé místo se v průběhu sledovaných let dostaly domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, třetí místo

obsadily těsně domácnosti zaměstnanců celkem před domácnostmi OSVČ na čtvrtém místě, nejmenší výdaje na COICOP2 měly ve sledovaném období domácnosti s dětmi.

Graf č. 5 Bodový diagram o více proměnných pro COICOP2

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Největší regresní koeficienty vykazují domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů a domácnosti zaměstnanců bez dětí, což značí, že u těchto domácností došlo ve sledovaných letech k největšímu nárůstu výdajů na skupinu peněžních vydání alkoholické nápoje. Naopak nejmenší regresní koeficienty vykazují domácnosti zaměstnanců s dětmi a domácnosti OSVČ, což značí, že výdaje na alkoholické nápoje se u těchto domácností ve sledovaných letech zvýšily minimálně.

Tab. č. 10 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP2 dle typů domácností

Correlations (COICOP2)					
Marked correlations are significant at $p < .05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodců bez EA členů
Rok	0,899385	0,892054	0,896645	0,777310	0,955029

Největší korelační závislost vykazují domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, na druhém místě se umístily domácnosti zaměstnanců celkem, na třetím místě pak domácnosti zaměstnanců s dětmi a na čtvrtém místě domácnosti zaměstnanců bez dětí. Nejnižší korelační koeficient vykazují domácnosti OSVČ.

COICOP3 Odívání a obuv

Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na odívání a obuv.

Tab. č. 11 Peněžní vydání na COICOP3 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

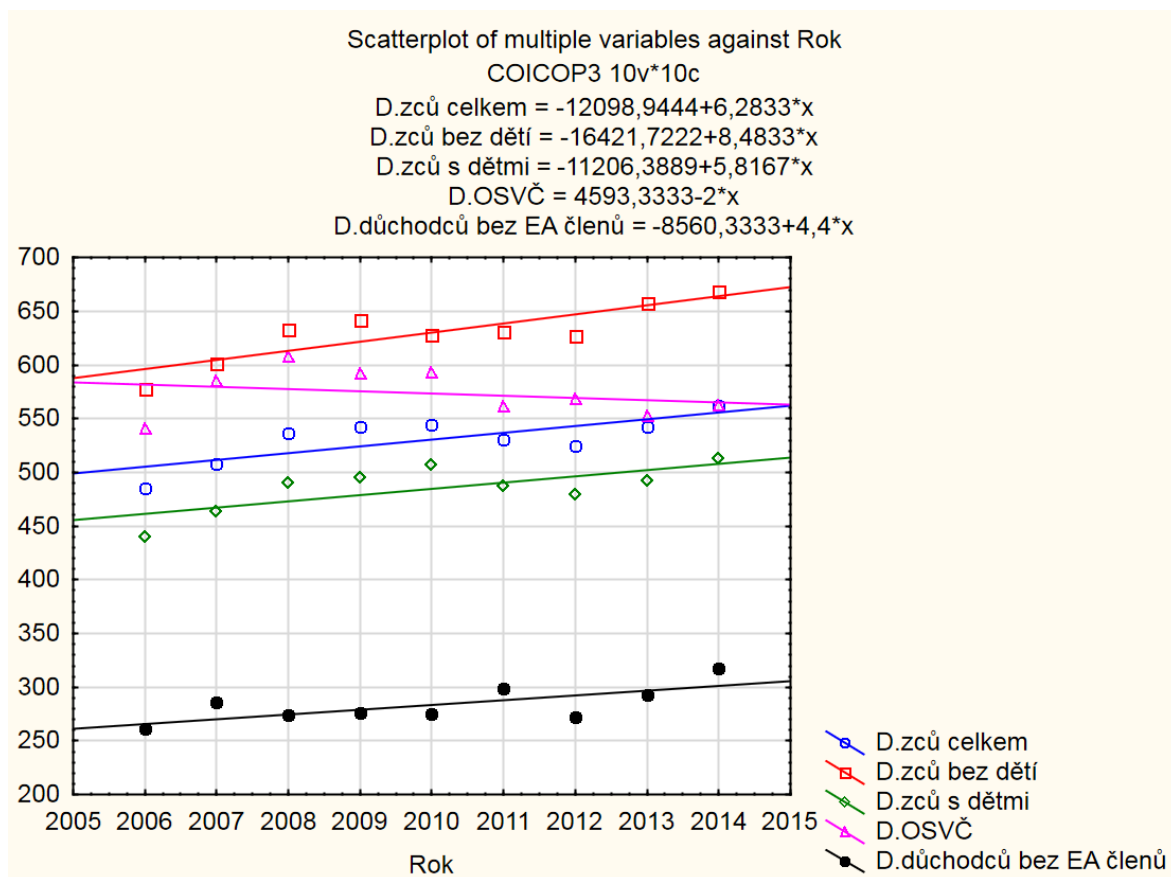
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	485	508	536	542	544	531	525	542	562
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	578	602	633	642	628	631	627	658	669
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	440	463	490	495	507	487	479	492	513
Domácnosti OSVČ	540	585	607	592	593	561	568	552	562
Domácnosti důchodců bez EA členů	261	286	274	276	275	299	272	293	317

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky a níže uvedeného grafu vyplývá, že největší peněžní vydání na skupinu peněžních vydání odívání a obuv měly domácnosti zaměstnanců bez dětí, dále pak domácnosti OSVČ, domácnosti zaměstnanců celkem, domácnosti zaměstnanců s dětmi, nejmenší pak domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů.

Co se týče vývoje peněžních vydání na odívání a obuv, rostoucí trend byl ve sledovaných letech zaznamenán u všech skupin, kromě domácností OSVČ, kde došlo k poklesu vydání na odívání a obuv. Největší růst vydání byl zaznamenán u domácností zaměstnanců bez dětí, na druhém místě u domácností zaměstnanců celkem, nejmenší růst u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů.

Graf č. 6 Bodový diagram o více proměnných pro COICOP3

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Tab. \u010d. 12 Hodnoty korela\u010dn\u00edho koeficientu pro COICOP3 dle typ\u00fa dom\u00e1cnost\u00ed

Variable	Correlations (COICOP3)				
	Marked correlations are significant at $p < ,05000$				
	N=9 (Casewise deletion of missing data)				
	D.zc\u00e1 celkem	D.zc\u00e1 bez d\u00e9t\u00ed	D.zc\u00e1 s d\u00e9tmi	D.OSV\u010c	D.d\u00e1chodc\u00fa bez EA \u010den\u00fa
Rok		0,851207	0,713206	-0,248708	0,708205

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Největší korelační závislost byla ve sledovaném období zjištěna u domácností zaměstnanců bez dětí, dále u domácností zaměstnanců s dětmi a u domácností důchodců bez

ekonomicky aktivních členů. Negativní korelace byla zjištěna u domácností OSVČ, což značí, že ve sledovaném čase došlo k poklesu výdajů domácností s OSVČ v čele na odívání a obuv.

COICOP4 Bydlení, voda, energie a paliva

Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na bydlení, vodu, energii a paliva.

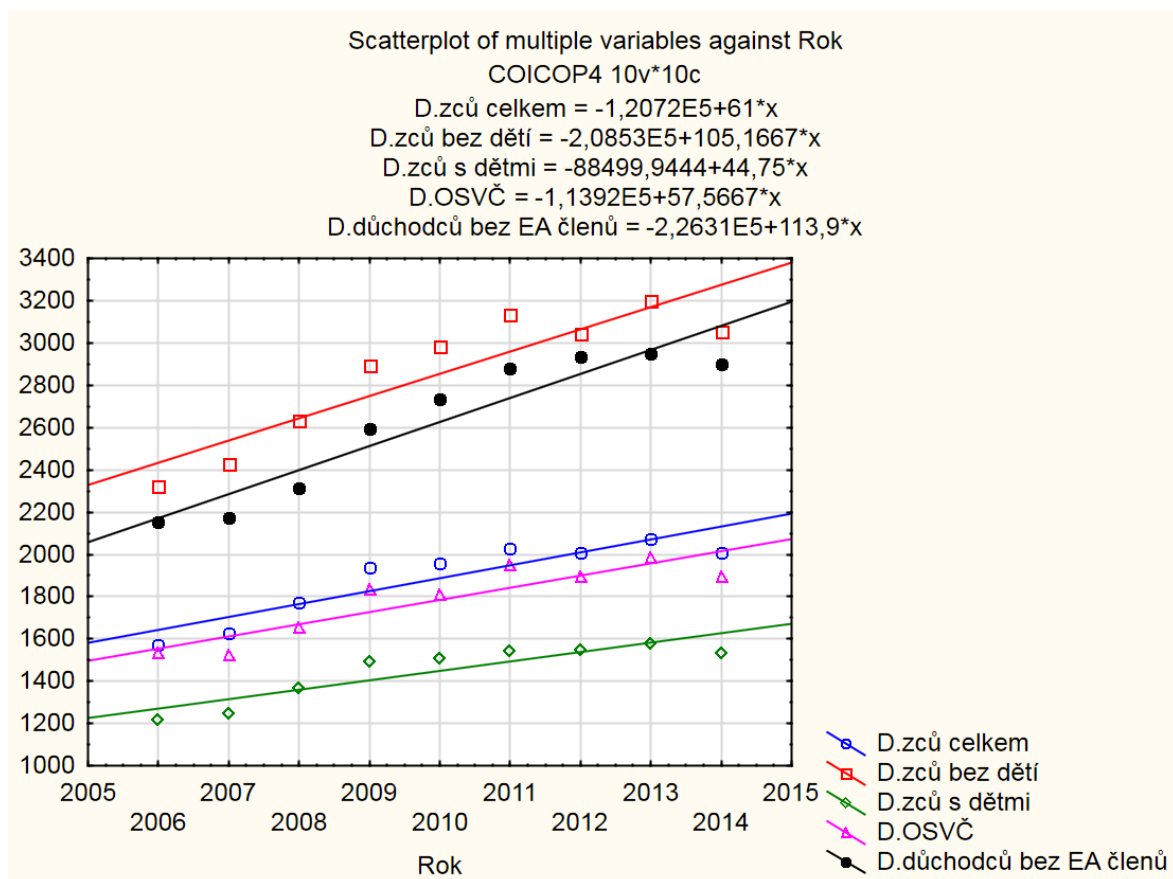
Tab. č. 13 Peněžní vydání na COICOP4 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	1570	1627	1772	1936	1960	2028	2010	2071	2010
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	2321	2430	2636	2893	2984	3137	3043	3202	3055
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	1215	1247	1365	1490	1509	1543	1547	1579	1533
Domácnosti OSVČ	1530	1521	1654	1830	1805	1950	1895	1985	1895
Domácnosti důchodců bez EA členů	2153	2172	2315	2595	2735	2881	2934	2950	2897

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky a z níže uvedeného grafu vyplývá, že ve sledovaném období vykazovaly největší výdaje na bydlení a služby s bydlením související domácnosti zaměstnanců bez dětí, na druhém místě pak domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů (což je dle mého názoru způsobeno velkým počtem jednočlenných domácností důchodců, kdy náklady na bydlení se nerozpočítávají na více osob domácnosti), na třetím místě pak domácnosti zaměstnanců celkem, na čtvrtém místě domácnosti OSVČ, nejnižší výdaje vykazovaly domácnosti zaměstnanců s dětmi, což vyplývá ze skutečnosti, že náklady na bydlení (nájem) jsou rozpočítávány na vyšší počet členů domácnosti.

Graf č. 7 Bodový diagram o více proměnných pro COICOP4

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Nejvyšší míru korelace růstu výdajů na bydlení, vodu, energie a paliva ve sledovaných letech vykazovaly domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, dále domácnosti zaměstnanců bez dětí, domácnosti zaměstnanců celkem, nižší míru pak domácnosti OSVČ a nejnižší míru korelace pak domácnosti zaměstnanců s dětmi.

Tab. č. 14 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP4 dle typů domácností

Correlations (COICOP4)					
Marked correlations are significant at $p < ,05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodců bez EA členů
Rok	0,904260	0,906755	0,894183	0,899530	0,941722

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

COICOP5 Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy

Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy.

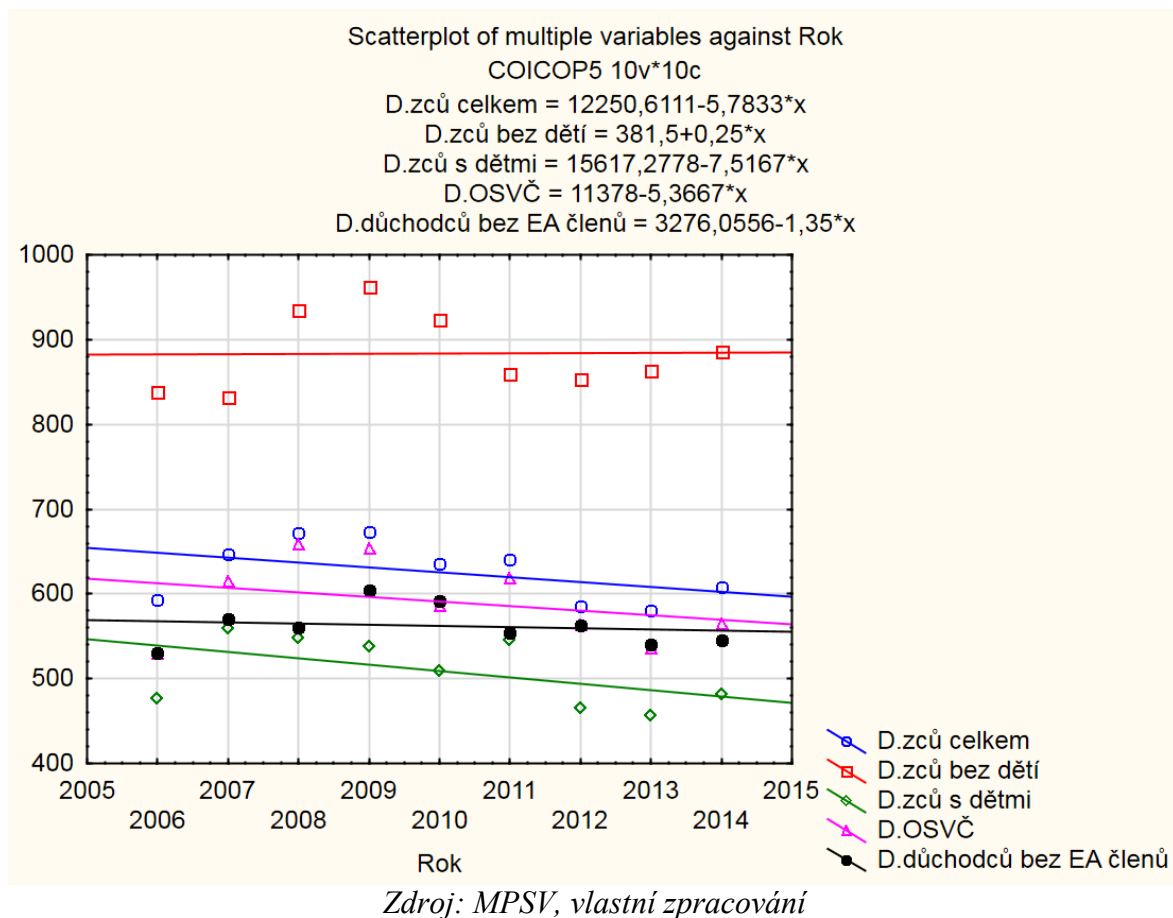
Tab. č. 15 Peněžní vydání na COICOP5 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	593	647	672	673	636	641	585	580	608
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	839	833	935	962	924	860	853	864	886
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	477	559	548	538	509	546	465	456	481
Domácnosti OSVČ	529	614	658	653	585	618	563	535	564
Domácnosti důchodců bez EA členů	531	571	561	605	592	554	563	541	545

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Nejvyšší výdaje na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy ve sledovaném období vynakládaly domácnosti zaměstnanců bez dětí, kde se ve sledovaných letech výdaje pohybovaly od 833 Kč do 962 Kč na osobu a měsíc, trend výdajů byl téměř konstantní (hodnota regresního koeficientu 0,25). Druhé nejvyšší výdaje na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy vynakládaly domácnosti zaměstnanců celkem, trend hodnoty výdajů v čase byl však klesající (hodnota regresního koeficientu -5,78). Třetí nejvyšší výdaje vykazovaly domácnosti OSVČ, trend výdajů těchto domácností byl taktéž klesající (hodnota regresního koeficientu -5,36). Druhé nejnižší výdaje na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy vykazovaly domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, kde trend byl mírně klesající. Nejnižší výdaje pak vykazovaly domácnosti zaměstnanců s dětmi, kdy trend těchto výdajů byl nejvíce klesající ve srovnání s ostatními typy domácností (hodnota regresního koeficientu -7,5).

Graf č. 8 Bodový diagram o více proměnných pro COICOP5

Korelace u peněžních vydání na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy byla u většiny typů domácností negativní, což značí, že v průběhu let docházelo ke snižování výdajů na tuto skupinu peněžních vydání. Nejbližše hodnotě (-1) měl korelační koeficient u domácností zaměstnanců s dětmi (-0,5) a u domácností zaměstnanců celkem (-0,44), hodnoty měly ve sledovaných letech tedy spíše nepřímou závislost, což značí, že čím více se zvětšily hodnoty v první skupině znaků, tím více se zmenšily hodnoty ve druhé skupině znaků. Hodnoty korelačního koeficientu blízké nule vykazovaly domácnosti zaměstnanců bez dětí (0,01), domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů (-0,15), což značí, že ve sledovaných letech nebyla mezi znaky žádný statisticky zjištělná závislost. Pro domácnosti OSVČ platila hodnota korelačního koeficientu (-0,3)

Tab. č. 16 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP5 dle typů domácností

Correlations (COICOP5)					
Marked correlations are significant at $p < ,05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodců bez EA členů
Rok	-0,441384	0,014917	-0,514962	-0,308817	-0,154446

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

COICOP6 Zdraví

Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na zdraví.

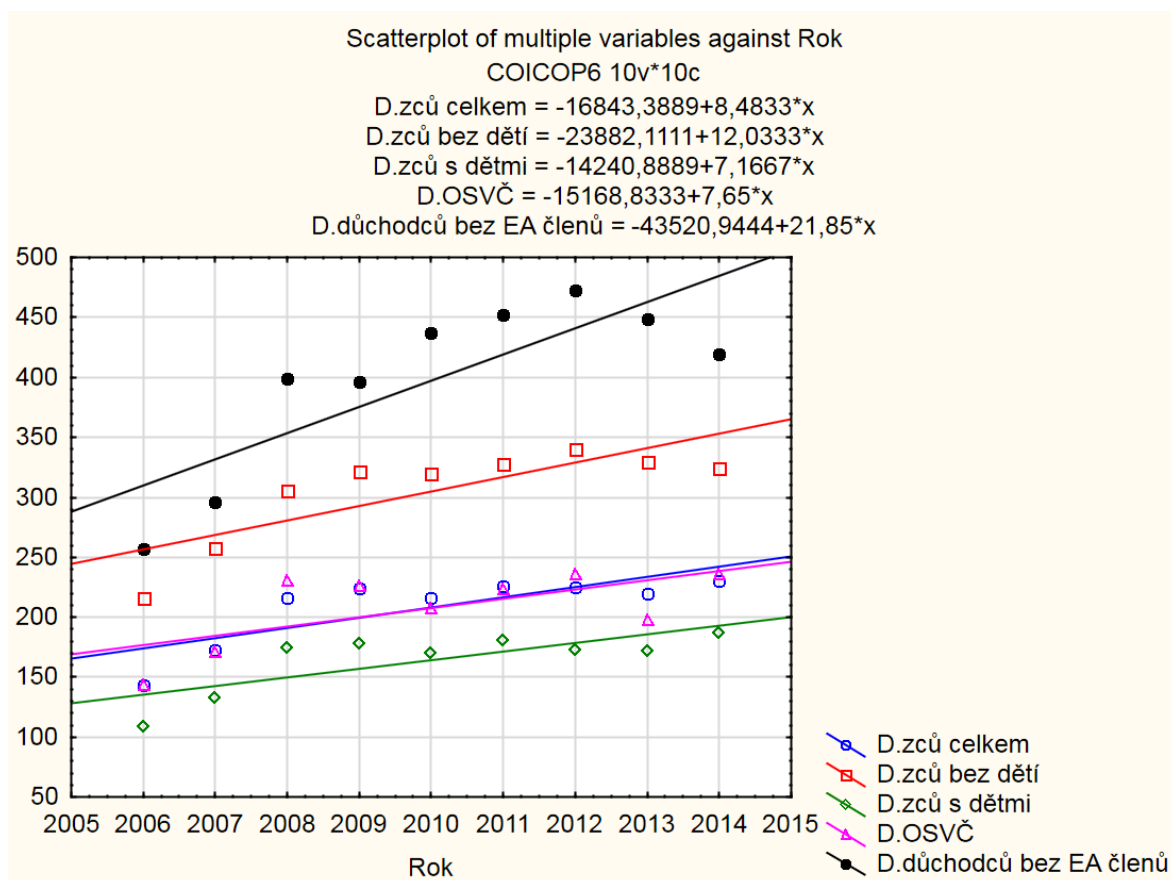
Tab. č. 17 Peněžní vydání na COICOP6 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	143	173	216	224	216	226	225	220	230
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	216	258	306	322	320	328	340	330	324
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	109	133	174	178	170	181	173	172	187
Domácnosti OSVČ	143	171	230	226	207	223	236	197	236
Domácnosti důchodců bez EA členů	257	296	399	396	437	452	473	449	419

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Nejvyšší peněžní vydání na zdraví vynakládaly ve sledovaných letech 2006 až 2014 domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů; ve sledovaném období se výdaje pohybovaly od 257 Kč do 452 Kč na jednoho člena domácnosti za měsíc. Domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů patřily taktéž mezi domácnosti, jejichž výdaje rostly ve sledovaném čase nejrychleji (hodnota regresního koeficientu činila 21,85).

Graf č. 9 Bodový diagram o více proměnných pro COICOP6

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Druhé nejvyšší peněžní vydání na zdraví měly ve sledovaném období domácnosti zaměstnanců bez dětí, kdy se výdaje těchto domácností pohybovaly od 216 Kč do 340 Kč za jednoho člena domácnosti za měsíc; domácnosti bez dětí představovaly po domácnostech důchodců bez ekonomicky aktivních členů další skupinu domácností, kde rostly výdaje nejrychleji (hodnota regresního koeficientu činila 12,03). Třetí nejvyšší výdaje měly ve sledovaném období domácnosti zaměstnanců celkem, těsně na čtvrtém místě se umístily domácnosti OSVČ. Nejnižší peněžní vydání na zdraví měly domácnosti zaměstnanců s dětmi, kde taktéž nárůst jejich vydání byl nejnižší (hodnota regresního koeficientu 7,17).

Tab. č. 18 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP6 dle typů domácností

Correlations (COICOP6)					
Marked correlations are significant at $p < ,05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodců bez EA členů
Rok	0,781236	0,805664	0,763905	0,649800	0,812496

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Hodnota korelačního koeficientu byla ve sledovaných letech u všech skupin domácností pozitivní, z čehož vyplývá, že peněžní vydání na zdraví se ve sledovaných letech u všech skupin domácností zvyšovaly. Nejblíže hodnotě 1 (přímá závislost) měl korelační koeficient u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů (0,81), u domácností zaměstnanců bez dětí (0,81), nejdále od hodnoty 1 byl korelační koeficient domácností OSVČ, který dosahoval hodnoty 0,65.

COICOP7 Doprava

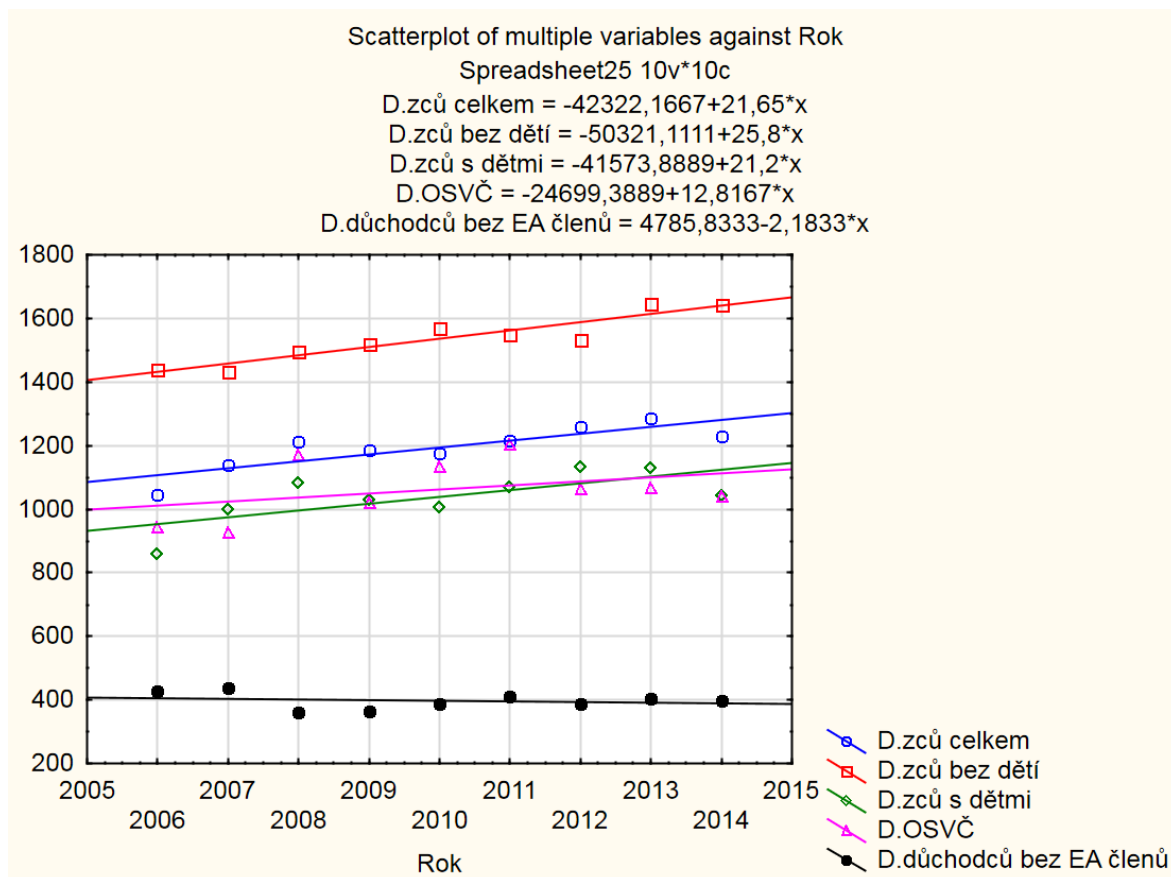
Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na skupinu peněžních vydání Doprava.

Tab. č. 19 Peněžní vydání na COICOP7 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	1045	1138	1214	1186	1177	1216	1258	1285	1230
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	1441	1433	1496	1521	1570	1550	1532	1646	1643
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	857	998	1081	1030	1004	1070	1134	1128	1041
Domácnosti OSVČ	943	926	1169	1020	1133	1202	1061	1067	1038
Domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů	428	436	362	365	388	411	387	403	396

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Graf č. 10 Peněžní vydání na COICOP7 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

Největší peněžní vydání na dopravu měly ve sledovaných letech domácnosti zaměstnanců bez dětí, kde se výdaje pohybovaly od 1433 Kč do 1646 Kč na jednoho člena domácnosti za měsíc. Na druhém místě ve výši peněžních vydání na dopravu se umístily domácnosti zaměstnanců celkem, kde se výdaje pohybovaly na člena domácnosti od 1045 Kč do 1285 Kč za měsíc. Nejnižší peněžní vydání na dopravu měly ve sledovaném období domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, kde se vydání na jednoho člena domácnosti pohybovaly od 362 Kč do 428 Kč za měsíc. Výdaje všech skupin domácností, kromě domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů (kde klesaly), ve sledovaném čase rostly; přičemž nejvyšší nárůst byl zaznamenán u domácností zaměstnanců bez dětí (hodnota regresního koeficientu činila 25,8).

Hodnota korelačního koeficientu byla ve sledovaných letech pozitivní u všech typů domácností, kromě domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů. U všech typů domácností tedy ve sledovaném čase rostly peněžní vydání na dopravu. Hodnota korelačního koeficientu zaměstnanců bez dětí (0,93) byla nejbližší hodnotě 1 (přímá

závislost). Zápornou hodnotu měl korelační koeficient domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů, což značí, že ve sledovaném období došlo k poklesu peněžních vydání na dopravu.

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Tab. č. 20 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP7 dle typů domácností

Correlations (Spreadsheet25)					
Marked correlations are significant at $p < ,05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodců bez EA členů
Rok	0,835934	0,928073	0,695307	0,372286	-0,235801

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

COICOP8 Pošty a telekomunikace

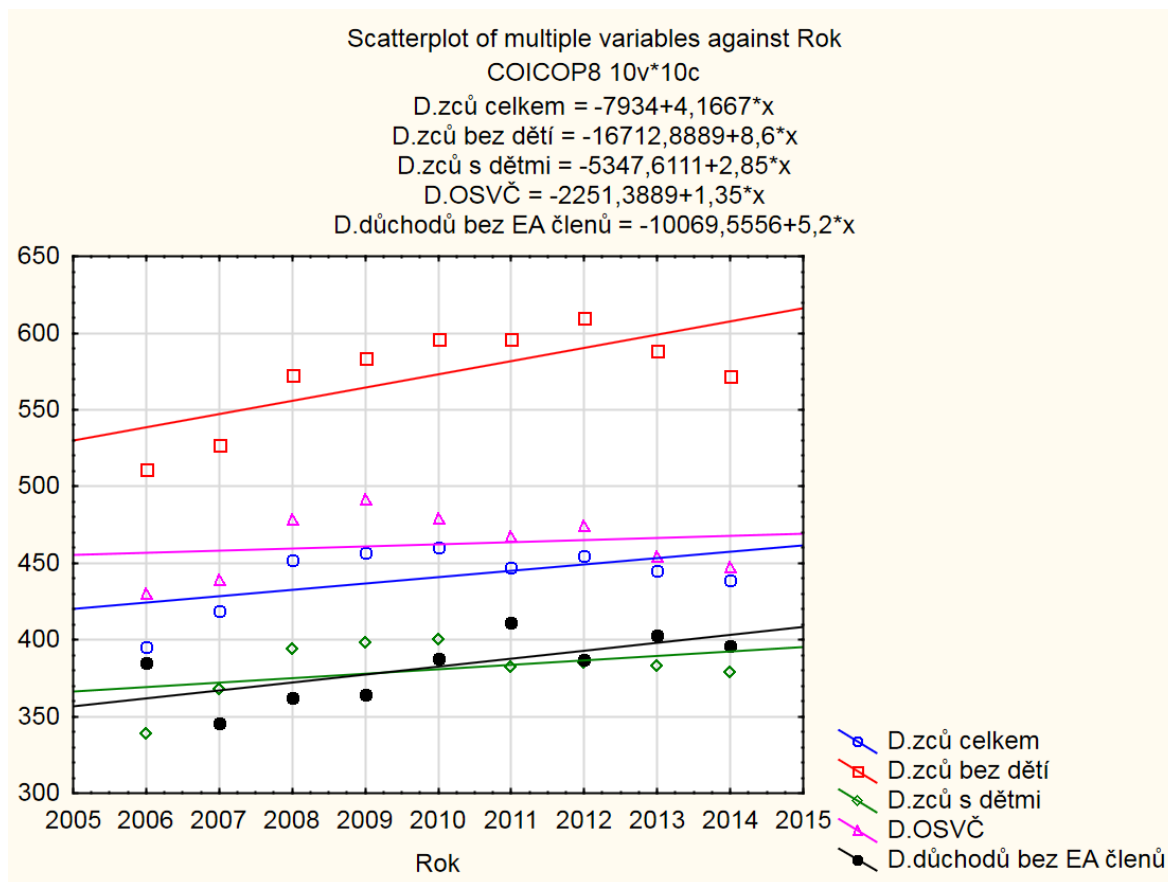
Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na skupinu peněžních vydání Pošty a telekomunikace.

Tab. č. 21 Peněžní vydání na COICOP8 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	395	419	452	457	460	447	455	445	439
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	511	527	573	584	596	596	610	589	572
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	339	368	394	398	400	382	385	383	379
Domácnosti OSVČ	430	439	478	491	479	467	474	454	447
Domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů	385	346	362	364	388	411	387	403	396

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Graf č. 11 Peněžní vydání na COICOP8 podle osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Největší peněžní vydání na pošty a telekomunikace měly ve sledovaných letech domácnosti zaměstnanců bez dětí, kde se peněžní vydání pohybovaly od 511 Kč do 610 Kč na jednoho člena domácnosti za měsíc. Nejmenší výdaje vykazovaly domácnosti zaměstnanců s dětmi (od 339 Kč do 400 Kč) a domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů (od 345 Kč do 411 Kč). Výdaje na pošty a telekomunikace všech skupin domácností ve sledovaných letech rostly. Nejvíce rostly u domácností zaměstnanců bez dětí (hodnota regresního koeficientu 8,6), nejméně rostly u domácností OSVČ (hodnota regresního koeficientu 1,35).

Hodnota korelačního koeficientu byla ve sledovaných letech u všech skupin domácností kladná, což znamená, že ve sledovaném čase peněžní vydání na pošty a telekomunikace rostly. Korelační koeficient byl nejbližší hodnotě 1 u domácností zaměstnanců bez dětí (0,71), nejbližší hodnotě nula u domácností zaměstnanců s dětmi (0,18), což znamená, že

hodnoty byly téměř nekorelovatelné, tzn., že zde nebyla téměř žádná statisticky zjištělná lineární závislost.

Tab. č. 22 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP8 dle typů domácností

Correlations (COICOP8)					
Marked correlations are significant at $p < ,05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodů bez EA členů
Rok	0,538663	0,711543	0,418930	0,179419	0,674489

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

COICOP9 Rekreace a kultura

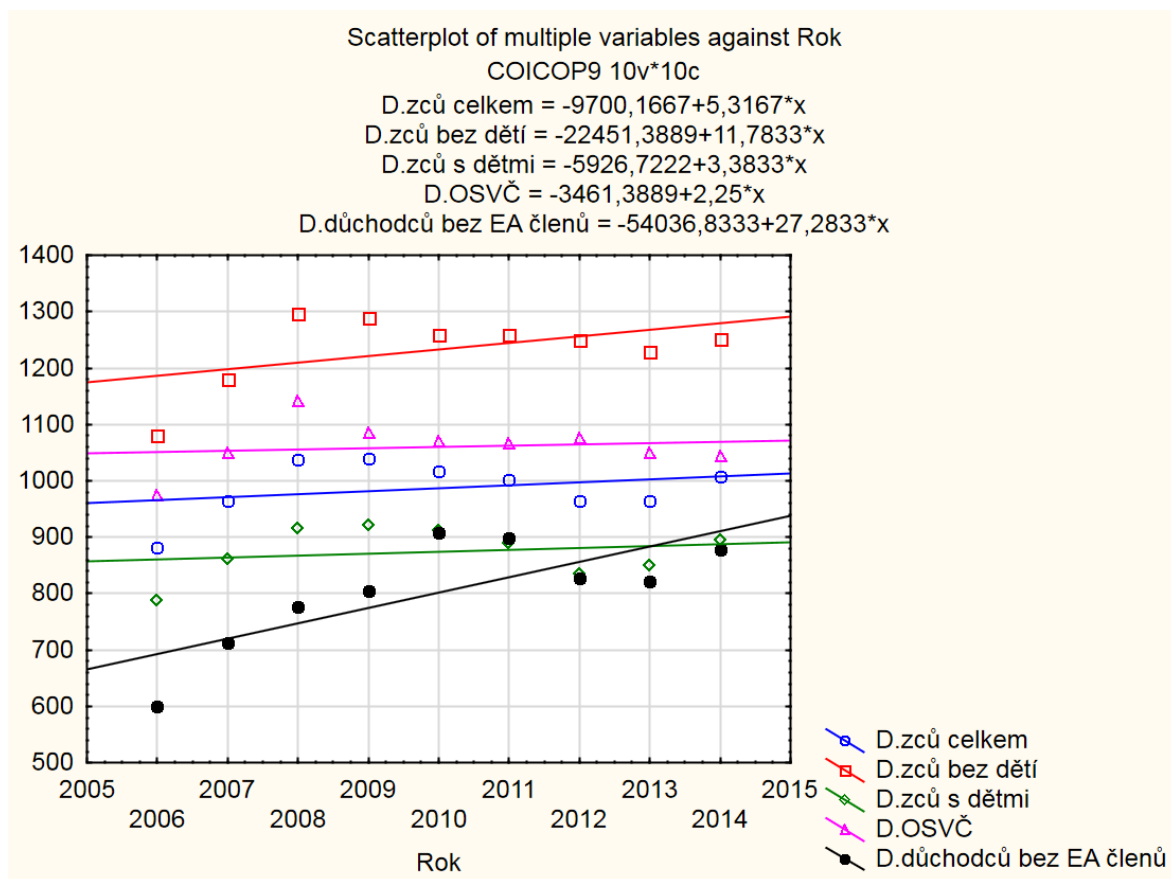
Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na skupinu peněžních vydání Rekreace a kultura.

Tab. č. 23 Peněžní vydání na COICOP9 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	881	964	1038	1039	1018	1002	964	964	1007
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	1080	1181	1297	1290	1260	1259	1250	1229	1252
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	787	861	915	922	911	889	835	849	895
Domácnosti OSVČ	973	1048	1141	1085	1070	1065	1075	1049	1044
Domácnosti důchodců bez EA členů	600	712	776	804	907	898	828	821	878

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Graf č. 12 Peněžní vydání na COICOP9 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Největší peněžní vydání na skupinu peněžních vydání Rekreace a kultura měly domácnosti zaměstnanců bez dětí, výdaje na jednoho člena domácnosti se ve sledovaném období pohybovaly od 1080 Kč do 1290 Kč za měsíc. Druhé největší vydání na rekreaci a kulturu měly ve sledovaném období domácnosti OSVČ, kde se vydání na jednoho člena domácnosti pohybovaly ve výši 973 Kč do 1141 Kč za měsíc. Nejnižší výdaje na rekreaci a kulturu měly domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, kde se výdaje na jednoho člena domácnosti pohybovaly od 600 Kč do 907 Kč na jednoho člena domácnosti za měsíc. Výdaje na rekreaci a kulturu rostly ve sledovaném období u všech skupin domácností, nejvíce však u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů (regresní koeficient 27,28), což značí dle mého názoru zlepšení životní úrovně této skupiny domácností ve sledovaných letech. Nejméně výdaje rostly u domácností OSVČ (hodnota

regresního koeficientu 2,25) a u domácností zaměstnanců s dětmi (hodnota regresního koeficientu 3,38).

Tab. č. 24 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP9 dle typů domácností

Correlations (COICOP9)					
Marked correlations are significant at $p < ,05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodců bez EA členů
Rok	0,293340	0,484231	0,207813	0,139473	0,763418

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Hodnota korelačního koeficientu byla u všech skupin domácností ve sledovaných letech kladná, což znamená, že ve sledovaném období u všech skupin domácností výdaje na rekreaci a kulturu rostly. Hodnoty se pohybovaly spíše blíže nule, pouze u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů dosáhla hodnota korelačního koeficientu 0,76.

COICOP10 Vzdělávání

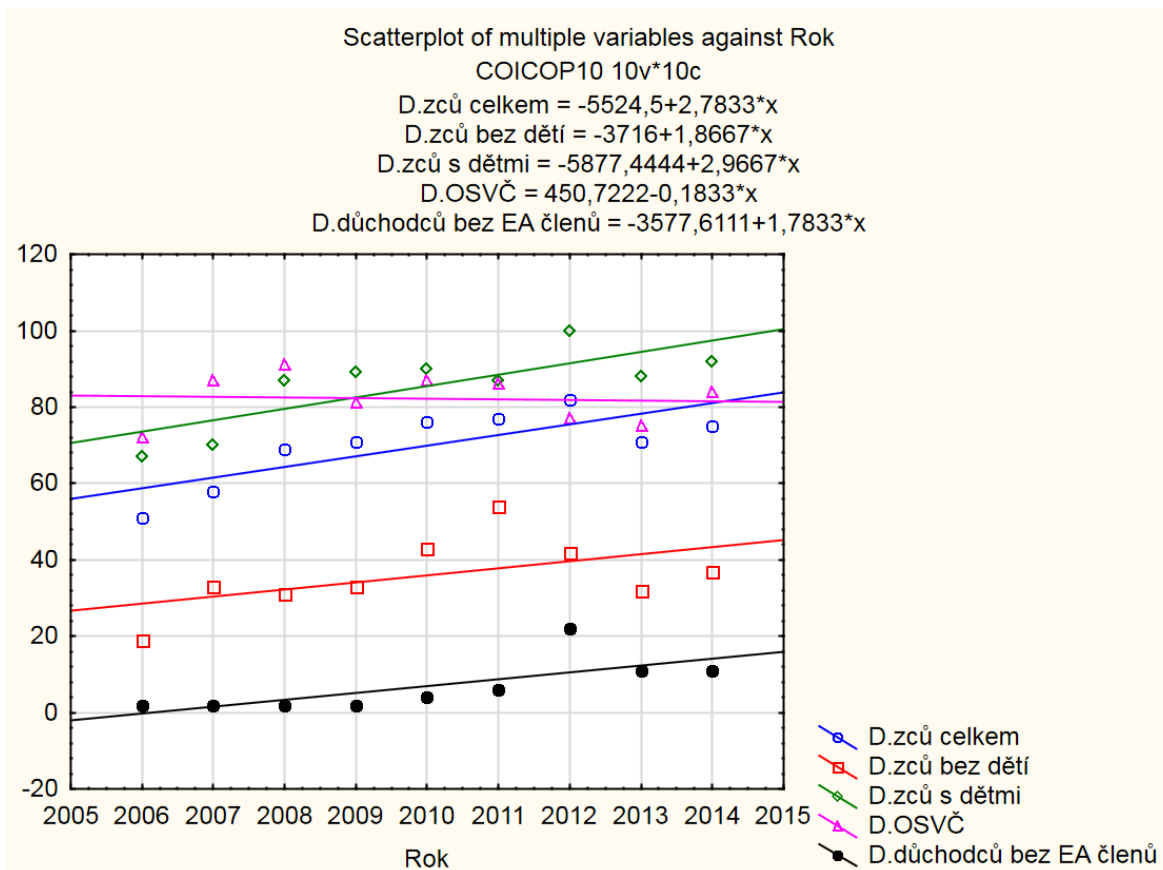
Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na skupinu peněžních vydání Vzdělávání.

Tab. č. 25 Peněžní vydání na COICOP10 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	51	58	69	71	76	77	82	71	75
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	19	33	31	33	43	54	42	32	37
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	67	70	87	89	90	87	100	88	92
Domácnosti OSVČ	72	87	91	81	87	86	77	75	84
Domácnosti důchodců bez EA členů	2	2	2	2	4	6	22	11	11

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Graf č. 13 Peněžní vydání na COICOP10 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Podíl výdajů domácností na vzdělání je v porovnání s ostatními skupinami vydání nejnižší. Největší peněžní vydání na vzdělávání měly ve sledovaných letech domácnosti zaměstnanců s dětmi, výdaje se pohybovaly od 67 Kč do 100 Kč na jednoho člena domácnosti na měsíc. Toto zjištění je logické a odráží skutečnost, že rodiče platí dětem jejich vzdělávání v různých kroužcích či kurzech. Druhé nejvyšší výdaje měly domácnosti zaměstnanců celkem, třetí nejvyšší pak domácnosti OSVČ. Nejnižší výdaje měly logicky domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů. U všech skupin domácností, kromě domácností OSVČ výdaje na vzdělávání ve sledovaném období rostly. Největší nárůst byl u domácností zaměstnanců s dětmi (regresní koeficient 2,97).

Hodnota korelačního koeficientu byla u všech skupin domácností, kromě domácností OSVČ kladná. Nejvyšší hodnoty regresní koeficient dosahoval u domácností zaměstnanců celkem (0,78); nejnižší hodnoty pak u domácností OSVČ (-0,08), což znamená, že v čase se hodnota výdajů domácností OSVČ na vzdělávání snižovala.

Tab. č. 26 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP10 dle typů domácností

Variable	Correlations (COICOP10)				
	Marked correlations are significant at $p < ,05000$ N=9 (Casewise deletion of missing data)				
	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodců bez EA členů
Rok	0,781022	0,525180	0,775429	-0,078705	0,721175

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

COICOP11 Stravování a ubytování

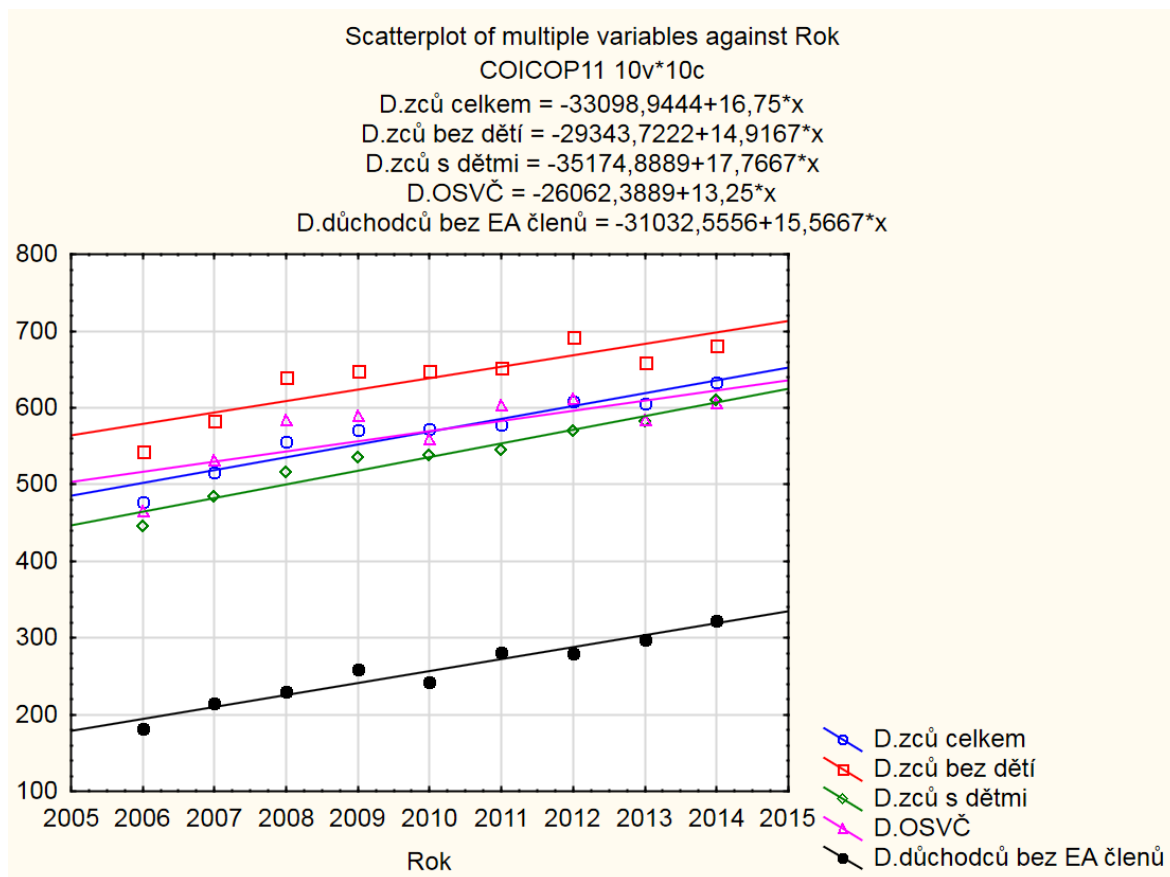
Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na skupinu peněžních vydání Stravování a ubytování.

Tab. č. 27 Peněžní vydání na COICOP11 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	477	516	556	571	572	578	608	606	633
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	543	583	640	648	648	653	693	659	682
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	446	484	516	535	538	545	569	582	610
Domácnosti OSVČ	464	531	584	589	559	603	611	584	606
Domácnosti důchodců bez EA členů	181	215	230	259	243	281	279	297	323

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Graf č. 14 Peněžní vydání na COICOP11 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Nejvyšší výdaje na stravování a ubytování měly ve sledovaném období domácnosti zaměstnanců bez dětí, výdaje se pohybovaly od 543 Kč do 693 Kč na jednoho člena domácnosti za měsíc. Druhé nejvyšší výdaje měly domácnosti zaměstnanců celkem a na třetím a čtvrtém místě se s malým rozdílem ve výši výdajů na stravování a ubytování umístily domácnosti OSVČ a domácnosti zaměstnanců s dětmi. Nejnižší výdaje, s velkým rozdílem oproti ostatním domácnostem, měly domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, výdaje se u této skupiny domácností pohybovaly od 181 Kč do 323 Kč na jednoho člena domácnosti za měsíc.

Tab. č. 28 Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP11 dle typů domácností

Correlations (COICOP11)					
Marked correlations are significant at $p < ,05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.důchodců bez EA členů
Rok	0,953383	0,864207	0,973829	0,771513	0,969069

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Hodnota korelačního koeficientu byla u všech skupin domácností kladná, což znamená, že výdaje na stravování a ubytování u všech skupin domácností ve sledovaném čase rostly. Nejvyšší hodnotu korelačního koeficientu vykazovaly domácnosti zaměstnanců s dětmi (0,97), domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů (0,97) a domácnosti zaměstnanců celkem (0,95).

COICOP12 Ostatní zboží a služby

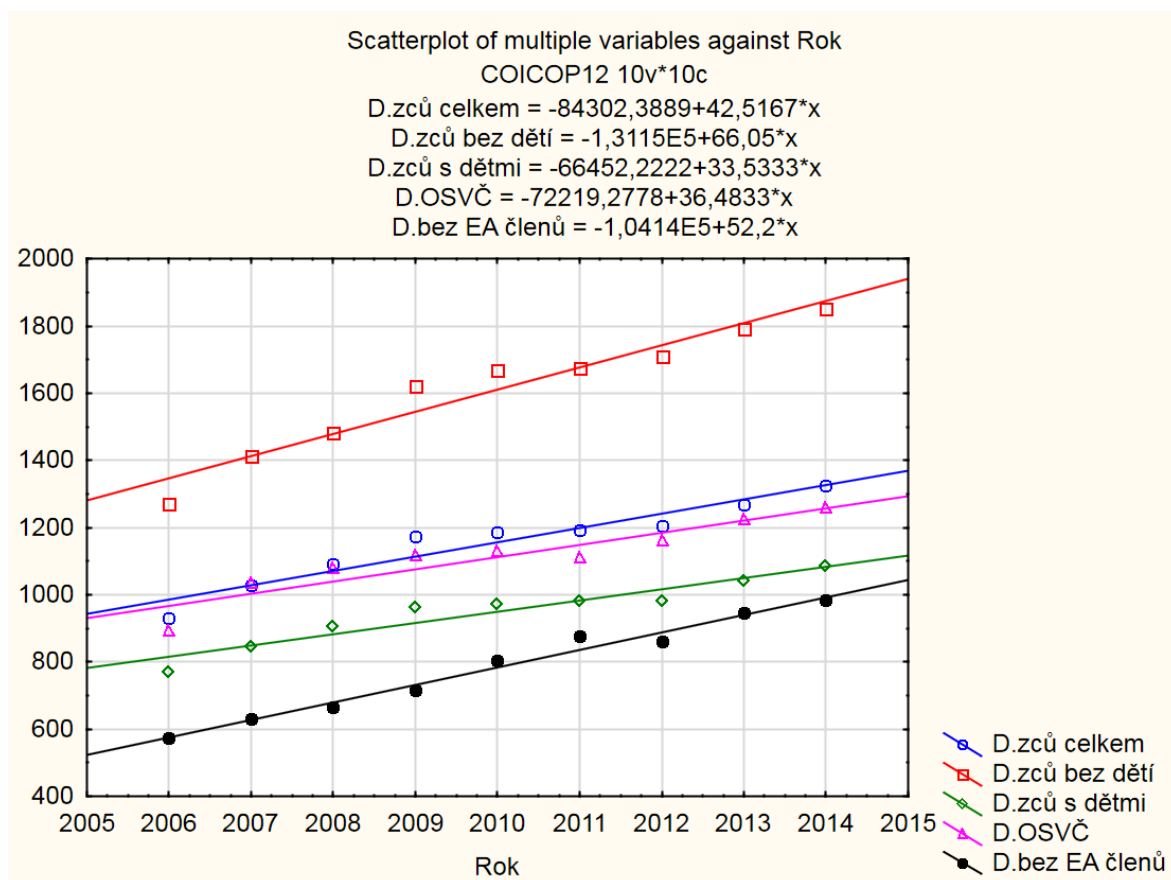
Níže uvedená tabulka uvádí měsíční průměr na jednoho člena domácnosti v Kč vydaných na skupinu peněžních vydání Ostatní zboží a služby.

Tab. č. 29 Peněžní vydání na COICOP12 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácnosti zaměstnanců celkem	931	1029	1091	1173	1186	1194	1206	1269	1326
Domácnosti zaměstnanců bez dětí	1272	1414	1484	1622	1669	1676	1711	1791	1853
Domácnosti zaměstnanců s dětmi	770	847	906	963	973	982	980	1042	1085
Domácnosti OSVČ	894	1035	1080	1116	1128	1112	1161	1224	1260
Domácnosti důchodců bez EA členů	575	630	666	717	804	877	860	946	984

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Graf č. 15 Peněžní vydání na COICOP12 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Nejvyšší výdaje na ostatní zboží a služby vydaly ve sledovaném období domácnosti zaměstnanců bez dětí, u kterých se výdaje pohybovaly od 1272 Kč do 1853 Kč na jednoho člena domácnosti za měsíc. Druhé nejvyšší výdaje na ostatní zboží a služby vydaly ve sledovaném období domácnosti zaměstnanců celkem, třetí nejvyšší výdaje pak domácnosti OSVČ. Nejnižší výdaje na ostatní zboží a služby ve sledovaném období vydaly domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů, kde se výdaje pohybovaly od 575 Kč do 984 Kč na jednoho člena domácnosti za měsíc.

Výdaje na ostatní zboží a služby všech typů domácností ve sledovaném čase rostly. Nejvíce rostly výdaje domácností zaměstnanců bez dětí (regresní koeficient 66,05), nejméně pak rostly výdaje domácností zaměstnanců s dětmi (regresní koeficient 33,53).

Tab. č. 30 Hodnoty korelačního koeficientu dle COICOP12 dle typů domácností

Correlations (COICOP12)					
Marked correlations are significant at $p < ,05000$					
N=9 (Casewise deletion of missing data)					
Variable	D.zců celkem	D.zců bez dětí	D.zců s dětmi	D.OSVČ	D.bez EA členů
Rok	0,959616	0,969425	0,953208	0,933745	0,989798

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Vzhledem ke skutečnosti, že výdaje všech typů domácností ve sledovaném období rostly, hodnota korelačního koeficientu byla u všech typů domácností kladná. Nejvyšší hodnoty korelačního koeficientu dosáhly domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů (0,99), kde se jedná téměř o přímou závislost; avšak hodnoty korelačních koeficientů ostatních typů domácností byly taktéž vysoké, neboť u všech domácností dosahovaly hodnoty vyšší než 0,93.

Shrnutí

Cílem kapitoly bylo srovnání vydání českých domácností podle osoby v čele domácnosti a podle skupin peněžních vydání COICOP. Údaje byly srovnávány za sledované období od roku 2006 do roku 2014. Domácnosti byly děleny na: domácnosti zaměstnanců celkem, domácnosti zaměstnanců bez dětí, domácnosti zaměstnanců s dětmi, domácnosti OSVČ a domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů. Primární údaje byly uvedeny na jednoho člena domácnosti v Kč za časové období měsíc. Zdrojem údajů bylo MPSV.

Analýzou časových řad byly pro jednotlivé typy domácností a jednotlivé skupiny peněžních vydání COICOP zjištěny regresní funkce, pro každou z COICOP byl vytvořen graf, ve kterém byl znázorněn vývoj peněžních vydání členěný dle typů domácností. Následně byly pro každou COICOP a každý typ domácnosti spočteny korelační koeficienty.

Tab. č. 31 Tabulka hodnot regresních koeficientů dle jednotlivých typů domácností a dle COICOP

COICOP / hodnota regresního koeficientu	Domácnosti zaměstnanců celkem	Domácnosti zaměstnanců bez dětí	Domácnosti zaměstnanců s dětmi	Domácnosti OSVČ	Domácnosti důchodců bez EA členů
COICOP1 Potraviny a nealkoholické nápoje	44,17	63,28	37,58	47,1	61,03
COICOP2 Alkoholické nápoje a tabák	4,82	10,9	2,98	3,77	14,83
COICOP3 Odívání a obuv	6,28	8,48	5,82	-2	4,4
COICOP4 Bydlení, voda, energie a paliva	61	105,17	44,75	57,57	113,9
COICOP5 Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	-5,78	0,25	-7,52	-5,37	-1,35
COICOP6 Zdraví	8,48	12,03	7,17	7,65	21,85
COICOP7 Doprava	21,65	25,8	21,2	12,82	-2,18
COICOP8 Pošty a telekomunikace	4,17	8,6	2,85	1,35	5,2
COICOP9 Rekreace a kultura	5,32	11,78	3,38	2,25	27,28
COICOP10 Vzdělávání	2,78	1,87	2,97	-0,18	1,78
COICOP11 Stravování a ubytování	16,75	14,92	17,77	13,25	15,57
COICOP12 Ostatní zboží a služby	42,52	66,05	33,53	36,48	52,2

Zdroj: primární data MPSV, vlastní výpočty autora

Na základě provedené analýzy časových řad bylo zjištěno, že ve sledovaném období let 2006 až 2014:

- pouze rostly: výdaje všech typů domácností na potraviny a nealkoholické nápoje (COICOP1), výdaje na alkoholické nápoje a tabák (COICOP2), výdaje na bydlení a energie (COICOP4), výdaje na zdraví (COICOP6), výdaje na pošty a telekomunikace (COICOP8), výdaje na rekreaci a kulturu (COICOP9), výdaje na stravování a ubytování (COICOP11), výdaje na ostatní zboží a služby (COICOP12),
- převážně rostly: výdaje na odívání a obuv (COICOP3) (pokles pouze u domácnosti OSVČ), výdaje na dopravu (COICOP7) (pokles pouze u domácností důchodců bez EA členů), výdaje na vzdělávání (COICOP10) (pokles pouze u domácností OSVČ)
- převážně klesaly – u všech typů domácností kromě domácností zaměstnanců bez dětí - výdaje na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy (COICOP5).

Co se týče intenzity růstu u jednotlivých skupin peněžních vydání:

Peněžní vydání na potraviny a nealkoholické nápoje nejvíce ve sledovaném období rostly u domácností zaměstnanců bez dětí a u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů; nejméně pak rostly u domácností zaměstnanců s dětmi. Regresní koeficienty vyjadřující míru růstu byly u všech sledovaných domácností vysoké (od 37,58 (domácnosti zaměstnanců s dětmi) až po 63,28 (domácnosti zaměstnanců bez dětí)).

Peněžní vydání na alkoholické nápoje rostly ve sledovaném období u všech typů domácností. Nejvyšší nárůst byl zjištěn u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů (regresní koeficient 14,83), druhý největší nárůst byl u domácností zaměstnanců bez dětí (regresní koeficient $b=10,9$); nejmenší nárůst byl u domácností zaměstnanců s dětmi ($b=2,98$).

Peněžní vydání na odívání a obuv rostly ve sledovaném období u všech typů domácností kromě domácností OSVČ, kde klesaly. Největší nárůst byl zaznamenán u domácností zaměstnanců bez dětí ($b = 8,48$), nejmenší nárůst byl zaznamenán u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů a pokles pak u domácností OSVČ ($b = -2$).

Peněžní vydání na bydlení, vodu, energie a paliva rostly ve sledovaném období u všech typů domácností. Největší nárůst byl zaznamenán u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů ($b = 113,9$), vysoký nárůst byl zaznamenán taktéž u domácností zaměstnanců bez dětí ($b = 105,17$), nejnižší nárůst měly domácnosti s dětmi ($b = 44,75$),

což bylo podle mého názoru způsobeno skutečností, že v domácnostech zaměstnanců s dětmi jsou výdaje související s bydlením rozpočítávány na větší počet osob, čímž se výdaje na jednoho člena domácnosti snižují. Nárůsty na bydlení, vodu, energie a paliva patřily mezi nejvyšší (hodnoty regresního koeficientu od 11,75 do 113,9) ze všech skupin peněžních vydání.

Z výše uvedeného lze vyvodit, že ve sledovaném období došlo ke zvýšení životní úrovně domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů i domácností zaměstnanců bez dětí, neboť u těchto skupin byl pozorován nárůst jak ve skupinách tzv. nezbytných výdajů na potraviny a nealkoholické nápoje, na bydlení, vodu, energie a paliva, tak na tzv. zbytné výdaje tj. alkoholické nápoje a tabák.

Peněžní vydání na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy u všech typů domácností, kromě domácností zaměstnanců bez dětí ve sledovaném období klesaly. U domácností zaměstnanců bez dětí byl zaznamenán pouze velmi mírný nárůst ($b = 0,25$), který lze přičítat skutečnosti, že bytové vybavení, zařízení domácnosti si pořizují ve zvýšené míře zejména nově vzniklé a zatím bezdětné domácnosti. Největší pokles byl zaznamenán u domácností zaměstnanců bez dětí ($b = -7,52$), dále u domácností OSVČ ($b = -5,37$) a domácností zaměstnanců celkem ($b = -5,78$).

Peněžní vydání na zdraví ve sledovaných letech u všech skupin domácností rostly, což lze připisovat jednak úhradám za léčiva, poplatků na pohotovostech či v nemocnicích. Nejvíce rostly ($b = 21,85$) peněžní vydání domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů, což vyplývá z faktu, že staří lidé trpí v nadprůměrné míře nemocemi, což s sebou nese zvýšené náklady na léčiva. Po domácnostech důchodců rostly výdaje nejvíce u domácností zaměstnanců bez dětí (hodnota regresního koeficientu 12,03). Výdaje na zdraví rostly nejméně u domácností zaměstnanců s dětmi a u domácností OSVČ. U domácností OSVČ lze nižší míru nárůstu výdajů na zdraví vysvětlit nižší nemocností samotných OSVČ, která vyplývá ze skutečnosti, že tyto osoby nemají placenou nemocenskou (neplatí-li si nemocenské pojištění).

Peněžní vydání na dopravu rostly u všech skupin domácností, kromě domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů. Největší nárůst byl zaznamenán u domácností zaměstnanců bez dětí ($b = 25,8$), dále pak u domácností zaměstnanců celkem ($b = 21,65$) a u domácností zaměstnanců s dětmi ($b = 21,2$), nejmenší nárůst byl zaznamenán u domácností OSVČ.

Peněžní vydání na pošty a telekomunikace rostly ve sledovaném období u všech skupin domácností. Tuto skutečnost si lze vysvětlit rostoucím pokrytím domácností internetem a vysokou mírou využívání služeb mobilních operátorů. Největší nárůst výdajů byl zaznamenán u domácností zaměstnanců bez dětí ($b = 8,6$), dále pak u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů ($b = 5,2$), z čehož lze vyvodit, že i důchodci se přizpůsobují trendu využívání moderních technologií, jak ve formě telefonních služeb, tak ve formě využívání internetu. Nejnižší nárůst byl zaznamenán u domácností OSVČ.

Peněžní vydání na rekreace a kulturu ve sledovaném období rostly u všech skupin domácností. Největší nárůst byl zaznamenán u domácností důchodců ($b = 27,28$), přičemž u této skupiny domácností byl nárůst mnohem vyšší než u ostatních skupin domácností. Druhý největší nárůst výdajů na rekreace a kulturu byl zaznamenán u domácností zaměstnanců bez dětí ($b = 11,78$), což lze připisovat současnému trendu mladých lidí v „užívání si života“ a cestování. Nejnižší nárůst výdajů byl zaznamenán u domácností OSVČ, což lze vysvětlit zvýšeným pracovním úsilím OSVČ ve srovnání se zaměstnanci.

Peněžní vydání na vzdělávání ve sledovaném období rostly u všech skupin domácností, kromě domácností OSVČ, kde výdaje poklesly. Nárůst však nebyl nijak vysoký (regresní koeficient se pohyboval do 2,97). Největší nárůst byl zaznamenán u domácností zaměstnanců s dětmi, což lze přičítat úhradám za vzdělávání dětí. Druhý největší nárůst byl zaznamenán u domácností zaměstnanců celkem.

Peněžní vydání na stravování a ubytování ve sledovaném období rostly u všech typů domácností. Největší nárůst byl zaznamenán u domácností zaměstnanců s dětmi ($b = 17,77$), nejnižší nárůst pak u domácností OSVČ.

Peněžní vydání na ostatní zboží a služby rostly u všech typů domácností. Nárůst byl poměrně vysoký, kdy hodnota regresního koeficientu činila od 36,48 do 66,05. Největší nárůst byl zaznamenán u domácností zaměstnanců bez dětí, nejmenší nárůst pak u domácností zaměstnanců s dětmi.

4 Srovnání rozdílů ve vydáních a spotřebě domácností ve městech a na venkově

V minulosti existovaly výrazné rozdíly mezi životní úrovní ve městech a vesnicích. Postupně docházelo ke snižování rozdílu v životní úrovni mezi venkovem a městem a o současnosti lze říct, že životní úroveň měst a venkovských oblastí je srovnatelná. Vzhledem ke skutečnosti, že domácnosti na vesnici jsou zvyklé samozásobit se potravinami, vlastními silami stavět a rekonstruovat své příbytky, zavařovat, konzervovat ad., jejich výdaje na potraviny bývají nižší než u obyvatel měst. Nevýhoda, která je spojena s bydlením na vesnici, spočívá zejména ve vysokých výdajích na dopravu a v menším počtu pracovních příležitostí, s čímž souvisí vyšší míra nezaměstnanosti na venkově než ve městech.

Venkovské domácnosti v roce 2012 utratily ve srovnání s městskými domácnostmi podstatně více za dopravu, elektřinu, plyn a tuhá paliva, městské domácnosti naopak utratily více za ostatní náklady související s bydlením.

Výdaje za bydlení

Velikost obce, ve které žijí členové domácnosti, ovlivňuje životní styl těchto domácností, který se odráží ve výsledcích šetření statistiky rodinných účtů. V roce 2012 činila průměrná výše čistých peněžních vydání podle Českého statistického úřadu v malých obcích (s méně než 2 tis. obyvateli) 10 137 Kč na osobu a měsíc, ve velkých městech (s více než 50 tis. obyvateli) pak činila 12 656 Kč. Výše čistých peněžních vydání domácností ve velkých městech což tedy byla o 2 519 Kč vyšší než u domácností v malých obcích.²²

Důvodů nižších průměrných peněžních vydání na osobu v domácnostech žijících v malých obcích existuje více. Jedním z důvodů je nižší průměrný příjem těchto domácností, který z obecného hlediska souvisí s nižší výší příjmů těchto domácností z pracovní činnosti. Dalším důvodem je skutečnost, že domácnosti v malých obcích mají

²² Vydání venkovských a městských domácností. Statistika&My. ČSÚ [online]. Zář 2013 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2014/05/vydani-venkovskych-a-mestskych-domacnosti/>

v průměru více členů s větším počtem dětí bez vlastního příjmu než domácnosti ve velkých městech.

Struktura spotřebních vydání je významným způsobem ovlivněna velikostí obce. U domácností v malých obcích činil podíl na bydlení a energie méně než 18 % a představoval po vydáních na potraviny druhou nejvýznamnější položku. Nejvýznamnější položkou vydání ve městech tvoří vydání na bydlení a energie, které přesahují více než pětinu vydání domácností. S rostoucí velikostí města přitom roste podíl vydání na bydlení a energie na celkových vydáních, kdy ve velkoměstech (s více než 50 tis. obyvateli) tento podíl činil téměř čtvrtinu.

Z hlediska nominálního srovnání činily v roce 2012 u domácností ve velkoměstech náklady na bydlení a energie v průměru 5 655 Kč na domácnost, kdy tato částka je o 40 % vyšší než u domácností v obcích s nejnižším počtem obyvatel.

Taktéž složení výdajů na bydlení a energie je odvislé od velikosti obce a zejména od způsobu bydlení. Domácnosti, které bydlí v obcích, ve kterých převažuje bydlení v rodinných domech, vydají za energie téměř tři čtvrtiny celkových nákladů souvisejících s bydlením. Zde platí fakt, že v případě bydlení v rodinném domku jsou výdaje na provoz vyšší než u bydlení v bytovém domě. Náklady domácností v malých obcích na elektřinu a plyn byly vyšší oproti domácnostem ve velkoměstech o necelé dvě třetiny u elektřiny a o třetinu u plynu; výdaje na tuhá paliva byla vyšší třináctkrát (zde je vysoký rozdíl způsoben nízkým využíváním tuhých paliv v bytových domech). Domácnosti v malých městech měly nižší vydání oproti domácnostem ve velkoměstech pouze za teplo a teplou vodu, neboť u domácností v rodinných domech převažuje způsob ohřívání teplé vody svými vlastními bojlerami a přímý rozvod tepla a teplé vody nejsou pro rodinné domy rozšířené.

Pro velké města tedy platí, že výdaje za energie domácností v těchto městech jsou nižší, kdy nedosahují ani poloviny celkových nákladů na bydlení; avšak výdaje na nájemné z bytu mají domácnosti ve velkých městech oproti domácnostem v malých obcích (pod 2 tis. obyvatel) vyšší více než desetinásobně a výdaje na ostatní služby související s bydlením (odpady, vodné a stočné) mají přibližně dvojnásobné.

Výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje

Výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje představují pro domácnosti v malých obcích nejvýznamnější položku vydání domácností. V roce 2012 činily vydání na potraviny a nealkoholické nápoje u domácností v malých obcích 21,3 %, což je o 2,3 % více než u domácností ve velkých městech. V nominálních hodnotách jsou však výdaje domácností ve velkých městech vyšší: zatímco domácnosti v malých městech vydaly za potraviny a nealkoholické nápoje v roce 2012 celkem 1903 Kč na osobu za měsíc, domácnosti ve velkých městech za potraviny a nealkoholické nápoje vydaly v roce 2012 celkem 2 064 Kč na osobu za měsíc.

Nižší vydání na potraviny a nealkoholické nápoje u domácností v malých obcích souvisí jednak s nižšími příjmy domácností bydlících v těchto obcích, jednak souvisí se skutečností, že domácnosti v malých obcích využívají častěji než domácnosti ve velkých městech svého vlastního hospodářství, kde pěstují rostlinné či živočišné produkty. Hodnota produktů získaných z vlastního hospodářství je u domácností v malých obcích minimálně dvakrát (často i osmkrát až desetkrát) vyšší než u domácností ve velkých městech.

Výdaje za dopravu

Vydání za dopravu (výdaje za pohonné hmoty, jízdné) jsou vyšší u domácností v malých obcích, kde podíl těchto vydání činí 12,7 % celkových vydání, oproti domácnostem ve velkých městech, kde podíl vydání na dopravu činí 9,6 %. Vyšší vydání na dopravu jsou způsobena nutností členů domácností z malých měst dojíždět do škol, za prací, či za nákupy. V relativním vyjádření vydaly domácnosti v malých obcích na výdaje na dopravu o 9 % finančních prostředků více než domácnosti ve velkoměstech.

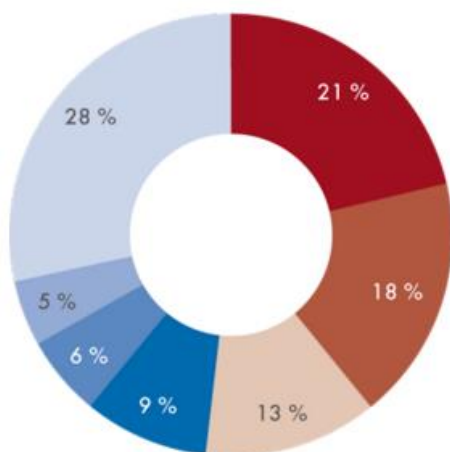
V nominálním vyjádření vydaly domácnosti v malých obcích v roce 2012 na pohonné hmoty 627 Kč na osobu za měsíc, což představovalo o 44 % více, než vydaly domácnosti ve velkých městech. Naopak vydání za dopravní služby (zejména hromadnou dopravu) mají vyšší domácnosti ve větších městech, kde výše vydání v roce 2012 byla o dvě třetiny vyšší než u domácností v malých obcích.

Další skupiny spotřebních vydání

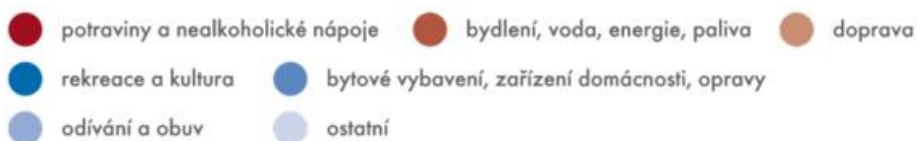
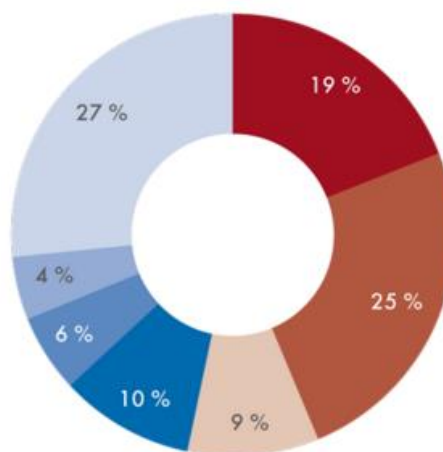
Pro další skupiny spotřebních vydání nejsou rozdíly z hlediska velikosti obce natolik významné. Mezi spotřební vydání nejsou například zahrnována vydání domácností na pořízení či rekonstrukci bydlení. Pro průměrná vydání domácností na pořízení či rekonstrukci bydlení přitom platí, že tato vydání jsou mnohem vyšší u domácností ve velkých městech (více než 50 tis. obyvatel), kdy v posledních letech byla vydání domácností na pořízení či rekonstrukci bydlení přibližně ve dvojnásobné výši oproti domácnostem s počtem obyvatel nižším než 2 tis.

Graf č. 16 Struktura spotřebních vydání domácností SRÚ v roce 2012

obce s počtem obyvatel 0 až 1 999

obce s počtem obyvatel 50 000 a více

Zdroj: Český statistický úřad

5 Srovnání vydání a spotřeby domácností v ČR s vydáními a spotřebou domácností ve vybraných zemích Evropské unie

V této části diplomové práce budou porovnávány spotřební vydání domácností, členěných podle účelu u vybraných zemí Evropské unie: České republiky, Německa, Švédska (jako zástupce vyspělé země) a Řecka (jako zástupce státu, jež se potýká s ekonomickými problémy).

Pro získání všeobecného přehledu o rozdílech mezi jednotlivými státy Evropské unie, a to dle hledisek výše výdajů domácností na jednotlivé oddíly dle COICOP a podílu výdajů domácností na hrubém domácím produktu (HDP) jednotlivých států jsou před samotným srovnáním spotřebních vydání domácností vybraných států uvedeny tabulky č. 32 a č. 33.

Srovnání výdajů domácností jako podíl na HDP a na hlavu

Tab. č. 32 Výdaje domácností na hlavu

	Na hlavu (PPS)				
	1999	2004/1999 v %	2004	2009/2004 v %	2009
<i>Belgium</i>	11 300	1,16	13 100	1,11	14 500
<i>Bulgaria</i>	3 600	1,47	5 300	1,19	6 300
<i>Czech Republic</i>	6 800	1,24	8 400	1,23	10 300
<i>Denmark</i>	11 300	1,14	12 900	1,04	13 400
<i>Germany</i>	12 000	1,18	14 100	1,08	15 200
<i>Estonia</i>	4 700	1,57	7 400	1,05	7 800
<i>Ireland</i>	10 600	1,26	13 400	1,18	15 800
<i>Greece</i>	12 100	1,23	14 900	1,13	16 800
<i>Spain</i>	10 800	1,22	13 200	1,15	15 200
<i>France</i>	11 200	1,19	13 300	1,09	14 500
<i>Italy</i>	12 700	1,08	13 700	1,06	14 500
<i>Cyprus</i>	12 600	1,17	14 800	1,26	18 600
<i>Latvia)</i>	3 900	1,56	6 100	1,43	8 700
<i>Lithuania</i>	4 600	1,57	7 200	1,31	9 400
<i>Luxembourg</i>	19 800	1,23	24 300	1,05	25 600
<i>Hungary</i>	5 500	1,36	7 500	1,16	8 700
<i>Malta</i>	11 600	1,10	12 800	1,00	12 800
<i>Netherlands</i>	11 600	1,16	13 500	1,02	13 800
<i>Austria</i>	13 000	1,18	15 300	1,08	16 600
<i>Poland</i>	5 500	1,27	7 000	1,24	8 700
<i>Portugal</i>	9 000	1,17	10 500	1,13	11 900
<i>Romania</i>	3 300	1,52	5 000	1,36	6 800
<i>Slovenia</i>	8 500	1,25	10 600	1,13	12 000
<i>Slovakia</i>	5 000	1,40	7 000	1,44	10 100
<i>Finland</i>	9 900	1,25	12 400	1,10	13 600
<i>Sweden</i>	10 700	1,19	12 700	1,07	13 600
<i>United Kingdom</i>	13 000	1,26	16 400	1,04	17 000

Zdroj: Eurostat, vlastní dopočet

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že největší výdaje domácností na hlavu měly v roce 2009 domácnosti v Lucembursku, na Kypru a ve Spojeném Království. Nejnižší výdaje na hlavu pak měly domácnosti v Rumunsku, Estonsku, v Litvě a v Maďarsku.

Výdaje domácností jako podíl na HDP

Tab. č. 33 Výdaje domácností jako podíl na HDP

	Jako podíl na HDP (%)				
	1999	2004/1999	2004	2009/2004	2009
Belgium	51,5	0,97	50,0	1,01	50,3
Bulgaria	72,5	0,97	70,5	0,99	70,1
Czech Republic	54,7	0,94	51,5	0,99	51,0
Denmark	48,6	0,98	47,5	1,02	48,4
Germany	55,4	1,01	55,8	1,00	55,8
Estonia	62,0	0,96	59,3	0,89	52,9
Ireland	47,1	0,93	43,7	1,08	47,0
Greece	75,7	0,97	73,6	1,04	76,8
Spain	63,0	0,96	60,4	0,98	59,2
France	55,0	1,02	55,9	1,03	57,3
Italy	60,8	0,98	59,4	1,02	60,4
Cyprus	81,1	0,93	75,6	1,02	77,4
Latvia	61,0	1,00	61,2	1,00	61,1
Lithuania	66,6	0,99	65,8	0,97	63,7
Luxembourg	46,9	0,94	44,3	0,83	36,9
Hungary	56,4	0,96	54,3	0,99	53,8
Malta	80,7	0,95	76,7	0,91	69,7
Netherlands	49,7	0,97	48,3	0,93	44,9
Austria	55,5	1,01	55,9	0,96	53,9
Poland	63,1	1,01	64,0	0,96	61,2
Portugal	62,2	1,01	62,8	1,02	63,9
Romania	71,0	0,96	68,1	0,90	61,2
Slovenia	59,3	0,96	56,8	1,02	58,0
Slovakia	56,1	1,01	56,5	0,99	55,9
Finland	48,3	1,02	49,2	1,06	52,2
Sweden	47,4	0,98	46,4	1,03	47,8
United Kingdom	62,1	0,99	61,3	1,01	62,0
Iceland	55,3	0,95	52,6	0,93	48,7
Norway	45,5	0,93	42,1	0,94	39,4
Switzerland	59,5	0,99	58,7	0,95	55,6
Turkey	71,7	1,06	75,8	0,99	75,1

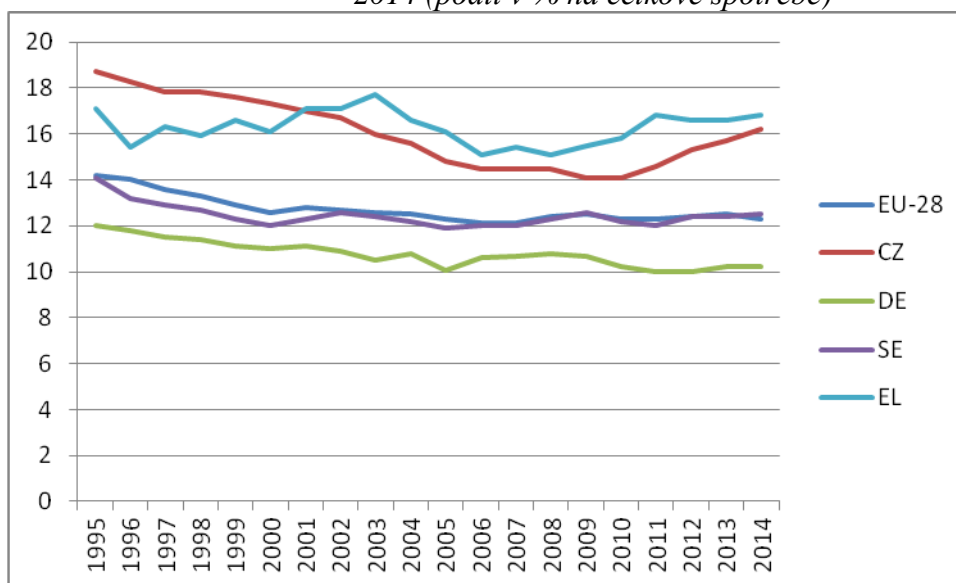
Zdroj: Eurostat, vlastní dopočet

Největší podíl výdajů domácností na hlavu byl v roce 2009 na Kypru (77,4 %), v Řecku (76,8 %) a v Turecku (75,1 %). Nejmenší podíl výdajů domácností na hlavu byl v roce 2009 v Lucembursku (36,9 %), v Norsku (39,4 %) a v Irsku (47 %).

COICOP 1 Potraviny a nealkoholické nápoje (Food and non-alcoholic beverages)

Oddíl Potraviny a nealkoholické nápoje obsahuje vydání domácností na pořízení veškerých potravin včetně alkoholických nápojů. Největší podíl výdajů domácností na oddíl Potraviny a nealkoholické nápoje je realizován v hypermarketech a v supermarketech.

Graf 1 Vydání domácností na COICOP 1 vybraných států EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkové spotřebě)

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Z výše uvedeného grafu a tabulky je zřejmé, že výdaje domácností na potraviny a nealkoholické nápoje tvořily v letech 1995 až 2014 největší podíl v České republice a v Řecku; nejnižší vydání na tuto skupinu spotřeby pak vynaložilo Německo a Švédsko.

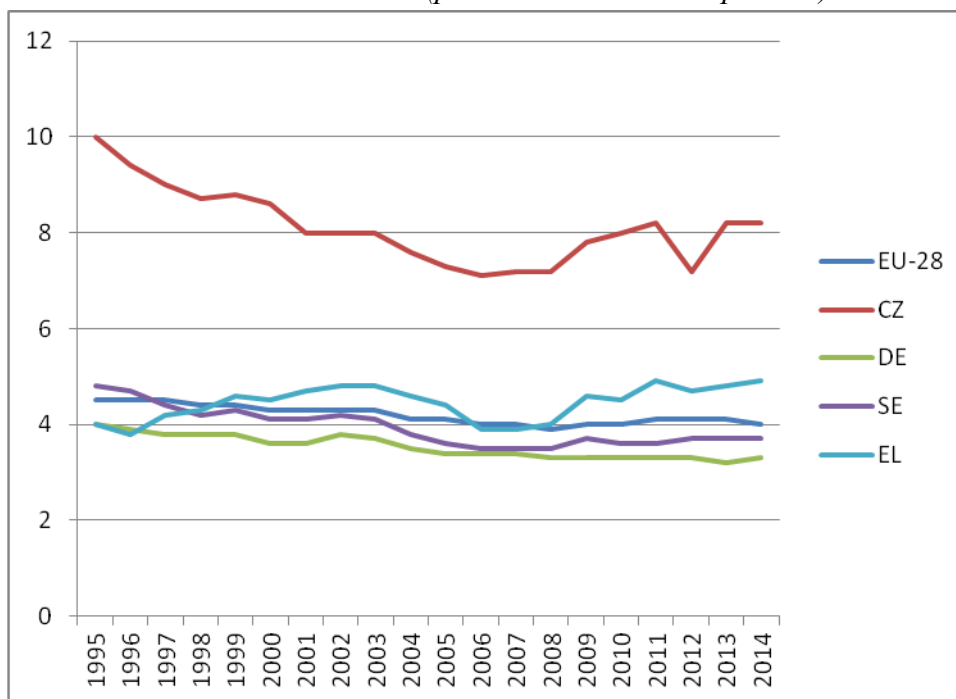
Vývoj vydání v Německu a ve Švédsku se od roku 1995 mírně snižoval, taktéž v ČR došlo k mírnému snížení, kdy nejnižších hodnot vydání bylo dosaženo v letech 2009 a 2010, ve kterých se ČR potýkala s důsledky ekonomické krize.

COICOP 2 Alkoholické nápoje a tabák – Alcoholic beverages, tobacco and narcotics

Oddíl Alkoholické nápoje a tabák obsahuje vydání domácností na pořízení alkoholických nápojů a tabákových výrobků. Mezi alkoholické nápoje patří piva, vína a lihoviny. Do oddílu spadají taktéž výdaje domácností za alkoholické nápoje a tabák ve vinárnách, hospodách, na diskotékách či v jiných zábavních zařízeních.

V oblasti podílu výdajů na alkoholické nápoje a tabák je Česká republika specifická tím, že ve srovnání s ostatními státy Evropské unie je podíl domácností v ČR na těchto komoditách ve spotřebních vydáních nejvyšší. Ze sledovaných zemí následuje ve výši podílu výdajů domácností na tento oddíl Českou republiku Řecko a dále pak Švédsko.

Graf 2 Vydání domácností na COICOP 2 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkové spotřebě)

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

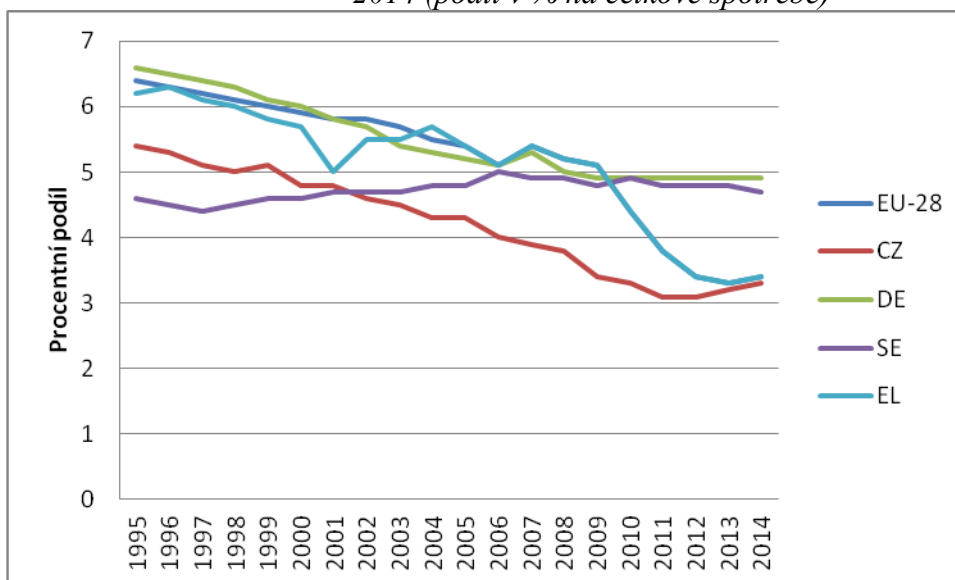
Srovnáme-li vývoj podílu výdajů na oddíl 02, podíl výdajů ostatních států byl ve sledovaném období téměř konstantní. Oproti tomu v České republice, která se vyznačuje vysokým podílem spotřeby těchto komodit, kopíroval vývoj z části také situaci v ekonomice, kdy k propadu podílu došlo v letech 2006 až 2008 (celosvětová krize) a v roce 2013 (krize).

COICOP 3 – Odívání a obuv – Clothing and footwear

Oddíl Odívání a obuv zahrnuje vydání domácností na pořízení oděvů, oděvních doplňků, oděvních materiálů, na textilní galanterii a na obuv; ze služeb zde spadají vydání domácností na opravy a půjčování oděvů či obuvi.

Největší podíl výdajů domácností na oddíl 03 vydávaly ze sledovaných zemí domácnosti v Německu, na druhém místě se umístily domácnosti v Řecku, dále pak ve Švédsku a na posledním místě domácnosti v České republice. Co se týče vývoje výdajů na tento oddíl, dochází ve sledovaném období k poklesu ve všech sledovaných zemích.

Graf 3 Vydání domácností na COICOP 3 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkové spotřebě)

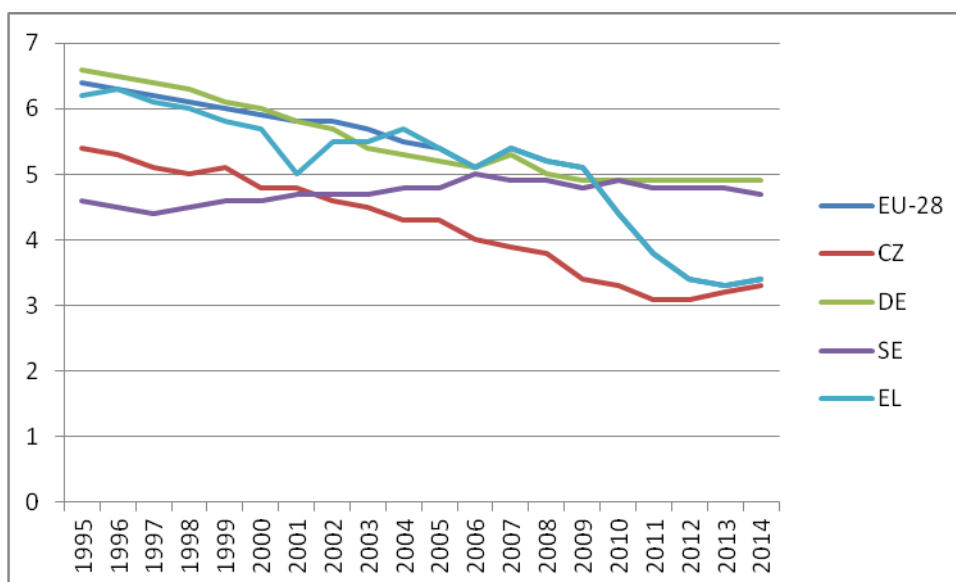

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

COICOP 4 – Bydlení, voda, energie a paliva – Housing, water, electricity, gas and other fuels

Do oddílu Bydlení, voda, energie a paliva se řadí výdaje na nájemné, a to včetně nájemného imputovaného, tzn. hypotetického, které není ve skutečnosti placeno z důvodu např. vlastnictví rodinného domu; dále se zde řadí úhrady za užívání družstevních bytů a služby spojené s užíváním bytu a domu (výdaje na všechny druhy energií, dále tepla, teplé vody, vodné, stočné, odvoz odpadků ad.).²³

Graf 4 Vývoj výdajů domácností na COICOP 4 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkové spotřebě)

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

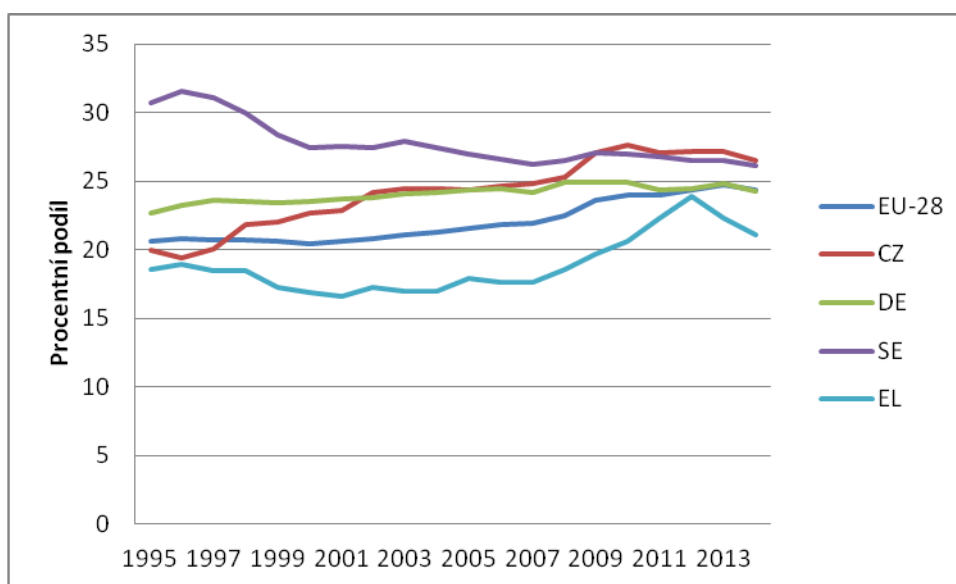
Největší výdaje na tento oddíl měly domácnosti v Německu, na dalších místech pak domácnosti v Řecku, ve Švédsku a nejmenší podíl výdajů na tento oddíl ze sledovaných zemí měla Česká republika. Co se týče vývoje výdajů, tyto v České republice klesaly, ve Švédsku naopak byl jejich vývoj po většinu sledovaného období mírně rostoucí.

²³ TOŠOVSKÁ, E. *Makroekonomické souvislosti ochrany životního prostředí*. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-308-0.

COICOP 5 – Bytové vybavení, zařízení, opravy

Oddíl Bytové vybavení, zařízení a opravy lze chápat jako určitý doplněk čtvrtého. Obsahem tohoto oddílu je jsou výdaje na pořízení bytového vybavení, nábytků, podlahových krytin, taktéž zde spadají výdaje na ložní prádlo, domácí spotřebiče, kuchyňské potřeby pro domácnost (ze skla, keramiky), v neposlední řadě se zde zahrnuje zboží a služby určené pro běžnou údržbu domácnosti, nástroje, nářadí a různé potřeby určené pro dům a zahradu.

Graf 5 Vývoj výdajů domácností na COICOP 5 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích)

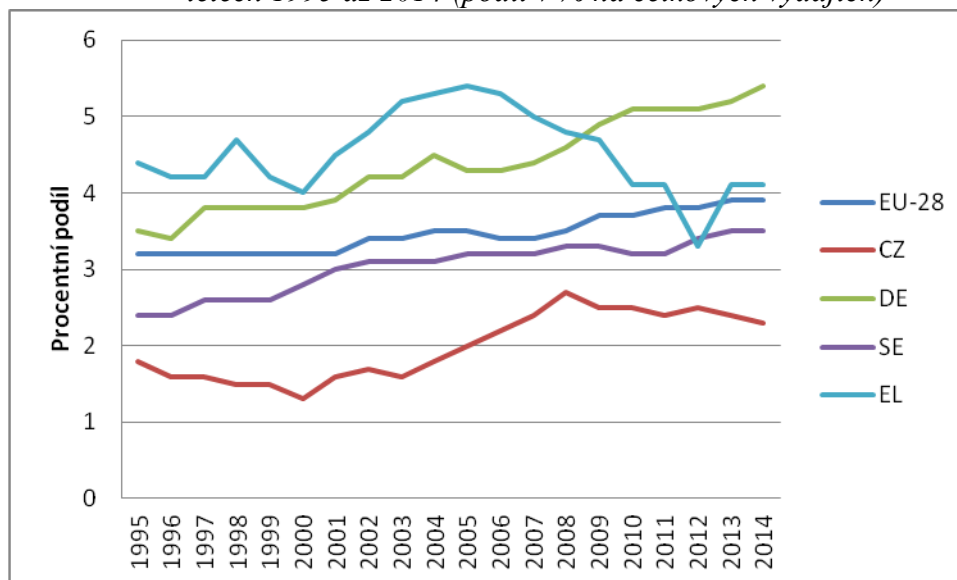
Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Nejvyšší výdaje na tento oddíl, a vyšší výdaje, než je průměr EU-28 měly státy: Švédsko, Německo a Česká republika; pod úrovní průměru EU-28 a nejnižší výdaje ze sledovaných zemí mělo Řecko. Vývoj podílu výdajů na tuto skupinu byl ve Švédsku klesající, v ostatních sledovaných státech – Německo, Česká republika, Řecko – pak rostoucí.

COICOP 6 – Zdraví / Health

Do oddílu zdraví se řadí výdaje na léčiva a zdravotnické výroby, dále pak na stomatologické výrobky; ze služeb jsou do tohoto oddílu zahrnuty služby očních optiků, služby lékařů, lázeňská péče a v neposlední řadě regulační poplatky. Výdaje domácností na spotřebu v oblasti zdraví jsou mnohem menší než jejich skutečná konečná spotřeba, důvodem je skutečnost, že velká část prostředků je placena z prostředků zdravotních pojišťoven.

Graf 6 Vývoj výdajů domácností na COICOP 6 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích)

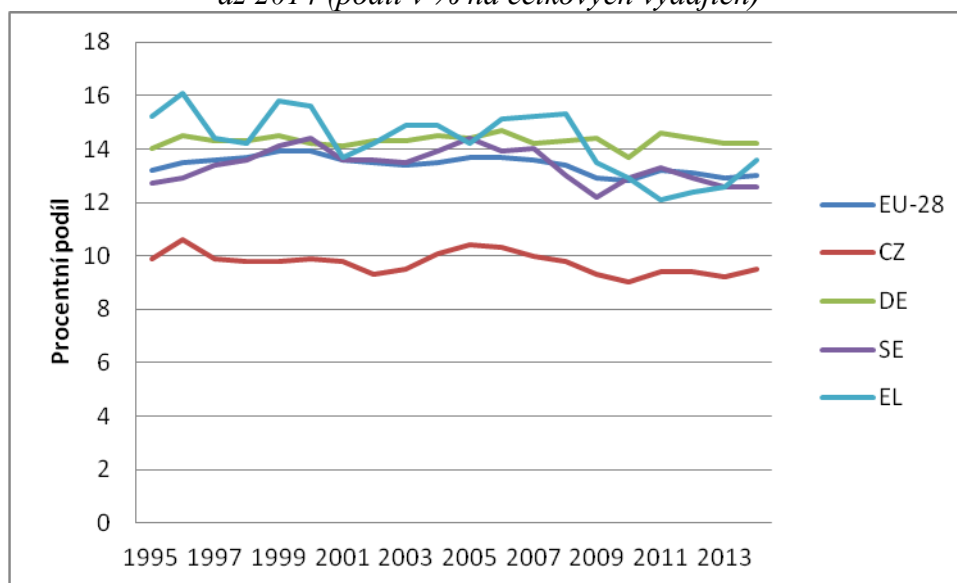
Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Nejvyšší procentní podíl výdajů na zdraví na celkových výdajích domácností mělo ve sledovaném období Řecko, s minimálním rozdílem se za Řeckem umístilo Německo, kdy tyto země měly podíl výdajů na oddíl 6 vyšší než průměr EU-28. Nižší podíl výdajů na celkových výdajích domácností než průměr EU-28 měly domácnosti ve Švédsku a v České republice, přičemž ČR měla ze všech sledovaných zemí nejnižší podíl výdajů na zdraví na celkových výdajích domácností.

COICOP 7 – Doprava / Transport

Do oddílu Doprava se řadí výdaje na pořízení osobních dopravních prostředků, včetně jejich oprav a náhradních dílů na tyto dopravní prostředky, dále pak pohonné hmoty, výdaje na veřejnou dopravu (autobusovou, železniční, leteckou, místní, dopravu žáků a studentů, dále pak dopravu říční a námořní).

Graf 7 Vývoj výdajů domácností na COICOP 7 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích)

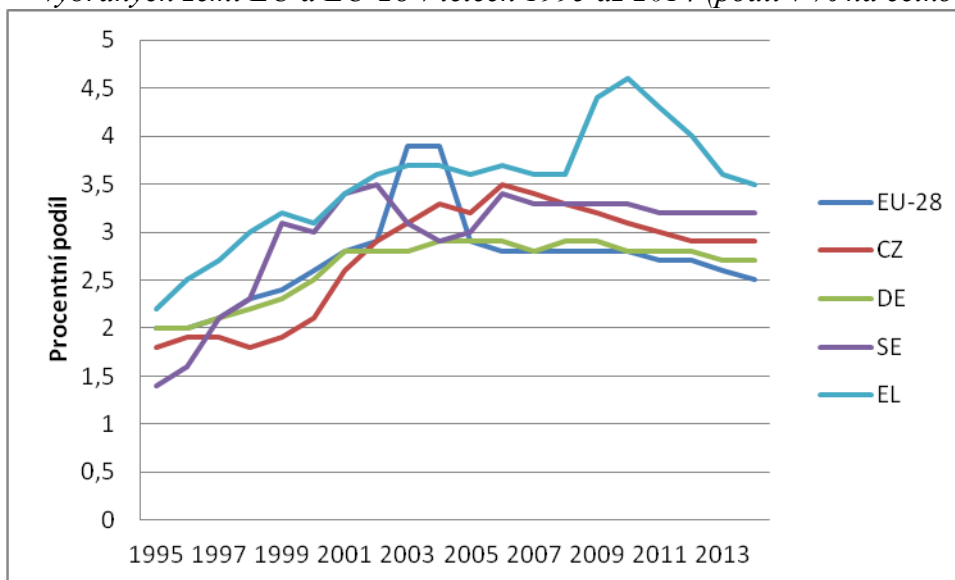
Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Vývoj podílu výdajů na dopravu na celkových výdajích domácností byl ve sledovaných zemích téměř konstantní, kdy největší výkyvy mělo Řecko. Vyšší podíl výdajů na dopravu na celkových výdajích domácností než je průměr EU-28 měly země Německo a Řecko, pod hranicí EU-28 se pak ve sledovaném období nacházely Švédsko a Česká republika, jejíž podíl výdajů na dopravu na celkových výdajích domácností byl po celé sledované období ve srovnání se sledovanými státy nejnižší.

COICOP 8 – Pošty a telekomunikace / Communications

Do osmého oddílu se řadí spotřeba domácností v poštovních a telefonních službách, a výdaje na telefonní přístroje a mobilní telefony. Vzhledem k vysokému využívání internetu dochází k nárůstu vydání za poštovní služby, neboť domácnosti preferují čím dál více nákupy zboží s využitím internetu či chytrého telefonu s tím, že zboží bude doručeno poštou či jinou přepravní službou.

Graf 8 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 8 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích)

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Největší podíl výdajů na pošty a telekomunikace na celkových výdajích domácností měly ve sledovaném období země Řecko, Švédsko a České republiky, jejichž podíl výdajů na tento oddíl na celkových výdajích domácností byl vyšší než průměr EU-28; pouze u Německa tomu bylo naopak.

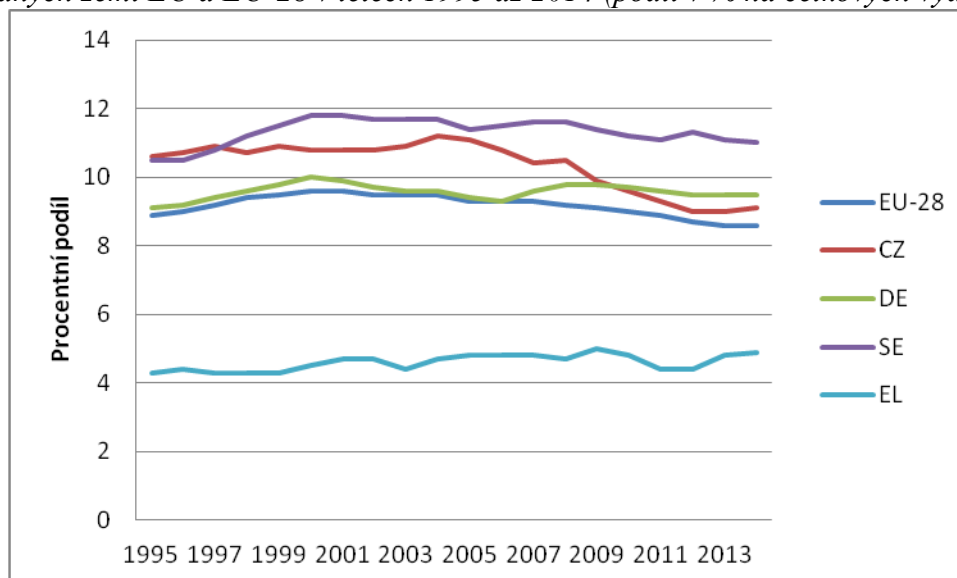
Co se týče vývoje podílu této výdajové skupiny na celkových výdajích domácností, tento u většiny zemí a ve většině sledovaného období nevykazoval přílišné výkyvy – výjimku tvořilo Řecko, kde došlo v roce 2010 k prudkému navýšení výdajů na komunikace.

COICOP 9 – Rekreační a kultura / Recreation and culture

Oddíl Rekreační a kultura obsahuje výdaje domácností za účelem rekreace a kultury. Jedná se o výdaje, které jsou ovlivněny jednak výší příjmů a úspor domácností, jednak množstvím volného času. Lidé s větším množstvím volného času a s vyššími příjmy či úsporami budou pravděpodobně do rekreace a kultury investovat více finančních prostředků. V neposlední řadě jsou investice ovlivněny mezním sklonem ke spotřebě, který vyjadřuje rozhodování lidí, kolik prostředků si uspoří a kolik vydají mimo výdaje nezbytně nutné, kdy samozřejmě mohou investovat do všech oddílů, ale rekreace a kultura je mezním sklonem výrazně ovlivněna.

Obsahem oddílu jsou televizní a rozhlasové přijímače, dále pak přehrávače a rekordéry, osobní počítače, notebooky, tablety, sportovní potřeby, hudební nástroje, včetně oprav výše uvedených zařízení. Do oddílu se dále řadí noviny, časopisy, knihy, papírenské zboží, hračky; ze služeb pak kulturní služby, tuzemská a zahraniční rekreace, sportovní aktivity. V neposlední řadě oddíl obsahuje potřeby pro pěstování, květiny, potřeby pro chov domácích zvířat a domácí zvířata samy o sobě, včetně veterinárních služeb.

Graf 9 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 9 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích)

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

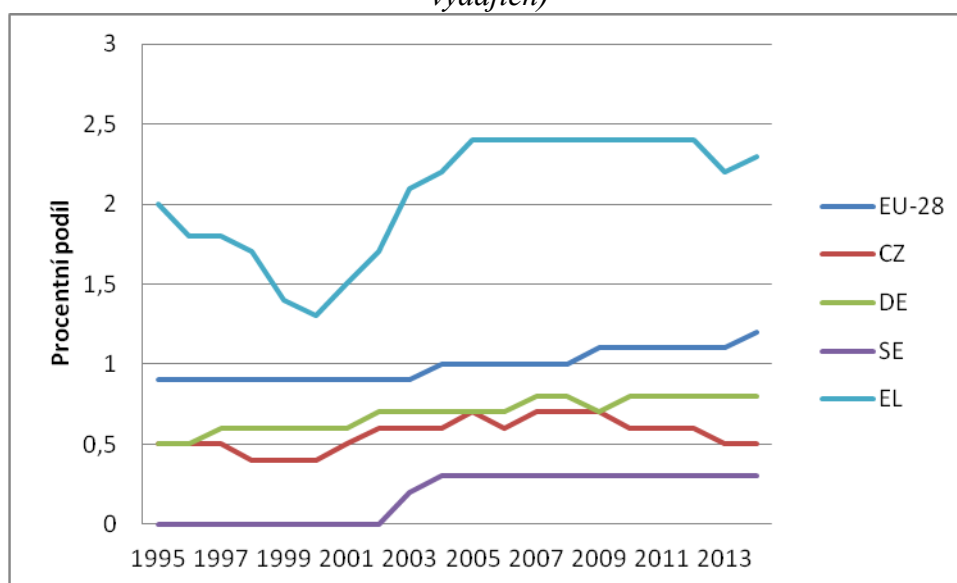
Nejvyšší podíl výdajů na oddíl rekreace a kultura vydaly ve sledovaném období domácnosti Švédska, dále pak domácnosti České republiky (do roku 2009) a po roce 2010

pak domácnosti Německa. Nejmenší podíl výdajů na rekreaci a kulturu ve sledovaném období vydaly domácnosti v Řecku. U většiny sledovaných zemí se hodnota podílu na rekreaci a kulturu pohybovala okolo 9 – 11 %, u Řecka pak okolo 4 %.

COICOP 10 – Vzdělávání

Oddíl Vzdělávání zahrnuje všechny stupně vzdělávání, včetně výuky jazyků a umělecké výchovy. Výše výdajů domácností na vzdělávání v mateřských, na základních, středních a vysokých školách je ovlivněna zejména skutečností, zda žák či student navštěvuje školu státní či soukromou. Zatímco ve státních školských zařízeních není obvykle školné hrazeno (či v nízké výši), v soukromých školských zařízeních je školné pravidlem. V zahraničí je však v některých případech školné placeno i na státních školách.

Graf 10 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 10 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích)

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

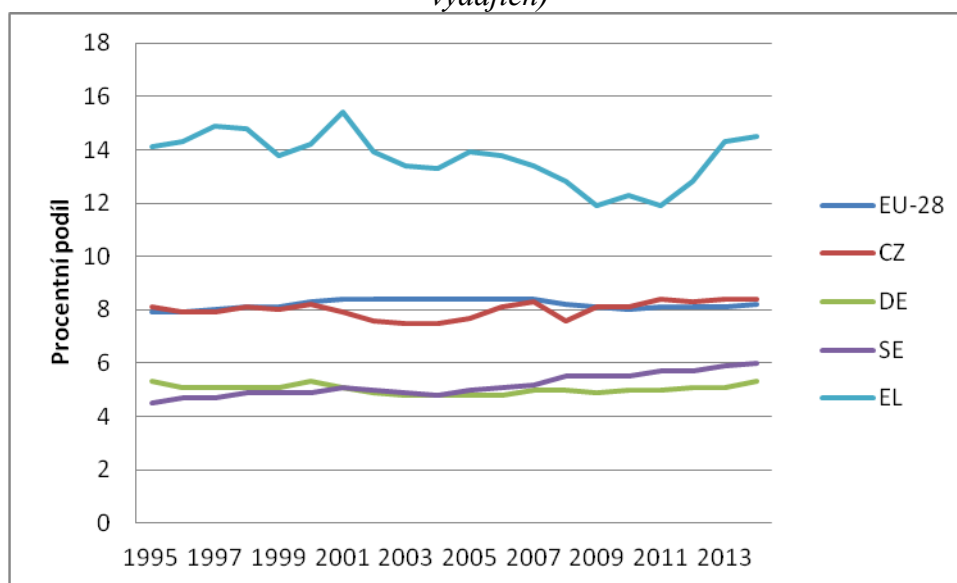
Největší podíl výdajů na vzdělávání na celkových výdajích domácností měly domácnosti v Řecku, kdy podíl domácností tohoto státu byl jediný mezi sledovanými zeměmi, kdy byl vyšší než průměr EU-28. Nižší podíl výdajů na tento oddíl než průměr EU-28 měly domácnosti v Německu a v České republice, nejnižší podíl pak byl ve Švédsku.

Co se týče vývoje, ke skokovému nárůstu došlo ve Švédsku v roce 2002, v České republice v roce 2000 (kdy v roce 1998 došlo k poklesu), největší skokový nárůst byl v Řecku, kdy trval od roku 2000 do roku 2005.

COICOP 11 – Stravování a ubytování / Restaurants and hotels

Oddíl Stravování a ubytování je zaměřen na spotřebu v oblasti stravování a ubytování. Zahrnuje jídla a nápoje podávané v kavárnách, v restauracích a podobných zařízeních, dále pak školní a závodní stravování, ubytování v penzionech, hotelích, na chatách či obdobných ubytovacích zařízeních, na internátech a vysokoškolských kolejích.

Graf 11 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 11 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích)

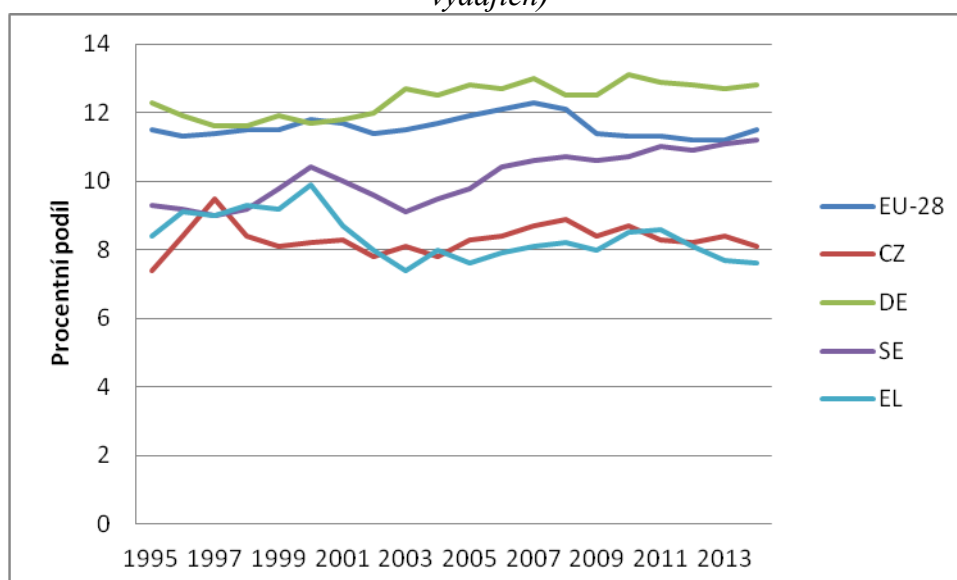
Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Největší podíl výdajů na stravování a ubytování na celkových výdajích domácností vykazovalo ve sledovaných letech Řecko, jehož podíl výdajů na tuto skupinu výdajů byl jako jediné země vyšší než průměr EU-28. Mezi ostatními sledovanými zeměmi se na druhém místě umístily domácnosti z České republiky, na dalších místech pak domácnosti ze Švédska, poslední pak byly domácnosti z Německa. Vývoj výdajů ve všech sledovaných zemích, kromě Řecka, byl konstantní.

COICOP 12 – Ostatní služby

Poslední oddíl zahrnuje zboží a služby, které nebyly zařazeny do žádného z předchozích oddílů. Oddíl ostatní služby zahrnuje osobní péči, včetně kadeřnických salonů, elektrické přístroje určené pro osobní péči a ostatní předměty a výrobky určené pro účely osobní péče. Do skupiny se dále řadí hodinky, klenoty, kožená galanterie, pojištění (osob, domů, bytů, automobilů), sociální a finanční služby a administrativní a správní poplatky.

Graf 12 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 12 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích)

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Největší podíl výdajů na tento oddíl vykazovalo Německo, které bylo také jedinou ze sledovaných zemí nad úroveň EU-28 v podílu výdajů na tento oddíl na celkových výdajích domácností. Vysokou úroveň vykazovalo taktéž Švédsko (průměrně 10 %), dále se umístily domácnosti Řecka (cca 8,4 %) a poslední s malým rozdílem se umístily domácnosti ČR (cca 8,3 %).

Shrnutí

Bylo zjištěno, že největší podíl vydání na potraviny a nealkoholické nápoje na celkových vydáních mělo Řecko, na druhém místě Česká republika. Nejnižší podíl vydání na potraviny a nealkoholické nápoje mělo Německo a druhý nejnižší pak Švédsko, tzn. státy s vyspělou ekonomikou.

Nejvyšší podíl vydání na alkoholické nápoje a tabák na celkových vydáních domácností měly s vysokým předstihem domácnosti v České republice, na druhém místě pak domácnosti v Řecku. Nejnižší podíl vydání na alkoholické nápoje a tabák na celkových vydáních domácností měly domácnosti v Německu a ve Švédsku, tzn. ve státech s vyspělou ekonomikou.

Podíl vydání na odívání a obuv u domácností všech sledovaných států, kromě Švédska, ve sledovaném období klesal. Nejvyšší podíl výdajů na odívání a obuv měly domácnosti Německa, avšak podíl ve sledovaných letech klesal. Druhý největší podíl měly domácnosti Švédska, kde podíl ve sledovaných letech rostl. Nejnižší podíl výdajů na odívání a obuv na celkových vydáních domácností měly domácnosti v České republice, druhý nejnižší pak domácnosti v Řecku.

Nejvyšší podíl vydání na bydlení, vodu, energie a paliva měly domácnosti v Německu, kde podíl vydání na celkových vydáních klesal; na druhém místě pak domácnosti ve Švédsku, kde podíl vydání ve sledovaných letech mírně rostl. Nejnižší podíl vydání na bydlení, vodu, energie a paliva měly domácnosti v České republice a domácnosti v Řecku.

V oblasti bytového vybavení, zařízení a oprav největší podíl vydání na celkových vydáních měly domácnosti ve Švédsku a v České republice, přičemž zatímco ve Švédsku podíl vydání ve sledovaných letech klesal, v České republice podíl vydání ve sledovaných letech rostl. Nejnižší podíl vydání měly domácnosti v Řecku, druhý nejnižší podíl domácnosti v Německu.

Nejvyšší podíl vydání na zdraví na celkových vydáních domácností měly domácnosti v Německu, kde tento podíl ve sledovaných letech rostl. Druhý největší podíl vydání měly domácnosti v Řecku, kde tento podíl ve sledovaných letech klesal. Nejnižší podíl vydání na zdraví na celkových vydáních domácností měly domácnosti v České republice a druhý nejnižší podíl měly domácnosti ve Švédsku, u obou států podíly domácností na tuto skupinu vydání ve sledovaných letech rostly.

Nejvyšší podíl vydání na dopravu na celkových vydáních domácností měly ve sledovaných letech domácnosti Německa a Řecka. Nejnižší podíl vydání na dopravu na celkových vydáních domácností měly domácnosti České republiky.

Nejvyšší podíl vydání na pošty a telekomunikace měly domácnosti Řecka, na druhém místě pak domácnosti Švédska, na třetím místě domácnosti České republiky a na čtvrtém místě domácnosti Německa. Podíl vydání na pošty a telekomunikace ve sledovaných letech u všech sledovaných států rostl.

V oblasti rekreace a kultury měly největší podíl vydání domácnosti Švédska, Německa a České republiky, nejnižší podíl měly domácnosti Řecka. Podíl vydání na rekreaci a kulturu u domácností v České republice ve sledovaných letech klesal.

Nejvyšší vydání na vzdělávání na celkových vydáních domácností měly domácnosti v Řecku, druhý nejvyšší podíl pak vynaložily domácnosti v Německu. Nejnižší podíl vydání na vzdělávání na celkových vydáních domácností ve sledovaných letech vynaložily domácnosti ve Švédsku, druhý nejnižší podíl pak domácnosti v České republice.

V oblasti stravování a ubytování měly nejvyšší podíl vydání na celkových vydáních domácnosti Řecka, na druhém místě pak domácnosti České republiky. Nejnižší podíl vydání na stravování a ubytování a podíl pod úrovní EU-28 měly domácnosti v Německu, druhý nejnižší podíl vydání na stravování a ubytování a podíl pod úrovní EU-28 pak domácnosti ve Švédsku.

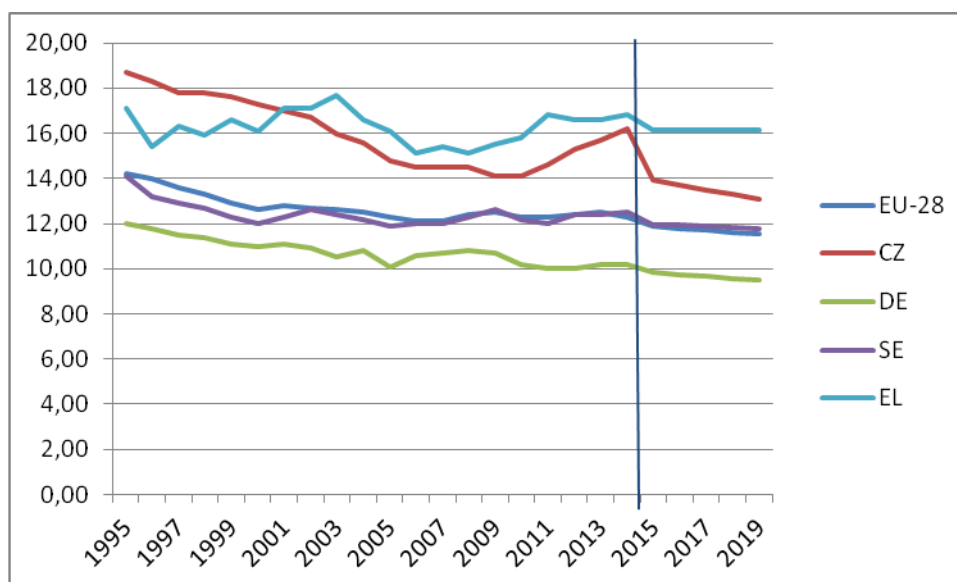
Nejvyšší podíl vydání na ostatní služby na celkových vydáních domácností měly domácnosti v Německu a ve Švédsku, tj. zemích, které se řadí mezi ekonomicky nejvyspělejší země EU. Podíl pod úrovní EU-28 měly Česká republika (druhý nejnižší ze srovnávaných států) a Řecko (nejnižší ze srovnávaných států).

6 Predikce vývoje výdajů domácností ČR a vybraných zemí EU na léta 2015 až 2019

Cílem této podkapitoly je predikovat vývoj výdajů na jednotlivé skupiny vydání domácností dle COICOP pro roky 2015 až 2019, kdy základem pro predikci jsou skutečné výše vydání v letech 1995 až 2014. Výdaje jsou sledovány za EU-28, Českou republiku, Německo, Švédsko a Řecko.

COICOP 1 Potraviny a nealkoholické nápoje (Food and non-alcoholic beverages)

Graf 13 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 1 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

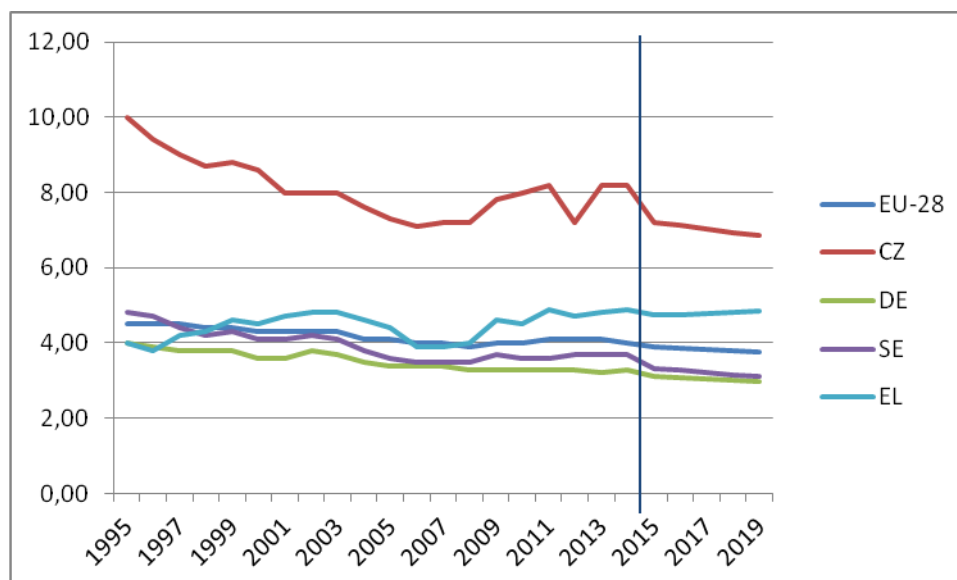

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě provedené predikce výdajů bylo zjištěno, že výdaje zemí EU-28 na potraviny a nealkoholické nápoje by se v predikovaném období měly pohybovat na úrovni okolo 12 % z celkových spotřebních vydání domácností. V letech 2015 až 2019 se předpokládá, že dojde k výraznému poklesu podílu výdajů na oddíl COICOP 1 zejména v České republice, kde se očekává, že dojde ke snížení z 16,20 % v roce 2014 na hodnotu cca 13 % na celkových výdajích českých domácností v roce 2019. U ostatních sledovaných zemí dojde taktéž ke snížení podílu vydání na potraviny a nealkoholické nápoje na celkových vydáních domácností, snížení však již nebude tak výrazné (bude se jednat o desetiny či setiny procenta), jako u České republiky.

COICOP 2 Alkoholické nápoje a tabák – Alcoholic beverages, tobacco and narcotics

Graf 14 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 2 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

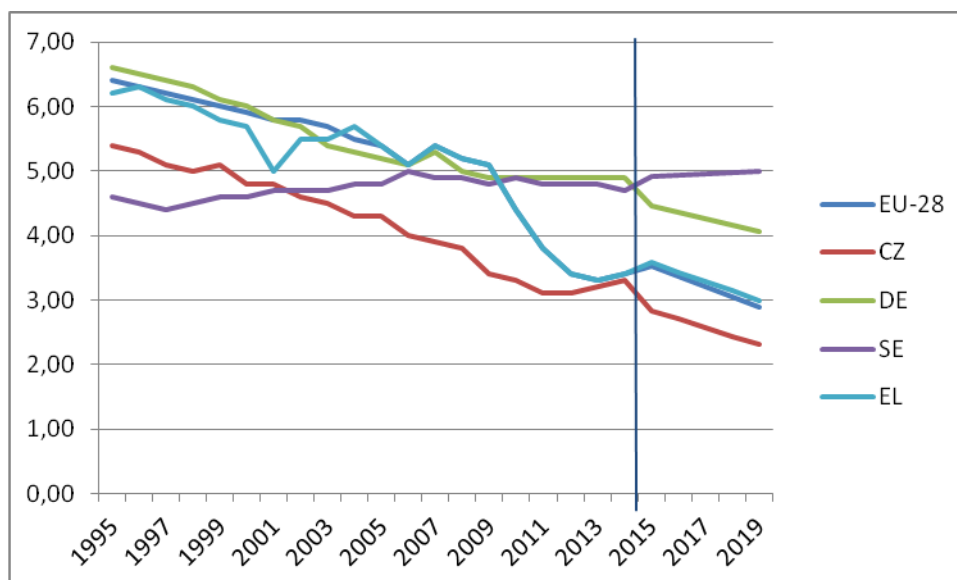

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na období do roku 2019 je predikován pokles vydání na oddíl Alkoholické nápoje a tabák na celkových vydáních domácností u domácností České republiky, Švédska, Německa a států EU-28 jako celku. Nejvýraznější pokles podílu výdajů na alkoholické nápoje a tabák na celkových vydáních domácností je predikován pro domácnosti České republiky, jejichž podíl vydání na oddíl COICOP2 na celkových vydáních domácností je ze všech zemí Evropské unie nejvyšší, a to z hodnoty 8,20 % v roce 2014 na hodnotu 6,85 % v roce 2019. Mírné zvýšení podílu vydání na oddíl 02 je očekáváno pouze u Řecka.

COICOP 3 – Odívání a obuv – Clothing and footwear

Graf 15 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 3 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

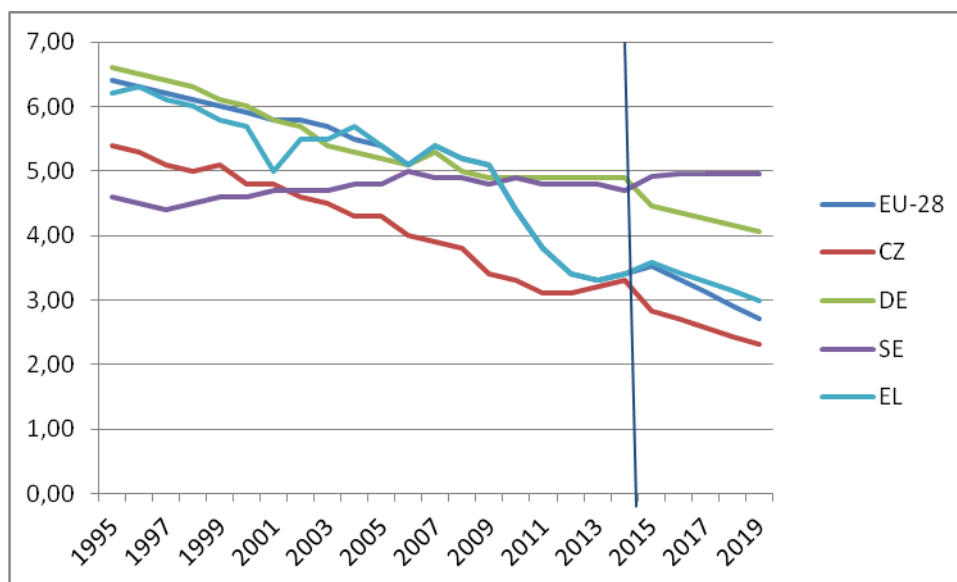

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě provedené predikce výdajů bylo zjištěno, že u většiny sledovaných zemí (Německo, Řecko, Česká republika) a u EU-28 je predikován pokles podílu vydání na oddíl Odívání a obuv na celkových vydáních domácností; pouze u Švédska je očekáván mírný růst vydání na oddíl 03 na celkových vydáních domácností. Poklesy vydání u České republiky a u Německa jsou výrazné, kdy rozdíl mezi léty 2015 a 2019 činí přibližně necelé 1 %, mírnější poklesy (o cca 0,4 – 0,5 %) jsou očekávány u Řecka a skupiny zemí EU-28.

COICOP 4 – Bydlení, voda, energie a paliva – Housing, water, electricity, gas and other fuels

Graf 16 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 4 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

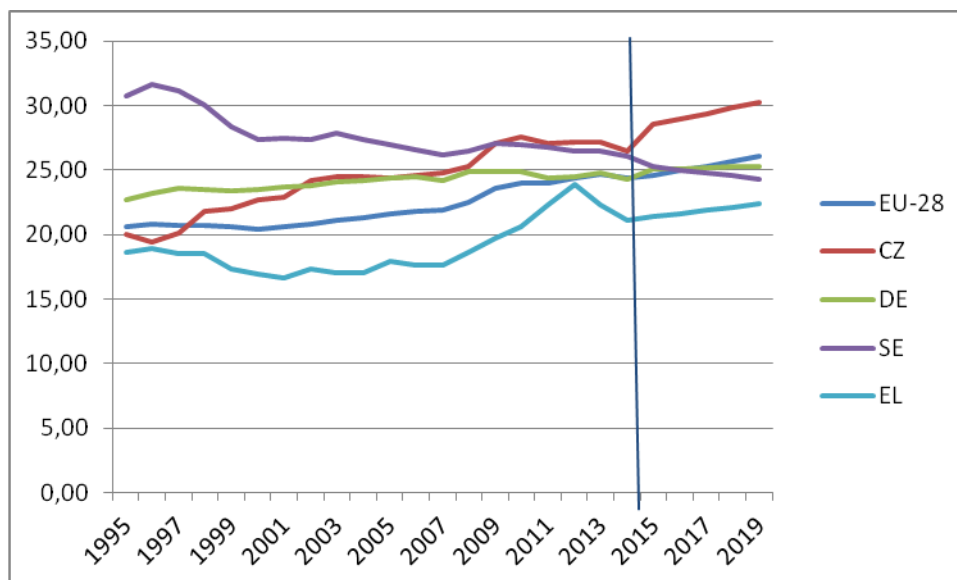

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě provedené predikce výdajů bylo zjištěno, že pro skupinu států EU-28 a pro všechny sledované státy, kromě Švédska, je pro léta 2015 až 2019 očekáváno snížení výdajů na oddíl Bydlení, voda, energie a paliva na celkových výdajích domácností. Snížení podílu výdajů na oddíl 04 není výrazného charakteru, kdy pokles v rámci skupiny států EU-28 je mezi léty 2014 a 2019 očekáván o 0,70 %, u domácností Řecka o 0,41 %, u Německa o 0,83 %, největší pokles je očekáván u domácností České republiky, kde činí téměř jedno procento (o 0,99 %); výjimku tvoří pouze Švédsko, kde je očekáván mírný nárůst o 0,26 %.

COICOP 5 – Bytové vybavení, zařízení, opravy

Graf 17 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 5 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

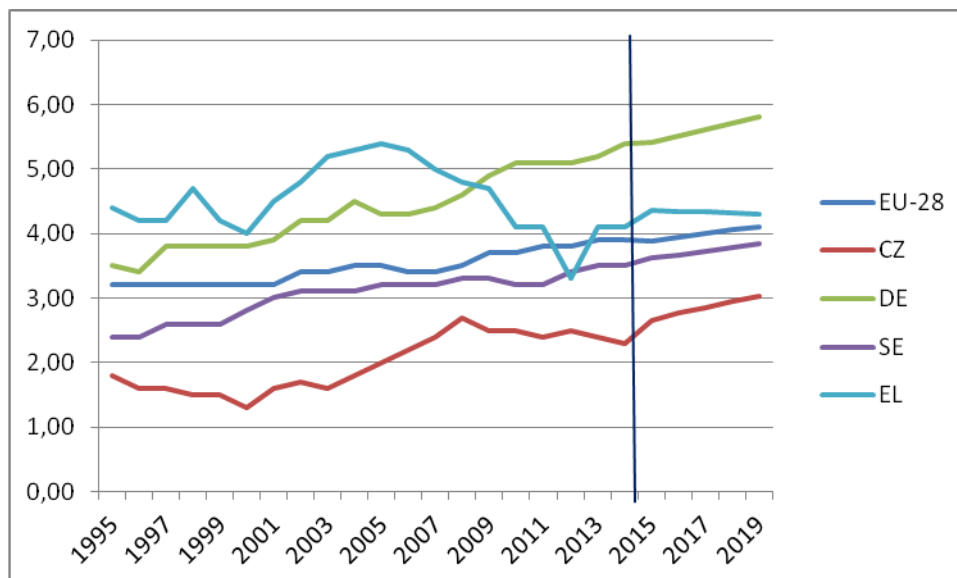

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě provedené predikce výdajů bylo zjištěno, že u skupiny zemí EU-28 a u všech sledovaných států, kromě Švédska, je na predikované období do roku 2019 očekáván nárůst podílu výdajů na oddíl Bytové vybavení, zařízení, opravy na celkových vydáních domácností. Nejvyšší nárůsty vydání jsou mezi léty 2015 a 2019 predikovány pro Českou republiku – nárůst o 3,72 %, skupinu zemí EU-28 – nárůst o 1,66 %, Řecko – nárůst o 1,25 %, nejmenší nárůst je očekáván u Německa, a to ve výši o 1,02 %; pouze u Švédska je očekáván pokles vydání na oddíl 05 na celkových vydáních domácností, a to o 1,80 %.

COICOP 6 – Zdraví / Health

Graf 18 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 6 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

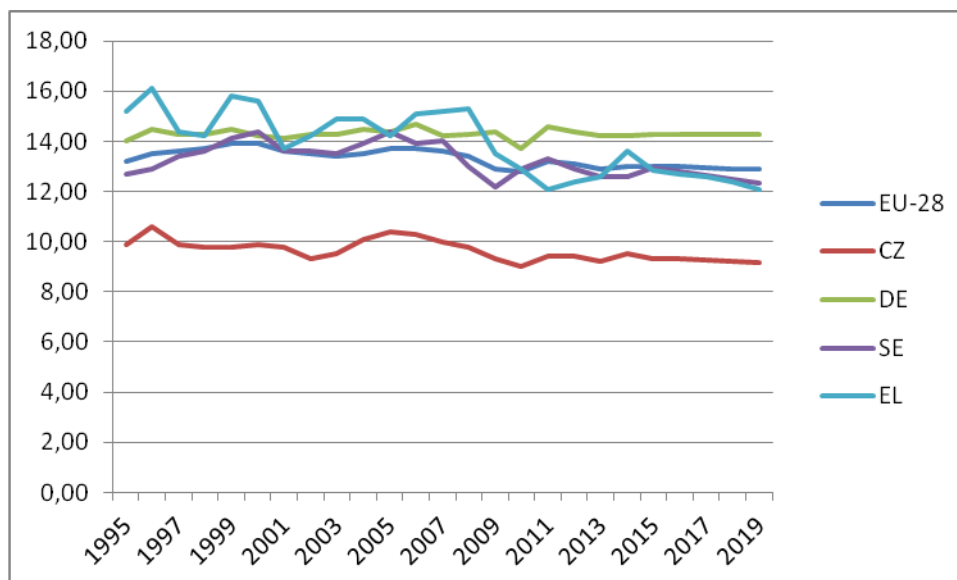

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě realizované predikce časových řad bylo zjištěno, že u všech sledovaných zemí a u skupiny zemí EU-28 je na léta 2015 až 2019 očekáváno zvýšení výdajů na oddíl Zdraví na celkových vydáních domácností. Nejvyšší zvýšení podílu vydání na oddíl Zdraví na celkových vydáních domácností je očekáván u České republiky (nárůst o 0,73 %), dále u Německa (nárůst o 0,42 %); u Švédska je očekáván nárůst podílu výdajů o 0,34 %, u Řecka o 0,20 % a u skupiny zemí EU-28 o 0,21 %. Od roku 2009 do posledního roku predikce 2019 mají a je očekáván největší podíl výdajů na Zdraví ze všech sledovaných zemí domácnosti Německa.

COICOP 7 – Doprava / Transport

Graf 19 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 7 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

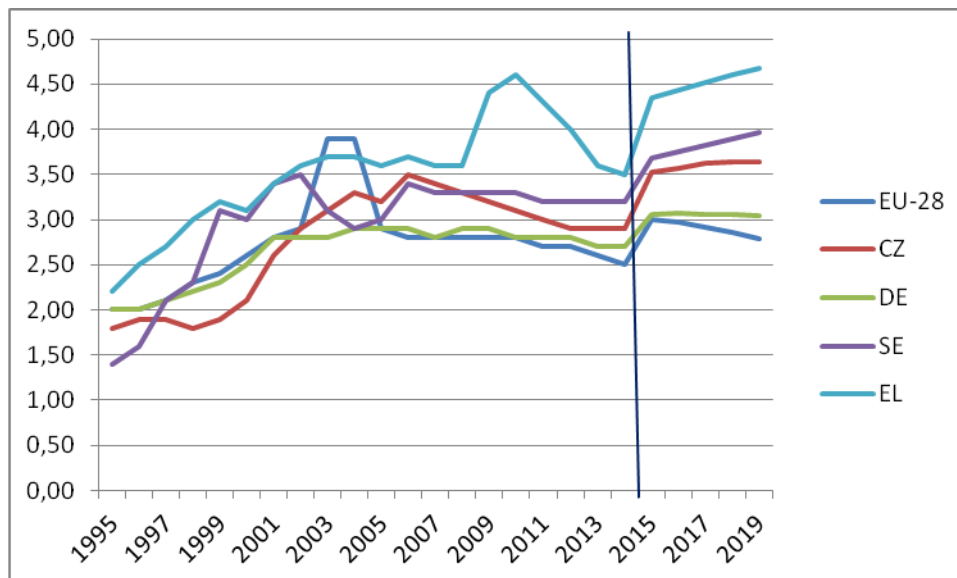

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě realizované predikce časových řad bylo zjištěno, že u skupiny zemí EU-28 a u všech sledovaných zemí, kromě Německa, je pro predikované období let 2015 až 2019 očekáván převážně mírný pokles podílu vydání na oddíl Dopravy na celkových vydáních domácností. Největší pokles na oddíl Dopravy na celkových vydáních domácností je očekáván u Řecka – o 1,52 %; mírné poklesy jsou očekávány u České republiky – o 0,32 %, u Švédska – o 0,26 % a u skupiny zemí EU-28 o 0,13 %; u Německa je očekáván velmi mírný nárůst podílu výdajů na COICOP7 na celkových vydáních domácností o 0,05 %, přičemž domácnosti Německa vydávají ve srovnání s ostatními sledovanými zeměmi nejvyšší podíl na oddíl Dopravy.

COICOP 8 – Pošty a telekomunikace / Communications

Graf 20 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 8 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

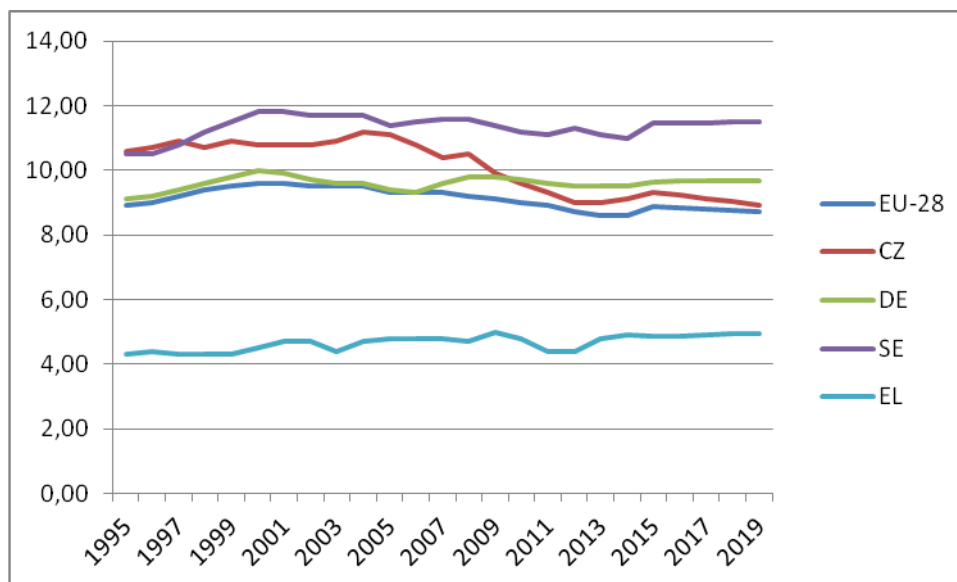

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě realizované predikce časových řad bylo zjištěno, že u všech sledovaných zemí a u skupiny zemí EU-28 je očekáváno zvýšení podílu vydání domácností na oddíl Pošty a telekomunikace na celkových vydáních domácností; největší nárůst výdajů je očekáván u Řecka, a to o 1,18 %, dále u Švédska, a to o 0,76 % a u České republiky – o 0,74 %. Domácnosti v Řecku přitom patří mezi domácnosti, které mají v porovnání se sledovanými zeměmi, nejvyšší podíl vydání na oddíl 8 na celkových vydáních domácností. Taktéž u Německa a skupiny zemí EU-28 je očekáváno mírné zvýšení podílu mezi léty 2015 a 2019, a to o 0,34 % u Německa a o 0,29 % u skupiny zemí EU-28.

COICOP 9 – Rekreační a kultura / Recreation and culture

Graf 21 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 9 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

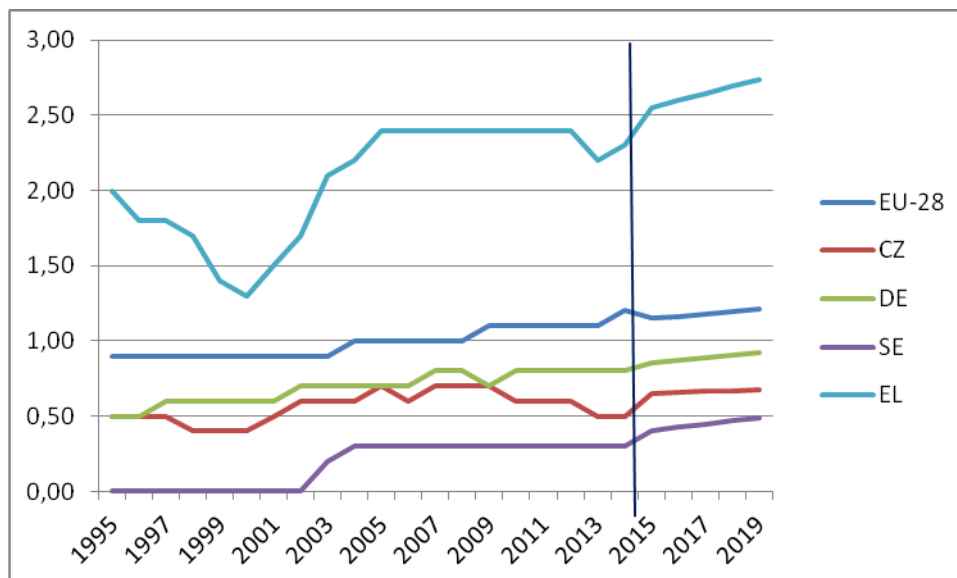

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě realizované predikce časových řad bylo zjištěno, že pro predikované období let 2015 až 2019 je u všech sledovaných zemí, kromě České republiky, očekáván mírný nárůst podílu vydání na oddíl Rekreační a kultura na celkových vydáních domácností. Jedná se o země: Švédsko, kde je očekáván nárůst o 0,50 %, Německo s očekávaným nárůstem o 0,18 %, skupinu zemí EU-28 s očekávaným nárůstem o 0,14 %, Řecko, kde je očekáván velmi mírný nárůst o 0,06 %. Pouze u České republiky je očekáván pokles podílu výdajů na oddíl 09 na celkových vydáních domácností, a to o 0,18 %.

COICOP 10 – Vzdělávání

Graf 22 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 10 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

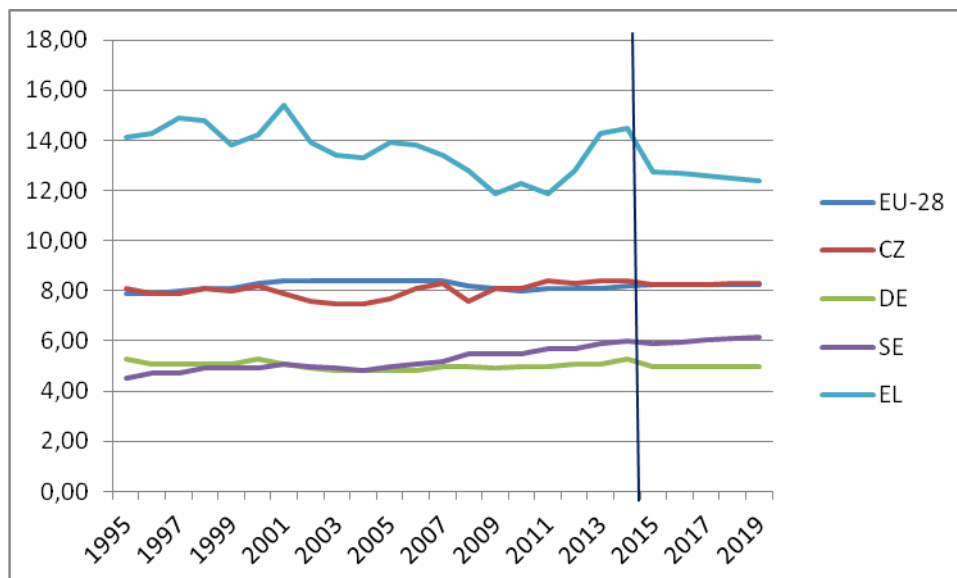

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě realizované predikce časových řad bylo zjištěno, že pro predikované období let 2015 až 2019 je u všech sledovaných zemí očekáván nárůst podílu výdajů na oddíl Vzdělávání na celkových vydáních domácností. Největší míra nárůstu je očekávána u Řecka (o 0,44 %), které ve srovnání s ostatními sledovanými zeměmi představuje zemi s nejvyšším podílem výdajů na oddíl vzdělávání na celkových výdajích domácností; u Švédska je očekáván nárůst vydání o 0,19 %, u České republiky, kde je očekáván nárůst ve výši 0,18 %, u Německa je očekáván nárůst o 0,12 %, u domácností zemí EU-28 má dojít k navýšení podílu výdajů pouze o 0,01 %. Různá míra nárůstu výdajů souvisí podle mého názoru mimo jiné s rozličnými systémy financování školství v jednotlivých zemích, kdy v České republice je převážná většina škol veřejných a školné se v nich neplatí.

COICOP 11 – Stravování a ubytování / Restaurants and hotels

Graf 23 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 11 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

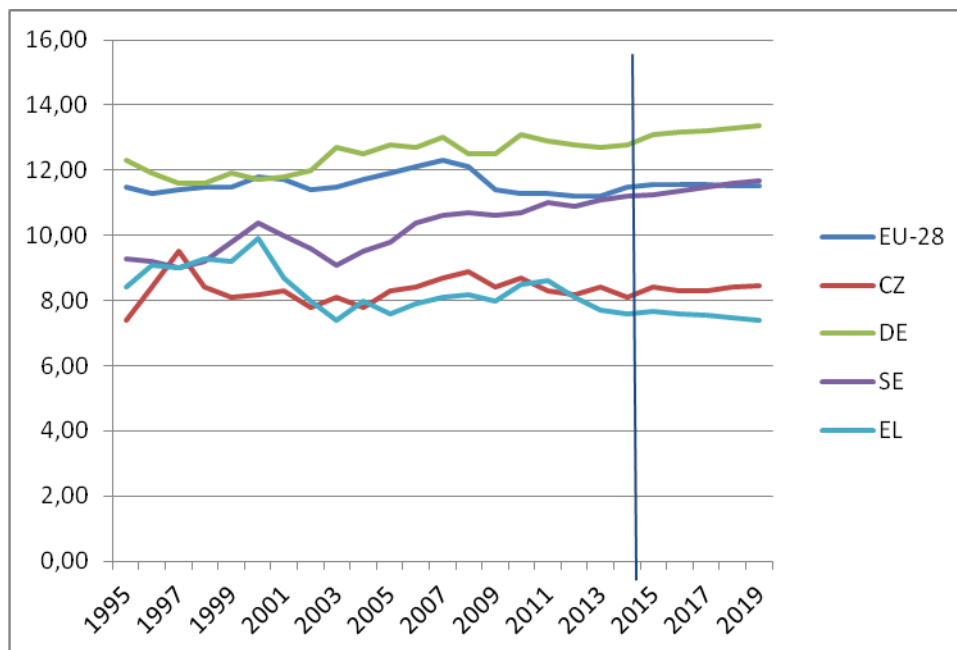

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě realizované predikce časových řad bylo zjištěno, že pro predikované období let 2015 až 2019 je u skupiny zemí EU-28 a Švédska, očekáván mírný nárůst podílu výdajů na oddíl Stravování a ubytování na celkových vydáních domácností těchto států. U Švédska je nárůst očekáván o 0,17 %, a u skupiny zemí EU-28 je nárůst téměř nulový, kdy dosahuje hodnoty 0,06 %. Největší pokles podílu výdajů je očekáván u Řecka, a to ve výši 2,10 %, přičemž domácnosti Řecka mají ve srovnání se sledovanými zeměmi nejvyšší podíl vydání na oddíl 11 na celkových vydáních; u Německa je očekáván pokles podílu vydání o 0,34 % a u České republiky o 0,09 %.

COICOP 12 – Ostatní služby

Graf 24 Skutečnost a predikce výdajů na COICOP 12 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě)

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Na základě realizované predikce časových řad bylo zjištěno, že pro predikované období let 2015 až 2019 je očekáván nárůst podílu vydání na oddíl Ostatní služby na celkových vydáních domácností u zemí: Německo – o 0,56 %, Švédsko – o 0,50 %, Česká republika – o 0,37 %. Německo přitom, ve srovnání s ostatními sledovanými zeměmi, představuje zemi s nejvyšším podílem vydání na oddíl 12 na celkových vydáních domácností. Pokles podílu vydání na COICOP12 je očekáván pouze u Řecka – o 0,20 %. U domácností skupiny zemí EU-28 jsou očekávána vydání na oddíl Ostatní služby v téměř konstantní úrovni po celé sledované období, kdy se očekává, že budou oscilovat okolo hodnoty 11,54 % a míra změny podílu výdajů domácností na oddíl 12 na celkových výdajích domácností je mezi lety 2015 a 2019 zcela minimální – nárůst o 0,04 %.

Výsledky a diskuse

Diplomová práce měla stanoveny tři dílčí cíle. Na základě teoretických východisek v oblasti vydání a spotřeby domácností bylo prvním dílčím cílem diplomové práce zhodnotit strukturu vydání a spotřeby domácností České republiky a jejich vývoj od roku 2006 do roku 2013 resp. 2014. Druhým dílčím cílem bylo zjištění rozdílů ve vydáních a spotřebě domácností České republiky ve městech a na venkově. Třetím dílčím cílem bylo srovnání výdajů a spotřeby domácností České republiky s vybranými zeměmi Evropské unie.

Pro splnění cílů byla vysvětlena specifika jednotlivých časových období ve vztahu k vývoji vydání a spotřeby domácností v jednotlivých časových obdobích od roku 1995 do roku 2015. Byl zkoumán vývoj vydání a spotřeby domácností v České republice v letech 2006 až 2013 / 2014, informace o vývoji počtu domácností a charakteristik domácností z hlediska jejich členů v letech 2006 až 2013, o nominálních čistých peněžních výdajích jednotlivých typů domácností, a o vývoji skupin peněžních vydání v letech 2006 až 2013 /2014. Pro srovnání vydání českých domácností v letech 2006 až 2014 bylo využito členění podle osoby v čele domácnosti a podle COICOP, byla využita analýza časových řad, grafy obsahující regresní přímky, které určují vývoj spotřeby jednotlivých typů domácností dle COICOP ve sledovaných letech; byl zjišťován také koeficient korelace. Provedenou analýzou bylo zjištěno, že ve sledovaném období výdaje na většinu skupin peněžních vydání rostly, kdy výjimku tvořily vydání na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy, kde vydání domácností převážně klesaly. Největší nárůst byl zaznamenán u skupin peněžních vydání na bydlení, vodu, energie a paliva; na potraviny a nealkoholické nápoje a na ostatní zboží a služby. Pokles byl zaznamenán u vydání na bytové vybavení, zařízení domácností a opravy. Nejnižší nárůstu vydání byly na vzdělávání, pošty a telekomunikace a na odívání a obuv. Z hlediska typů domácností byly největší nárůsty zaznamenány u domácností zaměstnanců bez dětí a u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů.

Pro splnění druhého dílčího cíle bylo provedeno srovnání rozdílů ve vydáních a spotřebě domácností ve městech a na venkově. Bylo zjištěno, že domácnosti na venkově mají vyšší výdaje na dopravu než domácnosti ve městech. Čisté peněžní vydání na bydlení se lišily podle velikosti obce, kdy v malých obcích byly o 2.519 Kč nižší než u domácností

ve velkých městech. Domácnosti v obcích, kde převažují rodinné domky, vydají téměř tři čtvrtiny celkových nákladů na bydlení za energie, což souvisí s vyššími finančními nároky na bydlení v rodinném domku oproti bytovému domu. Co se týče vydání za potraviny, tyto jsou vyšší u domácností žijících v malých obcích oproti domácnostem žijícím ve velkých městech o 2,3 %. Toto souvisí se skutečností, že domácnosti ve městech mají větší možnosti využívat cenově výhodnějších nákupů potravin v hypermarketech a supermarketech, které si ve velkých městech navzájem konkurují.

Pro splnění třetího dílčího cíle bylo provedeno srovnání vydání spotřeby domácností v České republice s vydáními a spotřebou domácností ve vybraných zemích Evropské unie. Česká republika byla srovnávána se zeměmi Německo (DE; jako zástupce nejvýkonnějších států Evropské unie), Švédsko (SE; jako zástupce severských států Evropské unie) a Řecko (EL; jako zástupce jižních států Evropské unie) a s průměrem Evropské unie jako celku (EU-28). Informace o výši peněžních vydání na jednotlivé skupiny peněžních vydání COICOP byly získány z EUROSTATU. Pro Českou republiku je specifické, že měla ve sledovaných letech ve srovnání s ostatními vybranými státy EU nejvyšší podíl vydání na alkoholické nápoje a tabák na celkových vydáních domácností; druhý nejvyšší podíl vydání na celkových vydáních domácností: na potraviny a nealkoholické nápoje; nejnižší podíl vydání na: bydlení, vodu, energie a paliva; na dopravu; na zdraví; na odívání a na obuv na celkových vydáních domácností ve srovnání s vybranými státy EU. Dále byla provedena predikce vývoje výdajů domácností České republiky a vybraných zemí EU na léta 2015 až 2019. Pro domácnosti České republiky bylo predikováno snížení podílu vydání na potraviny a nealkoholické nápoje na celkových vydáních domácností, mírné snížení podílu na alkoholické nápoje a tabák, na dopravu, na rekreaci a kulturu na celkových vydáních domácností; výrazné snížení výdajů na odívání a obuv a na bydlení, vodu, energie a paliva; nárůst podílu vydání na bytové vybavení, zařízení a opravy, nárůst podílu vydání na zdraví; mírný nárůst podílu vydání na pošty a telekomunikace, na vzdělávání a na ostatní služby na celkových vydáních domácností.

Závěr

Mezi lety 2006 a 2014 došlo u všech typů českých domácností k vysokým nárůstům vydání na potraviny a nealkoholické nápoje, na bydlení, vodu, energie a paliva a na ostatní zboží a služby; u všech typů domácností kromě domácností důchodců bez EA členů rostly taktéž výdaje na dopravu. Relativně nižším tempem pak rostly také vydání na alkoholické nápoje a tabák, na zdraví, na rekreaci a kulturu, na stravování a ubytování na celkových vydáních domácností.

Co se týče vývoje výdajů na jednotlivé skupiny peněžních vydání podle jednotlivých typů domácností, lze konstatovat, že u všech typů domácností (domácnosti zaměstnanců, domácnosti OSVČ, domácnosti důchodců bez EA členů rodiny) došlo ve sledovaných letech k největším nárůstům vydání na celkových vydáních domácností u stejných skupin peněžních vydání, a to: skupina 01 potraviny a nealkoholické nápoje, skupina 04 bydlení, voda, energie a paliva a 12 ostatní zboží a služby. Vzhledem k nárůstu vydání na skupiny 01 a 04, které se řadí mezi tzv. výdaje nezbytné, které musí domácnosti nutně vynaložit, došlo k poklesu disponibilních důchodů a ke snížení životní úrovně domácností. K poklesu vydání všech typů domácností došlo především u vydání, které jsou převážně zbytné, tj. vydání na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy.

U domácností důchodců bez EA členů došlo ve sledovaných letech k největšímu nárůstu vydání na bydlení, vodu, energie a paliva, dále na potraviny a nealkoholické nápoje a na třetím místě na ostatní zboží a služby; naopak k poklesu ve sledovaných letech došlo u vydání na dopravu a na bytové vybavení, zařízení domácnosti a opravy. U domácností zaměstnanců došlo mezi lety 2006 a 2014 k největšímu nárůstu vydání na bydlení, vodu, energie a paliva, dále na potraviny a nealkoholické nápoje a na třetím místě na ostatní zboží a služby – jedná se tedy o stejné skupiny vydání jako u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů, avšak míra nárůstu vydání byla v porovnání s domácnostmi důchodců mnohem nižší. Ve sledovaných letech došlo k poklesu vydání pouze na skupinu bytového vybavení, zařízení domácnosti a opravy. U domácnosti OSVČ došlo ve sledovaných letech k největším nárůstům vydání ve stejných skupinách, jako u domácností důchodců a domácností zaměstnanců – jednalo se tedy o nárůst ve skupinách: bydlení, voda, energie a paliva potraviny a nealkoholické nápoje a ostatní zboží a služby. K poklesům

vydání došlo u skupin: bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy; odívání a obuv; vzdělávání.

Vydání na skupinu potravin, nealkoholické nápoje rostly v letech 2006 až 2014 největším tempem u domácností zaměstnanců bez dětí, na druhém místě s mírným rozdílem u domácností důchodců bez EA členů a na třetím místě u domácností OSVČ; nejméně rostly u domácností zaměstnanců s dětmi. Zvýšení vydání na potraviny, nealkoholické nápoje na celkových vydáních domácností bylo nejvyšší zejména u méněčlenných domácností, kterými jsou domácnosti bez dětí a domácnosti důchodců bez EA členů. Vyplývá to ze skutečnosti, že u domácností s dětmi se výdaje související s potravinami a nealkoholickými nápoji rozpočítávají mezi více členů domácnosti a ze skutečnosti, že pro více členů domácnosti lze připravit jídlo levněji v přepočtu na jednoho člena rodiny.

Vydání na skupinu bydlení, voda, energie a paliva rostla největším tempem u domácností důchodců bez EA členů, na druhém místě pak u domácností zaměstnanců bez dětí, na třetím místě pak u domácností OSVČ; nejméně vydání rostly u domácností zaměstnanců s dětmi. Výdaje na bydlení, vodu, energii a paliva představují další z nezbytných vydání a jejich nárůst indikuje pokles disponibilních příjmů domácností. Vyšší nárůst u méněčlenných domácností souvisí, stejně jako u potravin a nealkoholických nápojů s principem, že náklady na bydlení, zejména pak nájem, je u vícečlenných domácností rozpočítáván mezi více členů rodiny než u domácností jednočlenných či dvoučlenných.

Vydání na dopravu rostly v letech 2006 až 2014 nejvíce u domácností zaměstnanců bez dětí, na druhém místě pak u domácností zaměstnanců s dětmi, na třetím místě pak u domácností OSVČ; u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů pak vydání na dopravu jako u jediné skupiny domácností klesaly. Vydání na dopravu souvisí nejčastěji s dopravou obyvatel do zaměstnání nebo do školy, tudíž jsou logicky nejvyšší u domácností zaměstnanců bez dětí i s dětmi, i domácností OSVČ. Vzhledem ke skutečnosti, že důchodci využívají dopravní prostředky mnohem méně než ekonomicky aktivní obyvatelstvo, je logické, že nárůst výdajů na dopravu nebyl tak výrazný, jako u ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Co se týče vydání na zdraví, tyto ve sledovaných letech rostly nejvíce podle očekávání u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů, na druhém místě pak

u domácností zaměstnanců bez dětí; nejméně rostly u domácností OSVČ. Nejvyšší nárůst vydání na zdraví na celkových vydáních domácností souvisí se skutečností, že staří lidé mají vyšší spotřebu léčiv a lékařské péče ve srovnání s ostatními skupinami obyvatelstva.

Vzhledem ke skutečnosti, že Česká republika je známá vysokou spotřebou alkoholických nápojů „na hlavu“, je zajímavé zjistit, jak se ve sledovaných letech vyvíjely vydání na skupinu alkoholické nápoje a tabák mezi jednotlivými skupinami domácností. Největší nárůst vydání v letech 2006 až 2014 měly překvapivě domácnosti důchodů bez EA členů, na druhém místě pak domácnosti zaměstnanců bez dětí, což lze očekávat, neboť tato skupina domácností disponuje větším podílem volných prostředků, neboť nemusí hradit vydání spojené s dětmi, na třetím místě pak s výrazným rozdílem rostly vydání na tuto skupinu u domácností OSVČ; nejméně, podle očekávání vydání rostly u domácností zaměstnanců s dětmi. Porovnáme-li ale nárůst vydání mezi domácnostmi celkem a domácnostmi OSVČ, pak se domácnosti zaměstnanců umístily v nárůstu vydání na skupinu alkoholických nápojů a tabáku na druhém místě, za domácnostmi důchodců bez EA členů.

Podíl jednotlivých skupin vydání na celkových vydáních je ovlivněn taktéž velikostí obce, ve které daná domácnost žije. Bylo zjištěno, že domácnosti, které žijí v malých obcích, mají nižší vydání na bydlení než domácnosti ve velkých městech; taktéž struktura vydání na bydlení je odlišná, kdy u domácností ve velkých městech převažují vydání na nájem a u domácností v malých obcích tvoří výdaje za energie téměř tři čtvrtiny celkových výdajů souvisejících s bydlením. Vydání za potraviny a nealkoholické nápoje jsou u domácností ve velkých městech vyšší než u domácností v malých obcích, což souvisí se skutečností, že domácnosti v malých městech často využívají tzv. samozásobení, kdy využívají produktů z vlastního hospodářství. Naopak výdaje na dopravu jsou vyšší u domácností v malých obcích než u domácností ve velkých městech, což vyplývá ze skutečnosti, že domácnosti v malých obcích musí více využívat osobní či hromadné dopravy k dopravě do zaměstnání, školy, k lékaři či za nákupy.

Co se týče porovnání jednotlivých skupin peněžních vydání s vybranými státy Evropské unie, bylo zjištěno, že podíl vydání na potraviny a nealkoholické nápoje na celkových vydáních domácností byl v České republice v letech 1995 až 2014 vyšší než u domácností EU-28, vyšší než podíl vydání domácností Švédska a Německa a naopak byl nižší než podíl vydání na potraviny a nealkoholické nápoje Řecka.

Česká republika je známá vysokým podílem vydání na alkoholické nápoje a tabák na celkových vydáních domácností a tento trend byl potvrzen, kdy podíl vydání domácností ČR byl výrazně nad podílem Řecka, Švédska i Německa a EU-28. Naopak v oblasti vydání na bydlení, vodu, energie a paliva byl podíl vydání českých domácností na celkových vydáních ve srovnání s Německem, Švédskem, Řeckem a EU-28 v letech 1995 až 2014 nejnižší. Taktéž podíl vydání domácností v České republice na zdraví a na dopravu na celkových vydáních domácností byl v letech 1995 až 2014 ve srovnání s domácnostmi EU-28, Německa, Švédska i Řecka nejnižší.

Co se týče očekávání vývoje do budoucna, do roku 2019 je predikován pro domácnosti v České republice pokles podílu vydání na potraviny a nealkoholické nápoje, pokles vydání na bydlení, vodu, energie a paliva; dále na alkoholické nápoje a tabák, na odívání a obuv. U vydání na dopravu je očekáván velmi mírný pokles podílu vydání na dopravu na celkových vydáních domácností v České republice. Naopak nárůst podílu vydání u domácností v České republice na celkových vydáních domácností je očekáván u vydání na zdraví, velmi mírný nárůst podílu vydání je očekáván u vydání na vzdělávání. Z výše uvedeného vyplývá, že v hlavních výdajových skupinách, které souvisí s bydlením a energiemi, s potravinami a nealkoholickými nápoji, s dopravou a v neposlední řadě i s alkoholickými nápoji a tabákem je očekáván pokles vydání na tyto skupiny výdajů, čímž by mělo dojít ke zvýšení disponibilních příjmů domácností v horizontu do roku 2019.

Seznam použitých zdrojů

- BÁRTOVÁ, H., BÁRTA, V. *Chování spotřebitele a výzkum trhu*. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0778-1.
- DUFFKOVÁ, J., URBAN, L., DUBSKÝ, J. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 237 s. ISBN 978-80-7380-123-6.
- FREDERICK, 2002, in KOTLER, P. *Marketing management*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1359-5.
- HINDLS, R. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, c2004. ISBN 80-86419-59-2.
- HRONOVÁ, S. *Národní účetnictví: koncept a analýzy*. Praha: C.H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-235-7.
- Velký sociologický slovník: II. svazek P-Z*, 1996. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-718-4310-5.
- KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 272 s. ISBN 978-80-247-2456-0.
- MINAŘÍK, B. *Statistika I. Popisná statistika – druhá část*. 3. Vyd. Brno: MZLU v Brně, 2008. ISBN 978-80-7375-152-4.
- SYNEK, M. *Manažerské výpočty a ekonomická analýza*. Praha: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-154-3.
- TOŠOVSKÁ, E. *Makroekonomické souvislosti ochrany životního prostředí*. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-308-0.
- Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v 1. pololetí 2015 a predikce na další období. ČSÚ [online]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/23055/Analyza_1-pol_2015.pdf
- ARTL, J., ČUTKOVÁ, J., RADKOVSKÝ, Š.: *Analýza spotřební funkce v podmínkách ČR*. Praha: ČNB, 2001

ČERVENKA, J. Jak změřit životní úroveň. SOCIOweb [online]. [cit. 2015-11-20].
Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=114&lst=105>

Ministerstvo finanční ČR © 2005-2013. *Průzkum makroekonomických prognóz* [online].
[cit. 2015-12-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2011/32-kolokvium-7080>

Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností – EU-SILC. ČSÚ [online]. 8.
ledna 2016 [cit. 2016-01-20]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/xl/vyberove_setreni_prijmu_a_zivotnich_podminek_domacnosti_eu_silc

Revize – Životní úroveň, spotřeba domácností. ČSÚ [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné
z: https://www.czso.cz/csu/czso/revize_zivotni_uroven_spotreba_domacnosti

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online], 2015. Dostupné z:
<http://www.mpsv.cz/cs/5906>.

SEDLÁČKOVÁ, R. *Dynamika příjmů a výdajů českých domácností*. Bakalářská práce.
Mendelova univerzita v Brně, Brno, 2010.

Vydání venkovských a městských domácností. Statistika&My. ČSÚ [online]. Zář 2013
[cit. 2015-10-15]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2014/05/vydani-venkovskych-a-mestskych-domacnosti/>

Vydání a spotřeba domácností. SRÚ – 4. čtvrtletí 2014. ČSÚ [online]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/vydani-a-spotreba-domacnosti-statistiky-rodinnych-uctu-4-ctvrtleti-2014-xgp270jvsj>

Přílohy

Příloha č. 1 COICOP 1 – skutečnost a predikce

Tab. č. 34 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP1 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových výdajích domácností)

	<i>Stát*/rok</i>	<i>EU-28</i>	<i>CZ</i>	<i>DE</i>	<i>SE</i>	<i>EL</i>
SKUTEČNOST	1995	14,20	18,70	12,00	14,10	17,10
	1996	14,00	18,30	11,80	13,20	15,40
	1997	13,60	17,80	11,50	12,90	16,30
	1998	13,30	17,80	11,40	12,70	15,90
	1999	12,90	17,60	11,10	12,30	16,60
	2000	12,60	17,30	11,00	12,00	16,10
	2001	12,80	17,00	11,10	12,30	17,10
	2002	12,70	16,70	10,90	12,60	17,10
	2003	12,60	16,00	10,50	12,40	17,70
	2004	12,50	15,60	10,80	12,20	16,60
	2005	12,30	14,80	10,08	11,90	16,10
	2006	12,10	14,50	10,60	12,00	15,10
	2007	12,10	14,50	10,70	12,00	15,40
	2008	12,40	14,50	10,80	12,30	15,10
	2009	12,50	14,10	10,70	12,60	15,50
	2010	12,30	14,10	10,20	12,20	15,80
	2011	12,30	14,60	10,00	12,00	16,80
	2012	12,40	15,30	10,00	12,40	16,60
	2013	12,50	15,70	10,20	12,40	16,60
2014	12,30	16,20	10,20	12,50	16,80	
PREDIKCE	2015	11,87	13,91	9,85	11,97	16,17
	2016	11,79	13,70	9,76	11,92	16,16
	2017	11,71	13,50	9,67	11,88	16,15
	2018	11,63	13,30	9,58	11,83	16,14
	2019	11,55	13,09	9,49	11,79	16,13

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 2 COICOP 2 – skutečnost a predikce

Tab. č. 35 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP2 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových výdajích domácností)

	<i>Stát*/rok</i>	<i>EU-28</i>	<i>CZ</i>	<i>DE</i>	<i>SE</i>	<i>EL</i>
SKUTEČNOST	1995	4,50	10,00	4,00	4,80	4,00
	1996	4,50	9,40	3,90	4,70	3,80
	1997	4,50	9,00	3,80	4,40	4,20
	1998	4,40	8,70	3,80	4,20	4,30
	1999	4,40	8,80	3,80	4,30	4,60
	2000	4,30	8,60	3,60	4,10	4,50
	2001	4,30	8,00	3,60	4,10	4,70
	2002	4,30	8,00	3,80	4,20	4,80
	2003	4,30	8,00	3,70	4,10	4,80
	2004	4,10	7,60	3,50	3,80	4,60
	2005	4,10	7,30	3,40	3,60	4,40
	2006	4,00	7,10	3,40	3,50	3,90
	2007	4,00	7,20	3,40	3,50	3,90
	2008	3,90	7,20	3,30	3,50	4,00
	2009	4,00	7,80	3,30	3,70	4,60
2010	4,00	8,00	3,30	3,60	4,50	
2011	4,10	8,20	3,30	3,60	4,90	
2012	4,10	7,20	3,30	3,70	4,70	
2013	4,10	8,20	3,20	3,70	4,80	
2014	4,00	8,20	3,30	3,70	4,90	
PREDIKCE	2015	3,89	7,20	3,12	3,33	4,74
	2016	3,86	7,12	3,08	3,27	4,76
	2017	3,83	7,03	3,04	3,21	4,79
	2018	3,80	6,94	3,00	3,16	4,82
	2019	3,78	6,85	2,96	3,10	4,85

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 3 COICOP 3 – skutečnost a predikce

Tab. č. 36 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP3 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových výdajích domácností)

	<i>Stát* / rok</i>	<i>EU- 28</i>	<i>CZ</i>	<i>DE</i>	<i>SE</i>	<i>EL</i>
SKUTEČNOST	1995	6,40	5,40	6,60	4,60	6,20
	1996	6,30	5,30	6,50	4,50	6,30
	1997	6,20	5,10	6,40	4,40	6,10
	1998	6,10	5,00	6,30	4,50	6,00
	1999	6,00	5,10	6,10	4,60	5,80
	2000	5,90	4,80	6,00	4,60	5,70
	2001	5,80	4,80	5,80	4,70	5,00
	2002	5,80	4,60	5,70	4,70	5,50
	2003	5,70	4,50	5,40	4,70	5,50
	2004	5,50	4,30	5,30	4,80	5,70
	2005	5,40	4,30	5,20	4,80	5,40
	2006	5,10	4,00	5,10	5,00	5,10
	2007	5,40	3,90	5,30	4,90	5,40
	2008	5,20	3,80	5,00	4,90	5,20
	2009	5,10	3,40	4,90	4,80	5,10
	2010	4,40	3,30	4,90	4,90	4,40
2011	3,80	3,10	4,90	4,80	3,80	
2012	3,40	3,10	4,90	4,80	3,40	
2013	3,30	3,20	4,90	4,80	3,30	
2014	3,40	3,30	4,90	4,70	3,40	
PREDIKCE	2015	3,53	2,84	4,46	4,92	3,58
	2016	3,37	2,70	4,36	4,94	3,43
	2017	3,21	2,57	4,27	4,96	3,29
	2018	3,05	2,44	4,17	4,98	3,14
	2019	2,89	2,31	4,07	5,00	2,99

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 4 COICOP 4 – skutečnost a predikce

Tab. č. 37 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP4 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácnosti)

	<i>Stát* / rok</i>	<i>EU-28</i>	<i>CZ</i>	<i>DE</i>	<i>SE</i>	<i>EL</i>
SKUTEČNOST	1995	6,40	5,40	6,60	4,60	6,20
	1996	6,30	5,30	6,50	4,50	6,30
	1997	6,20	5,10	6,40	4,40	6,10
	1998	6,10	5,00	6,30	4,50	6,00
	1999	6,00	5,10	6,10	4,60	5,80
	2000	5,90	4,80	6,00	4,60	5,70
	2001	5,80	4,80	5,80	4,70	5,00
	2002	5,80	4,60	5,70	4,70	5,50
	2003	5,70	4,50	5,40	4,70	5,50
	2004	5,50	4,30	5,30	4,80	5,70
	2005	5,40	4,30	5,20	4,80	5,40
	2006	5,10	4,00	5,10	5,00	5,10
	2007	5,40	3,90	5,30	4,90	5,40
	2008	5,20	3,80	5,00	4,90	5,20
	2009	5,10	3,40	4,90	4,80	5,10
	2010	4,40	3,30	4,90	4,90	4,40
	2011	3,80	3,10	4,90	4,80	3,80
	2012	3,40	3,10	4,90	4,80	3,40
	2013	3,30	3,20	4,90	4,80	3,30
2014	3,40	3,30	4,90	4,70	3,40	
PREDIKCE	2015	3,53	2,84	4,46	4,92	3,58
	2016	3,33	2,70	4,36	4,95	3,43
	2017	3,13	2,57	4,27	4,96	3,29
	2018	2,92	2,44	4,17	4,96	3,14
	2019	2,70	2,31	4,07	4,96	2,99

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 5 COICOP 5 – skutečnost a predikce

Tab. č. 38 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP5 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácnosti)

	<i>Stát* / rok</i>	<i>EU-28</i>	<i>CZ</i>	<i>DE</i>	<i>SE</i>	<i>EL</i>
SKUTEČNOST	1995	20,60	20,00	22,70	30,70	18,60
	1996	20,80	19,40	23,20	31,60	18,90
	1997	20,70	20,10	23,60	31,10	18,50
	1998	20,70	21,80	23,50	30,00	18,50
	1999	20,60	22,00	23,40	28,40	17,30
	2000	20,40	22,70	23,50	27,40	16,90
	2001	20,60	22,90	23,70	27,50	16,60
	2002	20,80	24,20	23,80	27,40	17,30
	2003	21,10	24,50	24,10	27,90	17,00
	2004	21,30	24,50	24,20	27,40	17,00
	2005	21,60	24,40	24,40	27,00	17,90
	2006	21,80	24,60	24,50	26,60	17,60
	2007	21,90	24,80	24,20	26,20	17,60
	2008	22,50	25,30	24,90	26,50	18,60
	2009	23,60	27,10	24,90	27,10	19,70
	2010	24,00	27,60	24,90	27,00	20,60
	2011	24,00	27,10	24,40	26,80	22,30
	2012	24,40	27,20	24,50	26,50	23,90
	2013	24,70	27,20	24,80	26,50	22,30
2014	24,40	26,50	24,30	26,10	21,10	
PREDIKCE	2015	24,59	28,56	25,05	25,26	21,40
	2016	24,93	28,97	25,09	25,02	21,64
	2017	25,31	29,39	25,15	24,78	21,87
	2018	25,68	29,81	25,25	24,54	22,11
	2019	26,06	30,22	25,32	24,30	22,35

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 6 COICOP 6 – skutečnost a predikce

Tab. č. 39 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP6 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácnosti)

	<i>Stát* / rok</i>	<i>EU-28</i>	<i>CZ</i>	<i>DE</i>	<i>SE</i>	<i>EL</i>
SKUTEČNOST	1995	3,20	1,80	3,50	2,40	4,40
	1996	3,20	1,60	3,40	2,40	4,20
	1997	3,20	1,60	3,80	2,60	4,20
	1998	3,20	1,50	3,80	2,60	4,70
	1999	3,20	1,50	3,80	2,60	4,20
	2000	3,20	1,30	3,80	2,80	4,00
	2001	3,20	1,60	3,90	3,00	4,50
	2002	3,40	1,70	4,20	3,10	4,80
	2003	3,40	1,60	4,20	3,10	5,20
	2004	3,50	1,80	4,50	3,10	5,30
	2005	3,50	2,00	4,30	3,20	5,40
	2006	3,40	2,20	4,30	3,20	5,30
	2007	3,40	2,40	4,40	3,20	5,00
	2008	3,50	2,70	4,60	3,30	4,80
	2009	3,70	2,50	4,90	3,30	4,70
	2010	3,70	2,50	5,10	3,20	4,10
	2011	3,80	2,40	5,10	3,20	4,10
	2012	3,80	2,50	5,10	3,40	3,30
	2013	3,90	2,40	5,20	3,50	4,10
2014	3,90	2,30	5,40	3,50	4,10	
PREDIKCE	2015	3,89	2,65	5,42	3,62	4,36
	2016	3,95	2,76	5,52	3,67	4,35
	2017	4,00	2,86	5,62	3,73	4,33
	2018	4,06	2,95	5,72	3,78	4,32
	2019	4,11	3,03	5,82	3,84	4,30

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 7 COICOP 7 – skutečnost a predikce

Tab. č. 40 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP7 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácnosti)

	Stát* / rok	EU-28	CZ	DE	SE	EL
SKUTEČNOST	1995	13,20	9,90	14,00	12,70	15,20
	1996	13,50	10,60	14,50	12,90	16,10
	1997	13,60	9,90	14,30	13,40	14,40
	1998	13,70	9,80	14,30	13,60	14,20
	1999	13,90	9,80	14,50	14,10	15,80
	2000	13,90	9,90	14,20	14,40	15,60
	2001	13,60	9,80	14,10	13,60	13,70
	2002	13,50	9,30	14,30	13,60	14,20
	2003	13,40	9,50	14,30	13,50	14,90
	2004	13,50	10,10	14,50	13,90	14,90
	2005	13,70	10,40	14,40	14,40	14,20
	2006	13,70	10,30	14,70	13,90	15,10
	2007	13,60	10,00	14,20	14,00	15,20
	2008	13,40	9,80	14,30	13,00	15,30
	2009	12,90	9,30	14,40	12,20	13,50
	2010	12,80	9,00	13,70	12,90	12,90
	2011	13,20	9,40	14,60	13,30	12,10
	2012	13,10	9,40	14,40	12,90	12,40
	2013	12,90	9,20	14,20	12,60	12,60
2014	13,00	9,50	14,20	12,60	13,60	
PREDIKCE	2015	13,02	9,33	14,30	12,97	12,86
	2016	12,98	9,29	14,26	12,81	12,68
	2017	12,95	9,26	14,27	12,63	12,60
	2018	12,91	9,22	14,26	12,48	12,36
	2019	12,87	9,18	14,25	12,34	12,08

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 8 COICOP8 – skutečnost a predikce

Tab. č. 41 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP8 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)

	Stát* / rok	EU-28	CZ	DE	SE	EL
SKUTEČNOST	1995	2,00	1,80	2,00	1,40	2,20
	1996	2,00	1,90	2,00	1,60	2,50
	1997	2,10	1,90	2,10	2,10	2,70
	1998	2,30	1,80	2,20	2,30	3,00
	1999	2,40	1,90	2,30	3,10	3,20
	2000	2,60	2,10	2,50	3,00	3,10
	2001	2,80	2,60	2,80	3,40	3,40
	2002	2,90	2,90	2,80	3,50	3,60
	2003	3,90	3,10	2,80	3,10	3,70
	2004	3,90	3,30	2,90	2,90	3,70
	2005	2,90	3,20	2,90	3,00	3,60
	2006	2,80	3,50	2,90	3,40	3,70
	2007	2,80	3,40	2,80	3,30	3,60
	2008	2,80	3,30	2,90	3,30	3,60
	2009	2,80	3,20	2,90	3,30	4,40
	2010	2,80	3,10	2,80	3,30	4,60
	2011	2,70	3,00	2,80	3,20	4,30
	2012	2,70	2,90	2,80	3,20	4,00
	2013	2,60	2,90	2,70	3,20	3,60
2014	2,50	2,90	2,70	3,20	3,50	
PREDIKCE	2015	2,99	3,53	3,05	3,68	4,35
	2016	2,97	3,58	3,06	3,75	4,44
	2017	2,92	3,62	3,06	3,82	4,52
	2018	2,86	3,65	3,05	3,89	4,60
	2019	2,79	3,64	3,04	3,96	4,68

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 9 COICOP9 – skutečnost a predikce

Tab. č. 42 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP9 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácnosti)

	Stát* / rok	EU-28	CZ	DE	SE	EL
SKUTEČNOST	1995	8,90	10,60	9,10	10,50	4,30
	1996	9,00	10,70	9,20	10,50	4,40
	1997	9,20	10,90	9,40	10,80	4,30
	1998	9,40	10,70	9,60	11,20	4,30
	1999	9,50	10,90	9,80	11,50	4,30
	2000	9,60	10,80	10,00	11,80	4,50
	2001	9,60	10,80	9,90	11,80	4,70
	2002	9,50	10,80	9,70	11,70	4,70
	2003	9,50	10,90	9,60	11,70	4,40
	2004	9,50	11,20	9,60	11,70	4,70
	2005	9,30	11,10	9,40	11,40	4,80
	2006	9,30	10,80	9,30	11,50	4,80
	2007	9,30	10,40	9,60	11,60	4,80
	2008	9,20	10,50	9,80	11,60	4,70
	2009	9,10	9,90	9,80	11,40	5,00
	2010	9,00	9,60	9,70	11,20	4,80
	2011	8,90	9,30	9,60	11,10	4,40
	2012	8,70	9,00	9,50	11,30	4,40
	2013	8,60	9,00	9,50	11,10	4,80
2014	8,60	9,10	9,50	11,00	4,90	
PREDIKCE	2015	8,86	9,32	9,65	11,45	4,86
	2016	8,83	9,22	9,66	11,46	4,88
	2017	8,80	9,12	9,66	11,47	4,91
	2018	8,77	9,02	9,67	11,48	4,93
	2019	8,74	8,92	9,68	11,50	4,96

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 10 COICOP10 – skutečnost a predikce

Tab. č. 43 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP10 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)

	Stát* / rok	EU-28	CZ	DE	SE	EL
SKUTEČNOST	1995	0,90	0,50	0,50	0,00	2,00
	1996	0,90	0,50	0,50	0,00	1,80
	1997	0,90	0,50	0,60	0,00	1,80
	1998	0,90	0,40	0,60	0,00	1,70
	1999	0,90	0,40	0,60	0,00	1,40
	2000	0,90	0,40	0,60	0,00	1,30
	2001	0,90	0,50	0,60	0,00	1,50
	2002	0,90	0,60	0,70	0,00	1,70
	2003	0,90	0,60	0,70	0,20	2,10
	2004	1,00	0,60	0,70	0,30	2,20
	2005	1,00	0,70	0,70	0,30	2,40
	2006	1,00	0,60	0,70	0,30	2,40
	2007	1,00	0,70	0,80	0,30	2,40
	2008	1,00	0,70	0,80	0,30	2,40
	2009	1,10	0,70	0,70	0,30	2,40
	2010	1,10	0,60	0,80	0,30	2,40
	2011	1,10	0,60	0,80	0,30	2,40
2012	1,10	0,60	0,80	0,30	2,40	
2013	1,10	0,50	0,80	0,30	2,20	
2014	1,20	0,50	0,80	0,30	2,30	
PREDIKCE	2015	1,15	0,65	0,86	0,40	2,55
	2016	1,16	0,66	0,88	0,43	2,60
	2017	1,18	0,66	0,89	0,45	2,65
	2018	1,20	0,67	0,91	0,47	2,69
	2019	1,21	0,68	0,92	0,49	2,74

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 11 COICOP11 – skutečnost a predikce

Tab. č. 44 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP11 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácnosti)

	Stát* / rok	EU-28	CZ	DE	SE	EL
SKUTEČNOST	1995	7,90	8,10	5,30	4,50	14,10
	1996	7,90	7,90	5,10	4,70	14,30
	1997	8,00	7,90	5,10	4,70	14,90
	1998	8,10	8,10	5,10	4,90	14,80
	1999	8,10	8,00	5,10	4,90	13,80
	2000	8,30	8,20	5,30	4,90	14,20
	2001	8,40	7,90	5,10	5,10	15,40
	2002	8,40	7,60	4,90	5,00	13,90
	2003	8,40	7,50	4,80	4,90	13,40
	2004	8,40	7,50	4,80	4,80	13,30
	2005	8,40	7,70	4,80	5,00	13,90
	2006	8,40	8,10	4,80	5,10	13,80
	2007	8,40	8,30	5,00	5,20	13,40
	2008	8,20	7,60	5,00	5,50	12,80
	2009	8,10	8,10	4,90	5,50	11,90
	2010	8,00	8,10	5,00	5,50	12,30
	2011	8,10	8,40	5,00	5,70	11,90
	2012	8,10	8,30	5,10	5,70	12,80
	2013	8,10	8,40	5,10	5,90	14,30
2014	8,20	8,40	5,30	6,00	14,50	
PREDIKCE	2015	8,24	8,22	4,98	5,89	12,76
	2016	8,25	8,24	4,98	5,96	12,67
	2017	8,25	8,27	4,97	6,03	12,58
	2018	8,26	8,29	4,97	6,10	12,49
	2019	8,26	8,31	4,96	6,17	12,40

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Příloha č. 12 COICOP12 – skutečnost a predikce

Tab. č. 45 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP12 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)

	Stát* / rok	EU-28	CZ	DE	SE	EL
SKUTEČNOST	1995	11,50	7,40	12,30	9,30	8,40
	1996	11,30	8,40	11,90	9,20	9,10
	1997	11,40	9,50	11,60	9,00	9,00
	1998	11,50	8,40	11,60	9,20	9,30
	1999	11,50	8,10	11,90	9,80	9,20
	2000	11,80	8,20	11,70	10,40	9,90
	2001	11,70	8,30	11,80	10,00	8,70
	2002	11,40	7,80	12,00	9,60	8,00
	2003	11,50	8,10	12,70	9,10	7,40
	2004	11,70	7,80	12,50	9,50	8,00
	2005	11,90	8,30	12,80	9,80	7,60
	2006	12,10	8,40	12,70	10,40	7,90
	2007	12,30	8,70	13,00	10,60	8,10
	2008	12,10	8,90	12,50	10,70	8,20
	2009	11,40	8,40	12,50	10,60	8,00
	2010	11,30	8,70	13,10	10,70	8,50
	2011	11,30	8,30	12,90	11,00	8,60
	2012	11,20	8,20	12,80	10,90	8,10
	2013	11,20	8,40	12,70	11,10	7,70
2014	11,50	8,10	12,80	11,20	7,60	
PREDIKCE	2015	11,55	8,41	13,09	11,26	7,67
	2016	11,55	8,32	13,16	11,37	7,60
	2017	11,54	8,31	13,22	11,48	7,54
	2018	11,54	8,43	13,29	11,59	7,47
	2019	11,54	8,47	13,36	11,70	7,40

Zdroj: Eurostat, vlastní konstrukce

Seznam tabulek

Tab. č. 1	Uspořádání vydání podle CZ-COICOP.....	17
Tab. č. 2	Vývoj charakteristik domácností v letech 2006-2013.....	38
Tab. č. 3	Srovnání vydání domácností v letech 2006 až 2013.....	39
Tab. č. 4	Nominální čisté peněžní výdaje jednotlivých typů domácností.....	39
Tab. č. 5	Vývoj skupin peněžních vydání domácností v letech 2006-2013 (podíl v % na celkových vydáních domácností)	41
Tab. č. 6	Vývoj peněžních vydání podle COICOP v letech 2006-2014 (v Kč na člena domácnosti za měsíc)	42
Tab. č. 7	Peněžní vydání na COICOP1 podle postavení osoby v čele české domácnosti v letech 2006 až 2014	44
Tab. č. 8	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP1 dle typů domácností	46
Tab. č. 9	Peněžní vydání na COICOP2 podle postavení osoby v čele české domácnosti v letech 2006 až 2014	46
Tab. č. 10	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP2 dle typů domácností	48
Tab. č. 11	Peněžní vydání na COICOP3 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014	48
Tab. č. 12	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP3 dle typů domácností	49
Tab. č. 13	Peněžní vydání na COICOP4 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014	50
Tab. č. 14	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP4 dle typů domácností	51
Tab. č. 15	Peněžní vydání na COICOP5 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014	52
Tab. č. 16	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP5 dle typů domácností	54
Tab. č. 17	Peněžní vydání na COICOP6 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014.....	54
Tab. č. 18	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP6 dle typů domácností	56
Tab. č. 19	Peněžní vydání na COICOP7 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014	56
Tab. č. 20	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP7 dle typů domácností	58
Tab. č. 21	Peněžní vydání na COICOP8 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014	58
Tab. č. 22	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP8 dle typů domácností	60
Tab. č. 23	Peněžní vydání na COICOP9 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014	60
Tab. č. 24	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP9 dle typů domácností	62
Tab. č. 25	Peněžní vydání na COICOP10 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014	62
Tab. č. 26	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP10 dle typů domácností	64
Tab. č. 27	Peněžní vydání na COICOP11 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014	64
Tab. č. 28	Hodnoty korelačního koeficientu pro COICOP11 dle typů domácností	65
Tab. č. 29	Peněžní vydání na COICOP12 podle postavení osoby v čele domácnosti v ČR v letech 2006 až 2014	66
Tab. č. 30	Hodnoty korelačního koeficientu dle COICOP12 dle typů domácností.....	68
Tab. č. 31	Tabulka hodnot regresních koeficientů dle jednotlivých typů domácností a dle COICOP.....	69

<i>Tab. č. 32 Výdaje domácností na hlavu</i>	78
<i>Tab. č. 33 Výdaje domácností jako podíl na HDP</i>	79
<i>Tab. č. 34 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP1 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových výdajích domácností)</i>	114
<i>Tab. č. 35 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP2 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových výdajích domácností)</i>	115
<i>Tab. č. 36 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP3 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových výdajích domácností)</i>	116
<i>Tab. č. 37 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP4 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)</i>	117
<i>Tab. č. 38 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP5 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)</i>	118
<i>Tab. č. 39 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP6 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)</i>	119
<i>Tab. č. 40 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP7 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)</i>	120
<i>Tab. č. 41 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP8 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)</i>	121
<i>Tab. č. 42 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP9 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)</i>	122
<i>Tab. č. 43 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP10 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)</i>	123
<i>Tab. č. 44 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP11 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)</i>	124
<i>Tab. č. 45 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP12 vybraných států EU a EU-28 (podíl v % na celkových vydáních domácností)</i>	125

Seznam grafů

<i>Graf 1 Vydání domácností na COICOP 1 vybraných států EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>80</i>
<i>Graf 2 Vydání domácností na COICOP 2 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>81</i>
<i>Graf 3 Vydání domácností na COICOP 3 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>82</i>
<i>Graf 4 Vývoj výdajů domácností na COICOP 4 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>83</i>
<i>Graf 5 Vývoj výdajů domácností na COICOP 5 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích).....</i>	<i>84</i>
<i>Graf 6 Vývoj výdajů domácností na COICOP 6 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích).....</i>	<i>85</i>
<i>Graf 7 Vývoj výdajů domácností na COICOP 7 vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích).....</i>	<i>86</i>
<i>Graf 8 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 8 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích).....</i>	<i>87</i>
<i>Graf 9 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 9 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích).....</i>	<i>88</i>
<i>Graf 10 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 10 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích).....</i>	<i>89</i>
<i>Graf 11 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 11 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích).....</i>	<i>90</i>
<i>Graf 12 Vývoj podílu výdajů domácností na COICOP 12 na celkových výdajích domácností vybraných zemí EU a EU-28 v letech 1995 až 2014 (podíl v % na celkových výdajích).....</i>	<i>91</i>
<i>Graf 13 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 1 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>94</i>
<i>Graf 14 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 2 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>95</i>
<i>Graf 15 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 3 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>96</i>
<i>Graf 16 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 4 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>97</i>
<i>Graf 17 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 5 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>98</i>
<i>Graf 18 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 6 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>99</i>
<i>Graf 19 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 7 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>100</i>
<i>Graf 20 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 8 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>101</i>
<i>Graf 21 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 9 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>102</i>
<i>Graf 22 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 10 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>103</i>
<i>Graf 23 Skutečnost a predikce vydání domácností na COICOP 11 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>104</i>

<i>Graf 24 Skutečnost a predikce výdajů na COICOP 12 vybraných států EU a EU-28 do roku 2019 (podíl v % na celkové spotřebě).....</i>	<i>105</i>
---	------------

Seznam zkratk

<i>b</i>	regresní koeficient
COICOP	Classification of Individual Consumption by Purpose
CZ	Česká republika
D.	domácnosti
DE	Německo
EL	Řecko
EU-28	průměr zemí EU-28
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Condition; Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností
SE	Švédsko
zců	zaměstnanců